

การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้อยู่ขังในเรือนจำภาคตะวันออก

CAREER EDUCATION FOR PRISONERS IN PRISONS  
IN THE EASTERN REGION

ราชิน โนรี

RACHIN NOREE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา  
สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2544

ISBN 974-648-022-7



การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

CAREER EDUCATION FOR PRISONERS IN PRISONS  
IN THE EASTERN REGION



ราชิน โนรี

RACHIN NOREE

วพ.

ร.435ก

เลขหมู่ 2544

เลขทะเบียน 38983

วัน, เดือน, ปี 20 ก.พ. 2544

.b.....  
.i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2544

ISBN 974-648-022-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



**CAREER EDUCATION FOR PRISONERS IN PRISONS  
IN THE EASTERN REGION**

**RACHIN NOREE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT  
OF THE REQUIRMENT FOR THE DEGREE OF  
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL ADMINISTRATION  
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES  
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

**2001**

**ISBN 974-648-022-7**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



**COPYRIGHT 2001**

**SCHOOL OF GRADUATE STUDIES**

**KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ยืมได้เห็นว่าเอกสารนี้มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



บัณฑิตวิทยาลัย  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์      การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก  
CAREER EDUCATION FOR PRISONERS IN PRISONS IN THE  
EASTERN REGION

ชื่อนักศึกษา      นายราชิน      โนรี

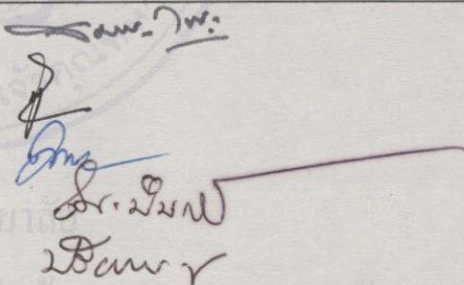
รหัสประจำตัว      41064111

ปริญญา      ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา      การบริหารอาชีวศึกษา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์      รศ.ดร.สมพร      ไชยะ

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม      นางสาวรัศมี      อินดู

| คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ |                | ลายมือชื่อ                                                                           |
|--------------------------|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| รศ.ดร.สมพร               | ไชยะ           |  |
| ดร.ผดุงชัย               | ภูพัฒน์        |                                                                                      |
| ผศ.ดร.เนาวรัตน์          | วิไลชนม์       |                                                                                      |
| ดร.ณรงค์                 | พิมสาร         |                                                                                      |
| รศ.ดร.ปรียาพร            | วงศ์อนุตรโรจน์ |                                                                                      |

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 1 ธันวาคม 2543 เวลา 13.30 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ห้องสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว



วันที่.....9.....เดือน.....ธันวาคม.....พ.ศ. 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



|                                 |                                                        |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------|
| หัวข้อวิทยานิพนธ์               | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก |
| นักศึกษา                        | นายราชนิ โนรี                                          |
| รหัสประจำตัว                    | 41064111                                               |
| ปริญญา                          | ครุศาสตรบัณฑิต                                         |
| สาขาวิชา                        | การบริหารอาชีวศึกษา                                    |
| พ.ศ.                            | 2543                                                   |
| อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์     | รศ.ดร.สมพร ไชยะ                                        |
| อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม | นางสาวรัศมี อินดู                                      |

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ด้านผู้ต้องขัง ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร และเจ้าพนักงานเรือนจำภาคตะวันออก จำนวน 9 แห่ง รวม 299 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOW ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ด้านผู้ต้องขัง ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกพบว่า ในภาพรวมและแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีเพียงด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน



|                          |                                                                 |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| <b>Thesis Title</b>      | Career Education for Prisoners in Prisons in the Eastern Region |
| <b>Student</b>           | Mr. Rachin Noree                                                |
| <b>Student ID.</b>       | 41064111                                                        |
| <b>Degree</b>            | Master of Industrial Education                                  |
| <b>Programme</b>         | Vocational Administration                                       |
| <b>Year</b>              | 2000                                                            |
| <b>Thesis Advisor</b>    | Associate Professor Dr.Somporn Chaiya                           |
| <b>Thesis Co-advisor</b> | Miss. Russamee Hindu                                            |

### ABSTRACT

The purposes of this thesis were to study and compare opinions of administrators and prison-officers on career education provision for prisoners in the Eastern region prisons classifying into four aspects : the vocational curriculum and learning-teaching program ; vocational teachers ; prisoners ; and training equipments and budget.

Sample were those 299 administrators and prison-officers from 9 prisons in the Eastern region. Questionnaires were used for data collecting. The data were analysed by the SPSS FOR WINDOW with percentage, mean, Standard Deviation and t-test. The research findings were :

1. The administrators and the prison-officers had opinions on vocational education provision for the prisoners in the Eastern region prisons as a whole, at moderate level as well as for each aspect.
2. Central and Provincial prison administrators opinions, on vocational education provision for prisoners in the Eastern region prisons as a whole and each aspect were not different.
3. Central and Provincial prison-officers' opinions on vocational education provision for prisoners in the Eastern region prisons as a whole were not different. Whereas the Opinions on training equipments and budget were different.



## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร ไชยะ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์รัศมี ฮินดู จากสำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง อีกทั้งให้กำลังใจ มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และการเสียสละของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมทุกท่าน ที่ได้ทุ่มเทถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ และให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มี คุณภาพ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บพการี คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ราชิน โนรี



# สารบัญ

|                                                            | หน้า |
|------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....                                       | I    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....                                    | II   |
| กิตติกรรมประกาศ.....                                       | III  |
| สารบัญ.....                                                | IV   |
| สารบัญตาราง.....                                           | VI   |
| สารบัญภาพ.....                                             | VIII |
| บทที่ 1 บทนำ.....                                          | 1    |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....                    | 1    |
| 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                           | 3    |
| 1.3 สมมุติฐานของการวิจัย.....                              | 4    |
| 1.4 ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....               | 4    |
| 1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....                                 | 4    |
| 1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....                           | 5    |
| 1.7 ตัวแปรที่ศึกษา.....                                    | 5    |
| 1.8 ขอบเขตพื้นที่หรือสภาพภูมิศาสตร์.....                   | 5    |
| 1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                   | 6    |
| บทที่ 2 ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....         | 8    |
| 2.1 การจัดองค์การการบริหารงานราชทัณฑ์.....                 | 8    |
| 2.2 แผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2536-2545.....   | 18   |
| 2.3 การจัดการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขัง.....             | 24   |
| 2.4 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษาวิชาชีพ..... | 46   |



## สารบัญ (ต่อ)

|                                                    | หน้า |
|----------------------------------------------------|------|
| บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                    | 51   |
| 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....                   | 51   |
| 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....                | 52   |
| 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....                       | 54   |
| 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....                        | 55   |
| 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....                     | 55   |
| บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                  | 56   |
| บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... | 84   |
| 5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย.....                      | 84   |
| 5.2 สมมุติฐานการวิจัย.....                         | 84   |
| 5.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                        | 84   |
| 5.4 สรุปผลการวิจัย.....                            | 85   |
| 5.5 อภิปรายผลการวิจัย.....                         | 87   |
| 5.6 ข้อเสนอแนะ.....                                | 98   |
| 5.7 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป.....       | 99   |
| บรรณานุกรม.....                                    | 100  |
| ภาคผนวก.....                                       | 103  |
| ภาคผนวก ก.....                                     | 104  |
| ภาคผนวก ข.....                                     | 119  |
| ประวัติผู้เขียน.....                               | 127  |



## สารบัญตาราง

| ตารางที่                                                                                                                                                                                                                                         | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....                                                                                                                                                                                        | 52   |
| 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....                                                                                                                                                                                           | 57   |
| 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร<br>และเจ้าพนักงานเรือนจำ ต่อการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ<br>ภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน.....                            | 58   |
| 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร<br>และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ<br>ภาคตะวันออก ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ.....                                            | 60   |
| 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร<br>และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ<br>ภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขัง.....                                                  | 62   |
| 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร<br>และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ<br>ภาคตะวันออก ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ.....                         | 64   |
| 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร<br>และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ<br>ภาคตะวันออกในภาพรวม.....                                                         | 66   |
| 4.7 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่<br>ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน..... | 67   |
| 4.8 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่<br>ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ.....                       | 69   |
| 4.9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่<br>ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขัง.....                             | 71   |



## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่                                                                                                                                                                                                                                                 | หน้า |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 4.10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่<br>ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ<br>ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ..... | 73   |
| 4.11 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่<br>ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ<br>ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม.....                                 | 75   |
| 4.12 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน<br>เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน.....             | 76   |
| 4.13 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน<br>เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ.....                                   | 78   |
| 4.14 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน<br>เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านผู้ต้องขัง.....                                         | 79   |
| 4.15 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน<br>เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ การฝึกและงบประมาณ.....               | 80   |
| 4.16 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน<br>เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง<br>ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม.....                                                | 81   |
| 4.17 ค่าความถี่และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ<br>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....                                                                                                                                           | 82   |



สารบัญภาพ

| ภาพที่                                           | หน้า |
|--------------------------------------------------|------|
| 2.1 แสดงแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์..... | 15   |
| 2.2 แสดงแผนภูมิการบริหารงานในเรือนจำ.....        | 17   |
| 2.3 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรทั่วไปของไทย.....   | 27   |



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในกระบวนการพัฒนาคนหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติมุ่งหวัง ซึ่งการที่จะพัฒนาคนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมียุทธวิธีที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสภาพความพร้อมด้านทรัพยากรของประเทศ และของแต่ละองค์กร

กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมของสังคมโดยทั่วไปจะแบ่งภาระหน้าที่หลักอย่างกว้าง ๆ ได้ 2 ประการ ประการแรกเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษา และคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง กักกันและควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดการเจตนาและป้องกันมิให้สังคมได้รับความเดือดร้อน ประการที่สองเป็นการอบรม แก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในส่วนที่บกพร่องเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดี เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถประกอบอาชีพสุจริต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุขภายหลังจากพ้นโทษแล้ว ภารกิจประการที่สองนี้ เป็นภารกิจทางการศึกษา ซึ่งกรมราชทัณฑ์ต้องจัดให้แก่ผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม (อาทิตย์ โพนทอง. 2535 : 1)

ในปัจจุบันความต้องการด้านการศึกษามีได้หยุดยั้ง ผู้ต้องขังจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ได้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยกำหนดนโยบายขยายการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ดังนั้น การจัดการศึกษาผู้ต้องขังจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะให้เกิดสร้างสรรค์รสรองความก้าวหน้า การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลสามารถเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการสร้างเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ต้องขังซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาเหมือนกับบุคคลภายนอกเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับสังคมโดยปกติสุข (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. 2542 ก : 12)

กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายเน้นหนักในการพัฒนาพฤตินิสัย ฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ให้มีความพร้อมก่อนที่จะกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับสังคมภายนอกโดยปกติสุข โดยนำกระบวนการศึกษามาใช้เป็นแนวทางสนับสนุน ส่งเสริมให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ให้ได้รับ



การศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพ และธรรมศึกษา ผู้ต้องขังที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ จะต้องจัดให้เป็นกรณีพิเศษ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถสมัครเข้ารับการศึกษได้ตามความพร้อม ความต้องการ ความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในการสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้าให้สังคมและประเทศชาติ (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. 2542 ข : 1)

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศดำเนินการจัดการศึกษาสามัญและสายอาชีพสาขาต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังโดยเฉพาะการจัดการศึกษาวิชาชีพให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสเข้าเรียนวิชาชีพระยะสั้นตามหลักสูตรสาขาต่าง ๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมอาชีวศึกษา และหลักสูตรอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามาดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ เพื่อเสริมสร้างทักษะความชำนาญ โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้ต้องขังทุกคนที่จะได้รับการปลดปล่อยก่อนพ้นโทษได้รับประกาศนียบัตรอย่างน้อย 1 ใบ สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพสุจริต เลี้ยงตนเองและครอบครัวภายหลังการพ้นโทษ (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. 2542 ข : 11)

จากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานที่ผ่านมา ปรากฏว่าการดำเนินงานดังกล่าวยังไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร มีเรือนจำและทัณฑสถานหลายแห่งที่ไม่ได้มีการส่งเสริมการศึกษาผู้ต้องขังให้เป็นไปตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ อันเนื่องมาจากการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาไม่เพียงพอ ซึ่งจากสถิติของปี พ.ศ. 2543 กรมราชทัณฑ์จัดสรรเงินงบประมาณการศึกษาและพัฒนาจิตใจให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก 9 เรือนจำ รวมเป็นเงิน 305,500 บาทต่อจำนวนผู้ต้องขัง 13,121 คน เฉลี่ยจะได้ประมาณคนละ 23-24 บาท ครูผู้สอนวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังและต้องทำหน้าที่สอนวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังอีกหน้าที่หนึ่ง โดยเจ้าพนักงานบางคนไม่จบทางครูมาโดยตรง ทำให้เกิดปัญหาในการสอน การถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ ความชำนาญ เทคนิคการสอนให้แก่ผู้ต้องขัง เนื่องจากตามระเบียบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน “ครูสอนการศึกษาสายอาชีพต้องมีวุฒิ ปวช. หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นผู้ชำนาญงานในสาขาวิชาชีพโดยมีวุฒิบัตรของสถานศึกษา หรือหนังสือรับรองความชำนาญ ไม่น้อยกว่า 12 ปี มาแสดง” (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535) ด้านตัวผู้เรียนหรือผู้ต้องขังไม่มีความพร้อมจากพื้นฐานความรู้เดิม กำหนดระยะเวลาการต้องโทษที่มีความแตกต่างกัน วัสดุอุปกรณ์ที่มีจำนวนจำกัด หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมและไม่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษได้ดีพอ ทั้งนี้ อาจทำให้ผู้ต้องขังไม่ได้รับความพร้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ในการเข้ารับการศึกษาวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ควรจะได้นำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอน

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่างบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาชีพ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลของกรมราชทัณฑ์ยังไม่เพียงพอ กับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราค่าจ้าง เจ้าพนักงานไม่เป็นไปตามสัดส่วนมาตรฐานของการควบคุม การจัดทำแผนการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้ต้องขังยังได้รับไม่ทั่วถึง กอปรกับเรือนจำและทัณฑสถานมีข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา จึงส่งผลให้การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่แน่นอน ตลอดจนยังประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานับประการ

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ พบว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในหน่วยงานของผู้วิจัยก็ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ เช่นกัน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ภาคตะวันออก ใน 4 ด้านคือ หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อใช้ผลจากการศึกษาวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก จำนวน 4 ด้านคือ

- 1.1 หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน
- 1.2 ครูผู้สอนวิชาชีพ
- 1.3 ผู้ต้องขัง
- 1.4 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางกับผู้บริหารเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประเภทของเรือนจำ

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประเภทของเรือนจำ



### 1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารเรือนจำกลางกับผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน
2. เจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน

### 1.4 ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ยึดกรอบแนวคิดตามแผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2536-พ.ศ.2545 ว่าด้วยการจัดการศึกษาวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาวิชาชีพตามความถนัดและตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยประสานงานกับส่วนราชการภายนอกและภาคเอกชน ตลอดจนจัดให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพมาดำเนินการ และให้มีการติดตามประเมินผลการจัดการการศึกษาวิชาชีพอย่างน้อยเรือนจำละ 1 ครั้งต่อปี (กรมราชทัณฑ์. 2535 : 2) ซึ่งการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างดี ต้องประกอบไปด้วย

1. หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน
2. ครูผู้สอนวิชาชีพ
3. ผู้ต้องขัง
4. เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ

### 1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 แห่ง ได้แก่ เรือนจำกลางชลบุรี เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางระยอง เรือนจำจังหวัดจันทบุรี เรือนจำจังหวัดตราด เรือนจำจังหวัดนครนายก เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี เรือนจำจังหวัดสระแก้ว และเรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ



## 1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

### 1.6.1 ประชากร ได้แก่

1. ผู้บริหารในเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน 9 แห่ง  
จำนวนประชากร 72 คน
2. เจ้าพนักงานในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ภาคตะวันออกจำนวน 9 แห่ง  
จำนวนประชากร 615 คน

### 1.6.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากตัวอย่างจำนวนรวมทั้งสิ้น 314 คน โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหารใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน
2. เจ้าพนักงานในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก 9 แห่ง  
จำนวน 242 คน

## 1.7 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ประเภทของเรือนจำ
  - 1.1 เรือนจำกลาง
  - 1.2 เรือนจำจังหวัด
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา  
วิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกทั้ง 4 ด้านคือ
  - 2.1 หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน
  - 2.2 ครูผู้สอนวิชาชีพ
  - 2.3 ผู้ต้องขัง
  - 2.4 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ

## 1.8 ขอบเขตพื้นที่หรือสภาพทางภูมิศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของภาคตะวันออกเท่านั้น ได้แก่ เรือนจำกลางชลบุรี เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา เรือนจำกลางระยอง



เรือนจำจังหวัดจันทบุรี เรือนจำจังหวัดตราด เรือนจำจังหวัดนครนายก เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี  
เรือนจำจังหวัดสระแก้ว และเรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี

## 1.9 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้นิยามคำศัพท์ดังนี้คือ

1. ความคิดเห็นหมายถึง ทำที่ความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์

2. การจัดการศึกษาวิชาชีพ หมายถึง รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะของวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

2.1 หลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง หลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำ รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนอันจะยังผลให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล

2.2 ครูผู้สอนวิชาชีพ หมายถึง ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ ที่มีวุฒิ ปวช. หรือเทียบเท่า ขึ้นไป หรือเป็นผู้ชำนาญงานในสาขาวิชาชีพ ที่ได้รับแต่งตั้งจากการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้ทำการสอน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่เชิญมาเป็นวิทยากร

2.3 ผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้ต้องขังที่สมัครและเข้าศึกษาเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในเรือนจำภาคตะวันออก

2.4 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ หมายถึง เครื่องมือ เครื่องจักร อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการศึกษาวิชาชีพ และงบประมาณที่กรมราชทัณฑ์และ การศึกษานอกโรงเรียนได้จัดสรรมาเพื่อให้ใช้ในการศึกษาวิชาชีพ

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บัญชาการเรือนจำและหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งมี 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ผู้บริหารเรือนจำกลาง

3.2 ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด

4. เจ้าพนักงานเรือนจำ หมายถึง เจ้าพนักงานกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมี 2 ประเภท ดังนี้

4.1 เจ้าพนักงานเรือนจำกลาง

4.2 เจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด



5. เรือนจำภาคตะวันออก หมายถึง เรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ เรือนจำกลางชลบุรี เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา เรือนจำกลางระยอง เรือนจำจังหวัดจันทบุรี เรือนจำจังหวัดตราด เรือนจำจังหวัดนครนายก เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี เรือนจำจังหวัดสระแก้ว และ เรือนจำจังหวัดฉะเชิงเทรา

6. เรือนจำกลาง หมายถึง สถานที่ควบคุมและคุมขังผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล และรวมทั้งผู้ต้องโทษที่ถูกคุมขังตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลซึ่งกำหนดโทษจำคุกไว้ไม่เกิน 30 ปี ได้แก่ เรือนจำกลางชลบุรี เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา และเรือนจำกลางระยอง

7. เรือนจำจังหวัด หมายถึง สถานที่ควบคุมและคุมขังผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล และรวมทั้งผู้ต้องโทษที่ถูกคุมขังตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลซึ่งกำหนดโทษจำคุกไว้ไม่เกิน 15 ปี ได้แก่ เรือนจำจังหวัดจันทบุรี เรือนจำจังหวัดตราด เรือนจำจังหวัดนครนายก เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี เรือนจำจังหวัดสระแก้ว และเรือนจำจังหวัดฉะเชิงเทรา



## บทที่ 2

# ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเกี่ยวกับ การจัด  
การศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ผู้ทำวิจัยได้ศึกษาเอกสารและตำรา  
ที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการค้นคว้าประกอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ตามลำดับคือ

- 2.1 การจัดองค์การการบริหารงานราชทัณฑ์
- 2.2 แผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2536-2545
- 2.3 การจัดการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขัง
  - 2.3.1 หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน
  - 2.3.2 ครูผู้สอนวิชาชีพ
  - 2.3.3 ผู้ต้องขัง
  - 2.3.4 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ
- 2.4 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษาวิชาชีพ

## 2.1 การจัดองค์การการบริหารงานราชทัณฑ์

การจัดองค์การการบริหารงานราชทัณฑ์ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ  
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นการปรับปรุงส่วนราชการฉบับล่าสุด  
กำหนดให้กรมราชทัณฑ์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กรมราชทัณฑ์ 2540 : 7)

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมายโดยดำเนินการ  
ตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ  
นโยบายของกระทรวง หลักอาญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ  
สำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง
4. จัดทำและประสานแผนงานของกรมให้เป็นไปตามนโยบายและแผนแม่บท  
ของกระทรวง รวมทั้งกำกับเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของ  
หน่วยงานในสังกัด
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวง  
หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## การแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์แบ่งออกเป็นราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคดังนี้

### ก. ราชการส่วนกลาง

- 1) สำนักงานเลขานุการกรม
- 2) กองคลัง
- 3) กองการเจ้าหน้าที่
- 4) กองนิติการ
- 5) กองแผนงาน
- 6) กองบริการทางการแพทย์
- 7) สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์
- 8) สำนักคุมประพฤติ
- 9) สำนักทัณฑวิทยา
- 10) สำนักพัฒนาพฤตินิสัย
- 11) ทัณฑสถาน
- 12) เรือนจำกลาง
- 13) เรือนจำพิเศษ
- 14) สถานกักกัน
- 15) สถานกักขัง

### ข. ราชการส่วนภูมิภาค

- 1) เรือนจำจังหวัด
- 2) เรือนจำอำเภอ

ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

#### ราชการส่วนกลาง อันได้แก่

1. สำนักงานเลขานุการกรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรมและราชการที่มิได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

- 1.1 ปฏิบัติงานสารบรรณของกรม
- 1.2 ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและงานเลขานุการของกรม
- 1.3 ประสานสัมพันธ์การปฏิบัติงานและเผยแพร่กิจกรรมของหน่วยงานในสังกัดกรม
- 1.4 ดำเนินการเกี่ยวกับงานรับเรื่องราวร้องทุกข์
- 1.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

หรือที่ได้รับมอบหมาย



## 2. กองคลัง มีอำนาจหน้าที่

2.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินการบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และยานพาหนะของกรม

2.2 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 3. กองการเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่

3.1 จัดระบบงานและบริหารงานบุคคลของกรม เว้นแต่งานฝึกอบรม

3.2 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 4. กองนิติการ มีอำนาจหน้าที่

4.1 ดำเนินการเกี่ยวกับงานกฎหมาย งานคดี งานนิติกรรมและสัญญาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรม

4.2 ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรม รวมทั้งการจัดตั้งย้ายเรือนจำและทัณฑสถาน

4.3 ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการพระราชทานอภัยโทษ

4.4 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 5. กองแผนงาน มีอำนาจหน้าที่

5.1 จัดทำและประสานแผนการปฏิบัติงานของกรม ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกรม

5.2 จัดระบบการสำรวจ การจัดเก็บ และการใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัด และเป็นศูนย์ข้อมูลของกรม

5.3 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 6. กองบริการทางการแพทย์ มีอำนาจหน้าที่

6.1 จัดบริการทางการแพทย์แก่ผู้ต้องขัง

6.2 ส่งเสริมและพัฒนาและประเมินผลการให้บริการทางการแพทย์ การสาธารณสุขขั้นมูลฐานและการสุขภาพเฝ้าระวัง

6.3 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุน การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย



## 7. สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ มีอำนาจหน้าที่

- 7.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ ลูกจ้าง อาสาสมัคร  
คุมประพฤติของกรม และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 7.2 ดำเนินการเกี่ยวกับงานห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์
- 7.3 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ  
ที่ได้รับมอบหมาย

## 8. สำนักคุมประพฤติ มีอำนาจหน้าที่

- 8.1 วิจัยและพัฒนาระบบงานคุมประพฤติ
- 8.2 กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ วิธีดำเนินการ กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม  
ประเมินผล ให้คำปรึกษา และดำเนินการ สืบเสาะข้อเท็จจริง สอดส่องดูแล แก้ไข ฟื้นฟูและ  
สงเคราะห์ผู้ถูกคุมประพฤติ
- 8.3 กำกับ ตรวจสอบ และให้ความเห็นในการพักการลงโทษและการลดวันต้องโทษ  
จำคุก
- 8.4 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ  
ที่ได้รับมอบหมาย

## 9. สำนักทัณฑวิทยา มีอำนาจหน้าที่

- 9.1 วิจัยและพัฒนาระบบงานทัณฑวิทยา
- 9.2 กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ วิธีดำเนินการ กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม  
ให้คำปรึกษาแนะนำ และประเมินผลการดำเนินงานด้านทัณฑปฏิบัติของเรือนจำและทัณฑสถาน
- 9.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการราชทัณฑ์ต่างประเทศ การทำสนธิสัญญา การโอน  
การแลกเปลี่ยนผู้ต้องขัง ตลอดจนการให้ความร่วมมือหรือขอความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ และ  
องค์การระหว่างประเทศในด้านการราชทัณฑ์
- 9.4 ปฏิบัติงานสำรวจ งานออกแบบ งานก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานวิศวกรรม  
สุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนงานภูมิสถาปัตย์ของเรือนจำ ทัณฑสถานและอาคารสถานที่  
ของกรม
- 9.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ  
ที่ได้รับมอบหมาย

## 10. สำนักพัฒนาพฤตินิสัย มีอำนาจหน้าที่

- 10.1 วิจัยและพัฒนาระบบงานพัฒนาพฤตินิสัย
- 10.2 กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ วิธีดำเนินการ กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม  
ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม และประเมินผลการจัดการศึกษาอบรม การพัฒนาจิตใจ การฝึก



วิชาชีพ การใช้แรงงาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน การจัดสวัสดิการ นันทนาการ การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง

10.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

10.4 บริหารพัสดุและเงินทุนฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

10.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 11. ทักษะสถาน มีอำนาจหน้าที่

11.1 ควบคุมผู้ต้องขังที่แยกประเภทแล้วตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์

11.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

11.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

11.4 ดำเนินการทางทัศนปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์ การพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการสุขาภิบาล

11.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 12. เรือนจำกลาง มีอำนาจหน้าที่

12.1 ควบคุมนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมตามที่รัฐมนตรีกำหนด ผู้ต้องขังอุกฉกรรจ์ และผู้ต้องขังอื่น ๆ ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย

12.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

12.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

12.4 ดำเนินการทางทัศนปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับสุขาภิบาล

12.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

## 13. เรือนจำพิเศษ มีอำนาจหน้าที่

13.1 ควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นคนฝากผู้ต้องขัง ระหว่างคดีในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่ และนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมตามที่รัฐมนตรีกำหนด

13.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

13.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

13.4 ดำเนินการทางทัศนปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับสุขาภิบาล

13.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



#### 14. สถานักกกัน มีอำนาจหน้าที่

14.1 ควบคุมผู้ถูกกักกันตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา

14.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ถูกกักกัน

14.3 ดำเนินการทางพัฒนาปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ถูกกักกัน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการสุขาภิบาล

14.4 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

#### 15. สถานักกขัง มีอำนาจหน้าที่

15.1 ควบคุมผู้ต้องกักขังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา

15.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องกักขัง

15.3 ดำเนินการทางพัฒนาปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์ และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องกักขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการสุขาภิบาล

15.4 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

#### ราชการส่วนภูมิภาค อันได้แก่

##### 1. เรือนจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่

1.1 ควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นคนฝาก ผู้ต้องขังระหว่างคดีในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่ และนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษ ซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมตามที่รัฐมนตรีกำหนด

1.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

1.4 ดำเนินการทางพัฒนาปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งการสุขาภิบาลเรือนจำ

1.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

##### 2. เรือนจำอำเภอ มีอำนาจหน้าที่

2.1 ควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นคนฝาก ผู้ต้องขังระหว่างคดีในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่ และนักโทษเด็ดขาดที่กำหนดโทษ ซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมตามที่รัฐมนตรีกำหนด

2.2 จัดการศึกษา อบรม พัฒนาปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



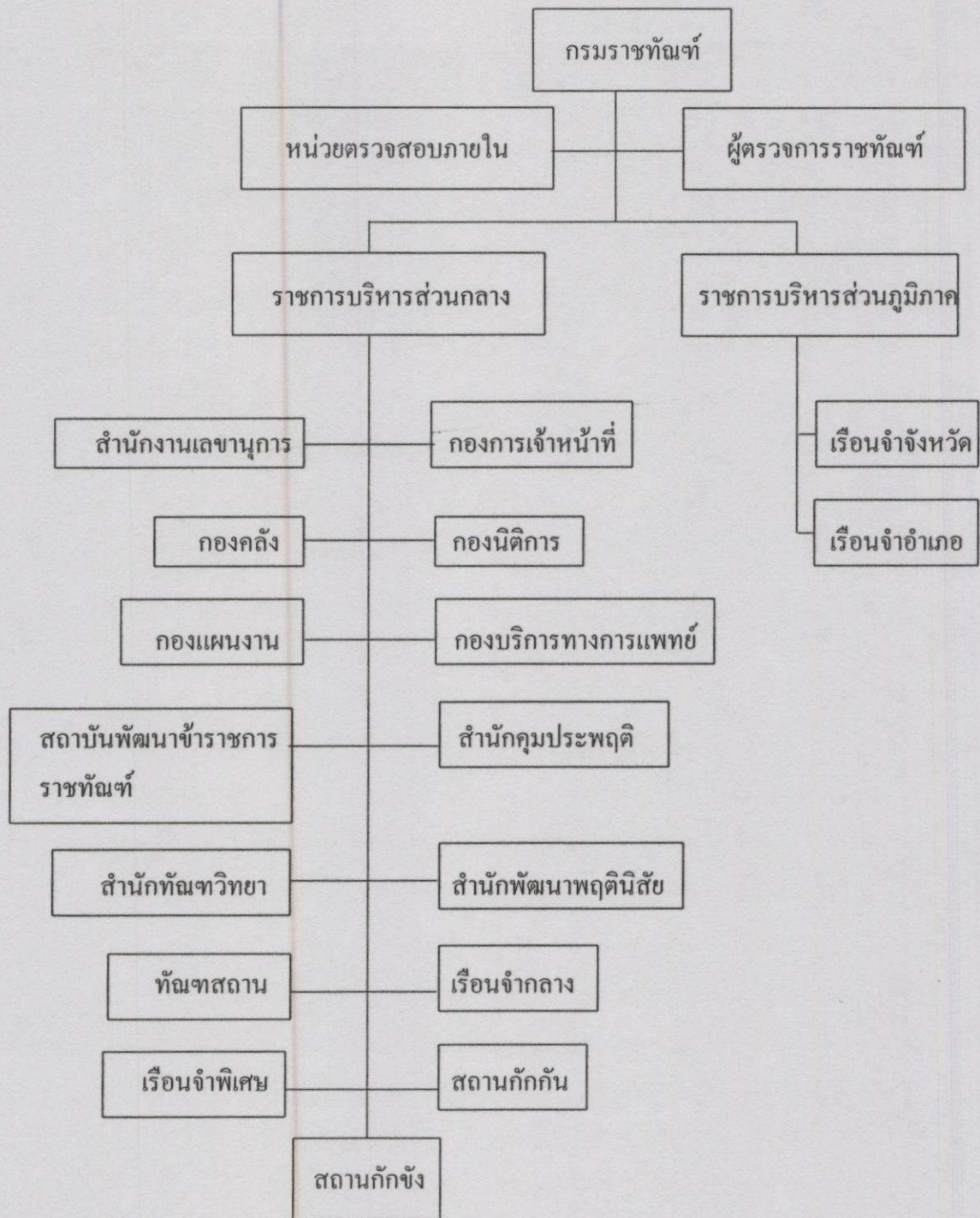
2.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

2.4 ดำเนินการทางทัณฑปฏิบัติ จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพ  
อนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งการสุขภาพเรือนจำ

2.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ  
ที่ได้รับมอบหมาย

การปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการของกรมราชทัณฑ์ครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาให้สอดคล้องกับภารกิจและความจำเป็นของงานราชทัณฑ์ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวนอย่างรวดเร็วและรุนแรง ดังจะเห็นได้ว่า โครงสร้างขององค์การการบริหารงานราชทัณฑ์ตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2539 มีหน่วยงานใหม่เกิดขึ้นภายในกรมราชทัณฑ์ที่สะท้อนถึงภาระงานที่เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างชัดเจน และเป็นการยกระดับคุณภาพของงานราชทัณฑ์ เช่น ตั้งสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย สำนักทัณฑวิทยา กองแผนงานและกองนิติการ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทิศทางใหม่ของงานราชทัณฑ์นั้นไม่ใช่งานในด้านปฏิบัติอย่างเดียว แต่ในอนาคตจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาอย่างหนักกว้างขวางและลึกซึ้ง ให้ทัดเทียมกับความก้าวหน้างานราชทัณฑ์ของประเทศต่าง ๆ ในประเทศที่เจริญแล้วให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งรายละเอียดโครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวปรากฏในแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ ดังนี้





ภาพที่ 2.1 แสดงแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์

(ตาม พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2539)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## การบริหารงานในเรือนจำ

การบริหารงานในเรือนจำ ได้จัดการบริหารองค์กร โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ 7 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายควบคุม ฝ่ายรักษาการณ์ ฝ่ายฝึกวิชาชีพ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ และฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ซึ่งแต่ละฝ่ายมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้ (กรมราชทัณฑ์. 2539 : 3)

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียนเอกสาร งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานยานพาหนะ งานบริหารงานบุคคล งานประชาสัมพันธ์ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ งานเลขานุการ งานการประชุม งานรวบรวมข้อมูล สถิติของหน่วยงาน และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2. ฝ่ายควบคุมมีหน้าที่ รับผิดชอบในการปกครองดูแลและควบคุมผู้ต้องขังมิให้ก่อเหตุร้ายหรือแหกหักเรือนจำหลบหนี โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของเรือนจำโดยเคร่งครัด การพิจารณาความดีความชอบของผู้ต้องขัง การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนหรือลดชั้น การลงโทษทางวินัย การคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำ หรือการนำผู้ต้องขังป่วยออกไปรักษาตัว ณ สถานพยาบาลภายนอก และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

3. ฝ่ายรักษาการณ์มีหน้าที่ รับผิดชอบในการดูแลรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ จัดระบบการตรวจค้นและรักษาการณ์บริเวณเรือนจำ อาทิ บริเวณรอบกำแพงป้อมยามรักษาการณ์ เพื่อมิให้มีการลักลอบโยนอาวุธ ยาเสพติดให้โทษหรือสิ่งของต้องห้ามอื่น ๆ ซ้ำมกำแพงเรือนจำ เข้ามาให้ผู้ต้องขังภายใน ตรวจค้นตัวเจ้าพนักงานบุคคลภายนอก และผู้ต้องขัง ตลอดจนสิ่งของและยานพาหนะที่ผ่านเข้า-ออกเรือนจำ และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

4. ฝ่ายฝึกวิชาชีพมีหน้าที่ รับผิดชอบวางแผนและดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในพื้นที่ ความต้องการของตลาดและความถนัดของผู้ต้องขัง รวมถึงพัฒนาคุณภาพของผู้ต้องขังด้านการฝึกวิชาชีพประเภทต่าง ๆ การจัดหาวัตถุดิบ การหาตลาด และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์การบริหารเงินทุนผลประโยชน์จากการฝึกวิชาชีพควบคุมการใช้ยานพาหนะที่จัดซื้อด้วยเงินทุนฝึกวิชาชีพและงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

5. ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจมีหน้าที่รับผิดชอบ วางแผนและดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง โดยจัดการศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพ และธรรมศึกษา ตลอดจนการจัดอบรมหลักสูตรการเตรียมเข้าทำงาน การอบรมและพัฒนาจิตใจ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสมรวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมการศึกษา เช่น ห้องสมุด การจัดทำสื่อทัศนูปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น ทั้งนี้ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขัง และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

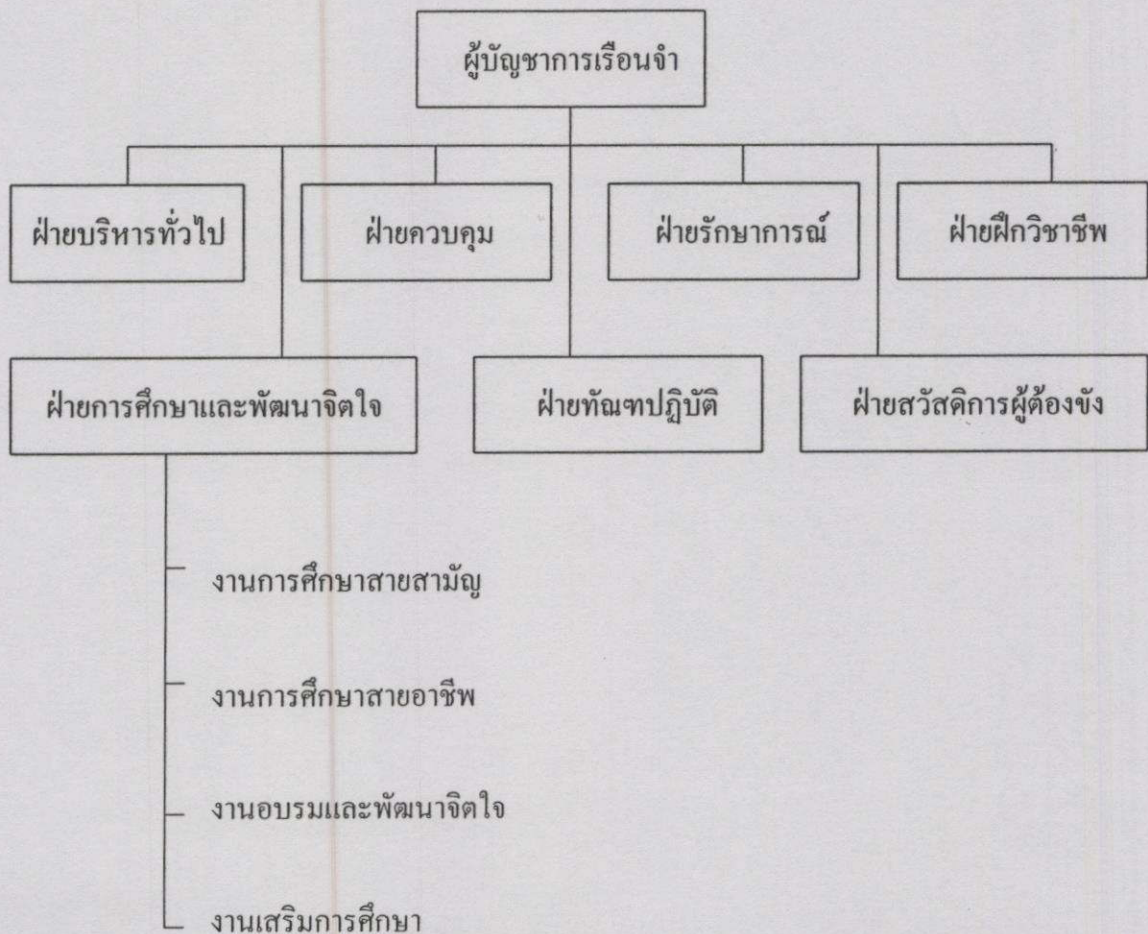
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



6. ฝ่ายพัฒนาปฏิบัติมีหน้าที่รับผิดชอบ ตรวจสอบหาขสา การจัดทำทะเบียนประวัติ และการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การดำเนินงานพัฒนาปฏิบัติ เช่น การเลื่อนลดชั้น การลดวัน ต้องโทษ การพักการลงโทษ การขอพระราชทานอภัยโทษ งานด้านคุมประพฤติผู้ต้องขังที่ได้รับ การปล่อยตัวคุมประพฤติ การสืบเสาะ การสอดส่อง การสงเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข การเพิกถอน การคุมประพฤติ งานอาสาสมัครคุมประพฤติ ตลอดจนงานส่งเสริมสนับสนุนงาน คุมประพฤติและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชา มอบหมาย

7. ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขังมีหน้าที่รับผิดชอบ จัดสวัสดิการให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ในด้านการควบคุมและการประกอบอาหาร การจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขังให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและ ถูกสุขลักษณะ การรับฝากและเบิกจ่ายเงินของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามระเบียบ ดำเนินการจัดซื้อ สินค้าที่จำเป็นจำเป็นให้แกผู้ต้องขังและจัดทำบัญชี จัดการเยี่ยมชม และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับ บัญชามอบหมาย

ซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังได้แก่ฝ่ายการศึกษาและ พัฒนาจิตใจ ดังแสดงในภาพที่ 2.2 ดังนี้



ภาพที่ 2.2 แสดงแผนภูมิการบริหารงานในเรือนจำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## 2.2 แผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2536-2545

กรมราชทัณฑ์แม้ว่าจะได้จัดตั้งมาเป็นเวลานานนับศตวรรษและตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของกรมราชทัณฑ์ได้มีการปรับปรุงและวิวัฒนาการทางด้านการบริหาร การจัดการ การมาโดยตลอด แต่ก็ยังมีปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานซึ่งนับว่าเป็นจุดอ่อนต่อการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าผู้บริหารสูงสุดขององค์การที่ผ่านมาทุกยุคทุกสมัยได้พยายามนำกรมราชทัณฑ์ให้เดินไปข้างหน้าโดยไม่หยุดอยู่กับที่ แต่อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมาของกรมราชทัณฑ์นั้น การแก้ปัญหาส่วนใหญ่ที่ผ่านมามักจะแก้ปัญหาในลักษณะเฉพาะหน้าการบริหารปฏิบัติกันไปตามอำนาจหน้าที่เท่าที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น การแก้ไขปัญหามาโดยการกำหนดเป้าหมายที่มีแผนหรือกรอบทิศทางการทำงานไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งโดยธรรมชาติของหน่วยงานทุกองค์การการทำงานที่จะให้สำเร็จได้หรือไม่จะมีกรอบหรือแผนโดยกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในองค์การมีความเข้าใจในปรัชญา เป้าหมายของการทำงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การแก้ไขปัญหาก็สามารถสำเร็จตามเป้าหมายได้ (กรมราชทัณฑ์. 2537 : 41-45)

ด้วยเวลาที่กรมราชทัณฑ์มีปัญหาในการบริหารค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านบุคลากรซึ่งขาดแคลนไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และปัญหาอื่น ๆ กรมราชทัณฑ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้มีแผนทิศทางฯ ขึ้นก่อนที่จะนำไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ

1. เพื่อให้กรมราชทัณฑ์มีแนวทางในการทำงานที่เหมาะสมและปรับตัวเองให้สอดคล้องกันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยกำหนดภารกิจหลัก วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ในการทำงานให้เหมาะสม

2. เพื่อช่วยให้ผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ทุกระดับบริหารงานด้วยความเชื่อมั่นและมีประสิทธิภาพตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

จากกรณีที่ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดของคณะทำงานซึ่งประกอบไปด้วยข้าราชการของกรมราชทัณฑ์ และเจ้าหน้าที่จากสถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (สปร.) ได้พบจุดอ่อน จุดแข็ง กับโอกาสและภัยของกรมราชทัณฑ์ซึ่งมีเรื่องที่จะต้องพิจารณาอยู่ทั้งหมด 3 เรื่อง ด้วยกันคือ

1. ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์
2. วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์
3. กลยุทธ์ที่จะต้องนำมาใช้สำหรับภารกิจหลักแต่ละด้าน



## 1. ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์

จากผลการศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) จุดแข็ง (Strength) ภัย (Threat) และโอกาส (Opportunity) ซึ่งได้จากการประเมินแล้วสามารถกำหนดภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้าได้ 3 ประการ ดังนี้

1.1 การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษแล้ว

1.3 การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

## 2. วัตถุประสงค์รวมและวัตถุประสงค์เฉพาะภารกิจ

จากภารกิจ 3 ประการดังกล่าวข้างต้นสามารถกำหนดเป็นวัตถุประสงค์รวมที่กรมราชทัณฑ์มุ่งปฏิบัติต่อไปใน 10 ปีข้างหน้า ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์รวม มี 6 ประการ ดังนี้

2.1.1 ปรับปรุงโครงสร้างเรือนจำและทัณฑสถานให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม

2.1.2 ปรับปรุงระบบงาน โครงสร้างการบริหารงานราชทัณฑ์ให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีวิทยา

2.1.3 พัฒนาพฤติกรรมและปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่ผู้ต้องขัง

2.1.4 ส่งเสริมการให้ความรู้พื้นฐานและฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังมากกว่าจะมุ่งใช้แรงงานของผู้ต้องขังแต่เพียงอย่างเดียว

2.1.5 พัฒนานุเคราะห์ของกรมฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงในการทำงาน

2.1.6 ส่งเสริมการนำกระบวนการทางด้านทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชนให้กว้างขวาง และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานราชทัณฑ์ของรัฐ

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ภารกิจหลักทั้ง 3 ภารกิจสามารถกำหนดเป็นวัตถุประสงค์รวมได้ 6 ประการด้วยกัน

สำหรับภารกิจแต่ละด้านนั้น ยังสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะกิจ ซึ่งในการทำแผนทิศทางฯ นั้น วัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละภารกิจจะเป็นตัวกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานโดยตรง ซึ่งจะได้เห็นในข้อต่อไป

## 2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละภารกิจ

2.2.1 จากภารกิจหลักในด้าน “การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ” นั้น ได้กำหนดวัตถุประสงค์ หรือจุดประสงค์ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



2.2.1.1 ปรับปรุงโครงสร้างของเรือนจำและทัณฑสถาน

2.2.1.2 จำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกขังผู้ต้องขัง

2.2.1.3 จัดบุคลากรในการควบคุมผู้ต้องขังให้เหมาะสม

2.2.1.4 ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการควบคุมผู้ต้องขัง

2.2.1.5 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบริหารงานราชทัณฑ์

2.2.2 ภารกิจในด้าน “การแก้ไขการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปเมื่อพ้นโทษแล้ว” สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

2.2.2.1 พัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเพื่อให้พร้อมที่จะกลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

2.2.2.2 ดำเนินการให้ผู้ต้องขังมีความรู้ในวิชาสามัญและวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

2.2.2.3 ปลุกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่ผู้ต้องขัง

2.2.2.4 พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้ดีขึ้น

2.2.2.5 ส่งเสริมและปรับขยายการนำกระบวนการด้านทฤษฎีทนายว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชนมาใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2.2.6 ประเมินผลการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างอยู่ในเรือนจำและพ้นโทษแล้ว

2.2.2.7 ส่งเสริมงานด้านวินัยและวิชาการว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

2.2.2.8 ส่งเสริมงานด้านการคุมประพฤติและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชน

2.2.3 ภารกิจในด้าน “การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

2.2.3.1 พัฒนานุเคราะห์

2.2.3.2 พัฒนาระบบรวม โครงสร้าง ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ สภาพแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ ของกรมฯ ให้สอดคล้องกับภารกิจในอนาคต

2.2.3.3 เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรมฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.3.4 ประชาสัมพันธ์ให้สังคมเข้าใจภารกิจและงานของกรมราชทัณฑ์  
รวมวัตถุประสงค์ของภารกิจทั้งสิ้น 17 ประการ



### 3. กลยุทธ์

กลยุทธ์ คือ วิธีดำเนินการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของภารกิจที่กำหนดไว้ เนื่องจากกลยุทธ์ของวัตถุประสงค์แต่ละข้อของแต่ละภารกิจนั้นมีหลายกลยุทธ์ เพื่อความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ จึงขอแสดงให้เห็นในกรอบที่กำหนดดังต่อไปนี้

3.1 ภารกิจหลักข้อที่ 1 “การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ” ได้กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

- 3.1.1 กำหนดโครงสร้างการบริหารและรูปแบบเรือนจำที่สมบูรณ์ในแต่ละภาค
- 3.1.2 ปรับปรุงเรือนจำเก่า
- 3.1.3 ตั้งงบประมาณลักษณะงบประมาณ
- 3.1.4 มีระบบการจำแนกทุกเรือนจำ
- 3.1.5 กำหนดแผนงานระบบจำแนกฯ ให้เข้ากับแผนการทำงาน
- 3.1.6 ให้มีเจ้าหน้าที่จำแนกฯ และอบรมอย่างต่อเนื่อง
- 3.1.7 ปรับปรุงแนวทางสรรหาบุคลากร
- 3.1.8 ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรในการควบคุม
- 3.1.9 ใช้มาตรการควบคุมในอัตรา 1 ต่อ 5
- 3.1.10 รวบรวมกฎหมายและข้อบังคับที่จะปรับปรุงแก้ไข
- 3.1.11 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
- 3.1.12 จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเรือนจำ

และการบริหารงานราชทัณฑ์

3.2 ภารกิจหลักข้อที่ 2 “การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษแล้ว” ได้กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

- 3.2.1 จำแนกและปฏิบัติกับผู้ต้องขังให้เหมาะสม
- 3.2.2 ใช้กิจกรรมศาสนา
- 3.2.3 ให้คำแนะนำปรึกษา
- 3.2.4 ปฐมนิเทศผู้ต้องขังใหม่
- 3.2.5 มีวินัยใช้ชีวิตร่วมกัน
- 3.2.6 ให้มีโรงเรียนเป็นสัดส่วน อย่างน้อยให้อ่านออกเขียนได้
- 3.2.7 ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ให้เอกชนมีส่วนร่วม
- 3.2.8 จัดกิจกรรมส่งเสริมทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้อง
- 3.2.9 ยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังให้ดีขึ้น ปรับปรุงสวัสดิการ

นันทนาการ สุขอนามัยและการสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



คำ

3.2.10 นำการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชนมาใช้อย่างกว้างขวาง

3.2.11 นำการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะผ่อนคลายมาใช้ในเรือนจำความมั่นคง

และพ้นโทษแล้ว

3.2.12 วางรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งระหว่างอยู่ในเรือนจำ

3.2.13 ส่งเสริมให้มีการวิจัยด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศไทยและศึกษาด้านมาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังอย่างจริงจัง

3.2.14 ส่งเสริมงานคุมประพฤติและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชนให้กว้างขวาง

ขึ้น

3.3 การกิจข้อที่ 3 “การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” ได้กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานตามวัตถุประสงค์ดังนี้

3.3.1 ให้ข้าราชการศึกษาต่อ

3.3.2 พัฒนาทุกระดับ

3.3.3 ปฏิบัติตามระเบียบ

3.3.4 สร้างจริยธรรม

3.3.5 สนับสนุนผู้มีความรู้และคุณธรรมเป็นผู้บริหารระดับสูง

3.3.6 จัดสวัสดิการ

3.3.7 ใช้ระบบคุณธรรม

3.3.8 สร้างขวัญกำลังใจ

3.3.9 ให้บรรยากาศที่ดี

3.3.10 ให้รักองค์การ

3.3.11 ประเมินผลการทำงานเป็นระยะ

3.3.12 จัดทำแผนและบริหารงานอย่างมีระบบปรับโครงสร้างกรมฯ ใหม่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3.13 ลดขั้นตอนการทำงาน

3.3.14 การทำงานต้องเอื้อต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

3.3.15 พัฒนาระบบข้อมูล

3.3.16 นำเทคโนโลยีและการบริหารงานสมัยใหม่มาใช้

3.3.17 อุปกรณ์เพียงพอ

3.3.18 มาตรการตรวจสอบการต้องโทษซ้ำ

3.3.19 สร้างระบบการประเมินผล

3.3.20 ส่งเสริมงานวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



- 3.3.21 ปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับสภาพสังคม
- 3.3.22 พัฒนาระบบบริหารการเงิน
- 3.3.23 พัฒนารูปแบบการก่อสร้างเรือนจำ
- 3.3.24 ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.3.25 กำหนดมาตรฐานการทำงานของข้าราชการ
- 3.3.26 แบ่งส่วนราชการให้เหมาะสมกับภารกิจ
- 3.3.27 สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการฝึกวิชาชีพและพัฒนาพฤตินิสัย
- 3.3.28 ลดขั้นตอนการทำงานให้รวดเร็ว คล่องตัวสอดคล้องกับภาคเอกชน
- 3.3.29 กำหนดนโยบายขั้นตอนการฝึกวิชาชีพและใช้แรงงานผู้ต้องขังให้แน่นอน

ชัดเจน

- 3.3.30 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานและติดตามผลงาน อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง
- 3.3.31 เผยแพร่ความรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานแก่ข้าราชการ

ราชทัณฑ์และประชาชน

3.3.32 ประชาสัมพันธ์โครงการและงานของกรมฯ ต่อภาคเอกชนเพื่อให้ภาคเอกชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกว้างขวางขึ้น

การจัดทำแผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2536-2545) ขึ้น เพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติที่ชัดเจนภายใต้หน้าที่และความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ โดยแผนทิศทางการดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2535 ภารกิจหลักและวัตถุประสงค์โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาอบรมผู้ต้องขัง สรุปได้ดังนี้ (กรมราชทัณฑ์. 2537 : 47-66)

ภารกิจหลัก แผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า ได้กำหนดภารกิจหลักรวม

3 ประการคือ

ภารกิจที่ 1 การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจที่ 2 การแก้ไข พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปเมื่อพ้นโทษแล้ว

ภารกิจที่ 3 การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในส่วนของภารกิจที่ 2 การแก้ไข พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษแล้วได้กำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์และเป้าหมาย เกี่ยวกับการจัดการฝึกวิชาชีพไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความรู้ในวิชาสามัญและวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



2. กลยุทธ์ ให้มีการศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ โดยให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และจัดให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพมาดำเนินการพร้อมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

### 3. เป้าหมาย

- 3.1 จัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพตามความถนัดและความต้องการของตลาดแรงงานโดยประสานงานกับส่วนราชการภายนอกและภาคเอกชน
- 3.2 จัดหาและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสอนวิชาสามัญและวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.3 ให้มีการติดตามประเมินผลการสอนวิชาสามัญและวิชาชีพอย่างน้อยเรียนประจำ 1 ครั้ง ต่อปี
- 3.4 จัดทำแผนการอนุมัติการใช้แรงงานผู้ต้องขังอย่างเป็นระบบ
- 3.5 กำหนดรูปแบบและหลักเกณฑ์ในการใช้เงินทุนฝึกวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.6 จัดกิจกรรมการเผยแพร่ผลงานของผู้ต้องขัง โดยประสานงานกับส่วนราชการและภาคเอกชนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

## 2.3 การจัดการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ประชาชน สังคม ได้ตั้งความหวังให้เป็นหน่วยงานหลักที่จะชุบตัวผู้กระทำผิด กฎ ระเบียบของสังคมให้กลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยประการแรกควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี ประการที่สอง แก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังตามหลักทฤษฎีอาชญาวิทยาสมัยใหม่ เพื่อให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้ภายหลังพ้นโทษ เป็นภาระที่สำคัญที่ผู้ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ต้องกระทำควบคู่กันไป (ไพรัตน์ ขมินทกุล, 2542 : 38)

จากแผนทิศทางการกรมราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้าที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ ภายใต้การกำกับดูแลของกรมราชทัณฑ์ และควบคุมทิศทางการศึกษาวิชาชีพ ให้อยู่ในกรอบแห่งความประสงค์ของสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ปรับปรุงการดำเนินงาน โดยการเลือกสรร เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ต้องประกอบไปด้วย หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ดังนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2535 : 3)



### 2.3.1 หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถาน จัดให้มีการเรียนการสอน สายวิชาชีพ ระยะสั้นตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ยังมี หลักสูตรวิชาชีพที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งนอกจาก การศึกษาวิชาชีพดังกล่าว ข้างต้นแล้วทางเรือนจำและทัณฑสถาน ยังได้จัดให้มีการฝึกวิชาชีพ ตามความถนัด และความสนใจของผู้ต้องขัง รวมทั้งการนำผู้ต้องขังออกไปฝึกวิชาชีพภายนอก เรือนจำและทัณฑสถานในลักษณะของการทำงานสาธารณะอีกด้วย (กรมราชทัณฑ์. 2542 : 91)

จากแนวคิดดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาชีพระยะสั้นไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นพื้นฐาน ที่เพียงพอแก่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในอาชีพที่ดำเนินอยู่เป็นการยกระดับความเป็นอยู่ ของประชาชนให้ดีขึ้น เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและประเทศชาติเป็นส่วนรวม
3. เพื่อส่งเสริมให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพจากอาชีพเดิมที่ประกอบอยู่ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในอันที่จะเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น
4. เพื่อให้รู้จักตนเองรู้จักสังคมและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็น ต้องใช้เป็นข้อมูลในการ ประกอบอาชีพ

#### ความหมายของหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เป็นหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่จบในตัวเอง ตั้งแต่ 30 ชั่วโมง ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 300 ชั่วโมง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้เฉพาะเรื่องนั้น หรือจะเรียนต่อเนื่อง จนจบครบหลักสูตรก็ได้ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพพื้นฐาน พัฒนางานที่ทำอยู่ หรือนำไป ประกอบอาชีพอิสระได้ มี 6 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาอุตสาหกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม เกษตรกรรม และหมวดวิชาอาชีพทั่วไป (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 2)

#### ความสำคัญของหลักสูตรวิชาชีพ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าในการจัดการเรียนการสอนวิชาใด ๆ จะต้องหลักสูตร เป็นเครื่องมือ ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวสำหรับการสร้างอาคารหรือบ้าน ซึ่งใน พิมพ์เขยื่อนั้นจะระบุว่าการที่จะก่อสร้างอาคารหรือบ้านนั้นจะต้องทำอะไรบ้างมีขนาด รูปทรง จำนวนห้อง เสาประตู หน้าต่าง และรายละเอียดอื่น ๆ เป็นอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เปรียบได้กับ หลักสูตรที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ได้ระบุจุดหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมเวลาเรียน



สื่อที่จะใช้ ตลอดจนวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนเพื่อให้ครูผู้สอนได้ยึดถือเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอน (สุมิตร คุณานุกร. 2523 : 3)

ดังที่ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรต่อการสอนว่า “หลักสูตรนั้นเปรียบได้กับบรรดาวิธีที่จะนำความมุ่งหมายไปสู่ผลสำเร็จ” ในทำนองเดียวกัน สุมิตร คุณานุกร (2523 : 3) กล่าวว่า “หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือที่แสดงเส้นทางที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ”

### วิธีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้หลักสูตรที่ผู้เรียนสำเร็จแล้วสามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้ที่จบการศึกษาแล้วมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาใด ๆ ก็ตาม จะต้องให้มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และวิทยาการ โดยเฉพาะในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน จะต้องให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวิทยาการ จะต้องเป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานหรือสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ตามสภาพเศรษฐกิจ และมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามความต้องการของผู้เรียน และหลักสูตรนั้นจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 7)

### การพัฒนาหลักสูตรทั่วไปที่ใช้ในประเทศไทย

ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้กับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ในประเทศไทยมีขั้นตอนดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 25-26)

#### 1. ขั้นเตรียมการ

ขั้นเตรียมการนี้เป็นการประมวลความรู้ ข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น สภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและวิทยาการ จิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ลักษณะของความต้องการของผู้เรียนหรือของกลุ่มเป้าหมาย

#### 2. ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการใช้หลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนดำเนินการในเรื่อง

- 2.1 เป็นการเขียนหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และสาระวิชา
- 2.2 พัฒนาแผนการสอน สื่อการเรียนและวัสดุหลักสูตร
- 2.3 ทดลองการใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ



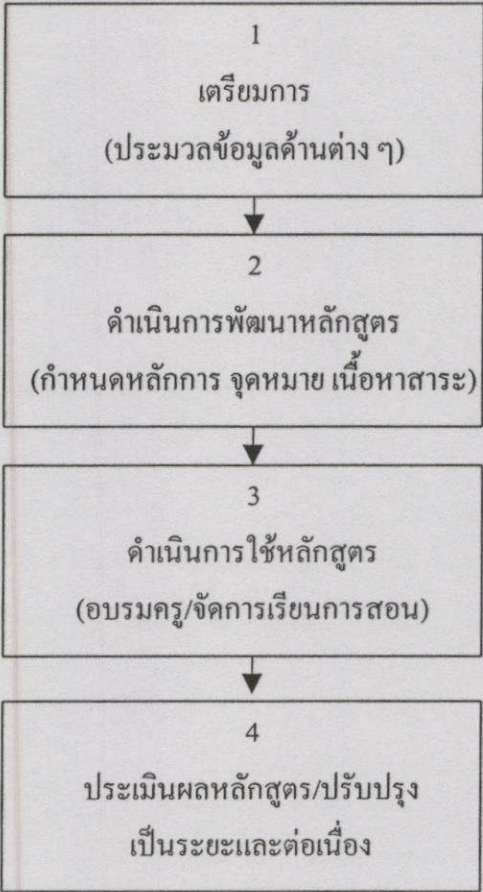
2.4 วางแผนการใช้หลักสูตร โดยการนำหลักสูตรเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอความเห็นชอบและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรวางแผนอบรมครู ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

3. ขั้นตอนการใช้หลักสูตร

ในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าสถานศึกษา เพื่อวางแผนในการอบรมครู จัดเตรียมวัสดุหลักสูตรวางแผนการเรียนและการนิเทศการใช้หลักสูตร

4. ขั้นตอนตรวจสอบกระบวนการใช้หลักสูตรและการสอน

หลังจากที่นำหลักสูตรไปใช้แล้วจะต้องมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี วิทยาการ และความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2.3



ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรทั่วไปของไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130-132) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จะต้องมีการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนทั้งจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาที่จะสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และการประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นหรือของสถานศึกษานั้น ๆ

การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของสถานศึกษา การที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น การจัดห้องเรียน ครูผู้สอน การจัดห้องสมุด สิ่งอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าห้องปฏิบัติการ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

### แนวทางในการเปิดสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น

1. ทำการติดต่อประสานงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด/สถาบัน/ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน วิทยาลัยการอาชีพ และหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง
2. ขออนุมัติหลักสูตร เพื่อเปิดทำการสอนวิชาชีพหลักสูตรกรมการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด/อำเภอ
3. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และสามารถเข้าทำการสอน โดยให้มีการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียนการสอน
4. ให้เปิดสอนวิชาชีพ ภาคเรียนละ 5 สาขาวิชาชีพ วิชาหนึ่งจะต้องมีผู้เข้าเรียนไม่น้อยกว่า 15 คน
5. ทำการสอนให้ผู้ต้องขังเกิดความสนใจ ได้รับความรู้และให้มีการสอบวัดผลประเมินผลให้แก่ผู้ต้องขังเพื่อเป็นการแสดงว่าผู้เรียนได้จบหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์ตามหลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน



การดำเนินการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น จะกล่าวถึงกลุ่มเป้าหมาย หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย สำหรับกลุ่มเป้าหมายดำเนินงานการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ทั้งในเมืองและในชนบทแบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ กลุ่มเป้าหมายในอาชีพ และกลุ่มเป้าหมายที่จำแนกตามสภาพปัญหา กลุ่มเป้าหมายในอาชีพ หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่ยึดถืออาชีพเพื่อการประกอบอาชีพให้ได้มาซึ่งรายได้ หรือเพื่อการประหยัดเป็นหลัก ซึ่งได้แก่กลุ่มเป้าหมายที่มาเรียนวิชาชีพเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ กลุ่มเป้าหมายที่มาเรียนวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพด้วยตนเอง และกลุ่มเป้าหมายที่มาเรียนวิชาชีพเพื่อไปรับจ้างหรือขายแรงงาน

ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่จำแนกตามสภาพปัญหา หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหา โดยเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มผู้อพยพ กลุ่มคนงานในโรงงาน และกลุ่มคนในชุมชนแออัด เป็นต้น

2. หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น สำหรับหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เสนอแนะแนวทางไว้ดังนี้

2.1 การแบ่งเวลาเรียน ระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมตามหลักสูตรให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชาของหลักสูตรนั้น ๆ การแบ่งเวลาเรียนให้ถือตามลักษณะเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

2.2 จำนวนเวลาเรียน นักศึกษาจะต้องมีเวลาเรียนตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรรายวิชานั้น ๆ จึงจะมีสิทธิ์ได้รับใบแสดงผลการเรียนและใบสำคัญ

2.3 หน่วยกิต วิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรนี้ เป็นวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวมกันอยู่ การกำหนดหน่วยกิตของรายวิชาจึงให้ถือหลักเกณฑ์ดังนี้คือ วิชาที่มีค่า 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เวลาเรียนรวมกันไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง โดยจะเป็นรายวิชาเดียวหรือหลายรายวิชา หรือหลายรายวิชารวมกันได้

2.4 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ให้อธิบดีกรมวิชาการมีอำนาจในการสั่งยกเลิกเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหาตามความเหมาะสม

2.5 คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน ผู้เข้าเรียนทุกคนจะต้องผ่านการทดสอบหรือการคัดเลือกของโรงเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.6 การโอนหน่วยกิต ผู้เข้าเรียนที่มีความประสงค์จะขอโอนหน่วยกิตเข้าสมทบกับหน่วยกิตในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในปัจจุบันสามารถนำไปเทียบโอนได้ในระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเอง จะทำได้เมื่อผู้บริหารโรงเรียนยินยอมที่จะรับโอน



### กระบวนการเรียนการสอน

ในกระบวนการเรียนการสอน ครูเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาว่าควรจะสอนด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติอย่างละกี่เปอร์เซ็นต์ โดยเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งควรดำเนินการดังนี้

1. การชี้แจงสนทนา เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างชัดเจนก่อน
2. การสาธิต เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือขั้นตอนการทำงาน ฯลฯ โดยผู้สอนทำการสาธิตและให้ผู้เรียนทดลองทำตาม
3. การปฏิบัติจริง ผู้เรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญตลอดจนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น
4. ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้แตกฉานยิ่งขึ้น
5. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และสิ่งอื่น ๆ ที่เห็นว่า จะเป็นทางแห่งการสร้างคนให้มีคุณภาพ เพื่อสร้างงานให้มีคุณภาพในอนาคต

### การวัดผลและการประเมินผล

การเรียนการสอนวิชาชีพพระยะสัน โดยทั่วไปเน้นหนักให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับการฝึกภาคปฏิบัติให้มีทักษะพอที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้ โดยที่การเรียนการสอนวิชาชีพมีลักษณะดังกล่าว การวัดผลและการประเมินผล การเรียนจึงควรจัดให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ในการวัดผลควรให้น้ำหนักทางภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี อาจจะให้ประมาณ 80-100% และน้ำหนักทางภาคทฤษฎีอาจให้ประมาณ 0-20% ทั้งนี้ อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอนว่าควรจะให้อัตราส่วนของน้ำหนักในการวัดผลภาคปฏิบัติ และภาคทฤษฎีเป็นเท่าไร โดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาในแต่ละงาน (รายวิชาย่อย)

หลักการวัดผลและประเมินผล โดยที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย “การประเมินผลการเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พุทธศักราช 2522” ได้กำหนดให้ประเมินผลการเรียนจากการวัดผลระหว่างเรียน และเมื่อเรียนแต่ละรายวิชาการประเมินผลอาจใช้การทดสอบหรือการสังเกต หรือวิธีอื่นใดทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้น ๆ

เนื้อหาในแต่ละรายวิชาครูผู้สอนอาจพิจารณาแบ่งออกเป็นรายวิชาหรือเป็นงานให้ผู้เรียนเรียนปฏิบัติในการประเมินผล จึงควรประเมินจากระหว่างการเรียนแต่ละรายวิชาย่อย หรือการปฏิบัติงานแต่ละงานตั้งแต่ต้นจนจบ ถือว่าเป็นผลการเรียนของรายวิชาย่อยหรืองานนั้น เมื่อสิ้นสุดการเรียนของรายวิชาใดแล้ว ให้นำผลการเรียนของทุกรายวิชาย่อยหรือทุกงานในรายวิชานั้นมาประเมินเป็นผลการเรียน



วิธีการวัดผลประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงาน (รายวิชาย่อย) โดยเมื่อครูผู้สอนพิจารณาเนื้อหาในแต่ละงานว่าควรจัดสอนและวัดผลเน้นหนักทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นร้อยละเท่าไร อาจวัดผลโดยวิธีสังเกตการปฏิบัติงาน การทดสอบหรือการดูผลงานตั้งแต่เริ่มปฏิบัติ จนถึงสิ้นสุดและให้ผลการเรียนออกมาเป็นคะแนน แล้วจึงนำคะแนนของการวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติงานนั้นมารวมกัน ได้เท่าไรนำผลรวมที่ได้มาปรับเป็นระดับคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

|        |                                    |              |
|--------|------------------------------------|--------------|
| 90-100 | เท่ากับผลการเรียน ดีมาก            | ระดับคะแนน 4 |
| 75-89  | เท่ากับผลการเรียน ดี               | ระดับคะแนน 3 |
| 60-74  | เท่ากับผลการเรียน ก่อนข้างดี       | ระดับคะแนน 2 |
| 50-59  | เท่ากับผลการเรียน ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ | ระดับคะแนน 1 |
| 0 -49  | เท่ากับผลการเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์     | ระดับคะแนน 0 |

วิธีการประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยที่การจัดสอนในแต่ละรายวิชาแบ่งออกเป็นรายวิชาย่อยหรืองาน ในแต่ละรายวิชาอาจประกอบด้วยงานหลายงาน เมื่อสิ้นสุดการเรียนในแต่ละรายวิชาให้ประเมินผล โดยนำผลการเรียนหรือผลการปฏิบัติงานของทุกงานในรายวิชานั้น ๆ มารวมกัน ได้เท่าไรแล้วหารด้วยจำนวนงาน นำผลลัพธ์มาปรับระดับคะแนนอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

|             |           |           |
|-------------|-----------|-----------|
| คะแนนเฉลี่ย | 3.50-4.00 | เท่ากับ 4 |
|             | 2.50-3.49 | เท่ากับ 3 |
|             | 1.50-2.49 | เท่ากับ 2 |
|             | 0.50-1.49 | เท่ากับ 1 |
|             | 0.00-0.49 | เท่ากับ 0 |

การคำนวณหน่วยกิต ให้ใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร คือ วิชาที่มีค่าหนึ่งหน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เวลาเรียนรวมกันไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง ในการกิตคำนวณหน่วยกิตให้นำจำนวนชั่วโมงเรียนของแต่ละรายวิชามารวมกันแล้วหารด้วย 30 ผลลัพธ์คือ จำนวนหน่วยกิต

ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : 181) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่ สาขาอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พบว่า การวัดผลและประเมินผลพิจารณาจากความสนใจในชั้นเรียน ผลงานจากการปฏิบัติจริง และกระบวนการแก้ปัญหา



### สภาพปัญหาการดำเนินงาน

จากการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ ปรากฏว่ามีปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานการฝึกวิชาชีพพระยะสันดังนี้คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 35-36)

1. ปัญหาการขาดข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
2. ปัญหาการโอนเงินงบประมาณจากส่วนกลางสู่ส่วนท้องถิ่นทำได้ล่าช้า ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวของการฝึก
3. ปัญหาการขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยในด้านการประหยัดในการใช้ทรัพยากร
4. ปัญหาหลักสูตรบางหลักสูตรล้าสมัย บางหลักสูตรระยะเวลาสั้นมากเกินไป ทำให้การฝึกไม่ได้ผลเท่าที่ควร ผู้ที่สำเร็จจากการฝึกวิชาชีพขาดคุณภาพ โดยเฉพาะผู้มีพื้นฐานน้อย
5. ปัญหาคุณภาพครูผู้ฝึก บางแห่งขาดแคลน บางแห่งมีครูฝึกแต่เป็นครูที่ขาดประสบการณ์ ทำให้มีปัญหาในการถ่ายทอด
6. ปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาค่อนข้างสูง
7. ปัญหางบประมาณมีน้อย ทำให้การฝึกล้าสมัยไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ
8. ปัญหาผู้เข้าฝึกวิชาชีพไม่ได้ตั้งใจเอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์
9. ปัญหาการตลาดสำหรับผลิตผลของผู้ที่ได้รับการฝึกอาชีพ

### 2.3.2 ครูผู้สอนวิชาชีพ

#### คุณสมบัติของครูผู้สอนวิชาชีพ

ตามระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ว่า

ครูผู้สอนการศึกษาสายอาชีพต้องมีวุฒิ ปวช. หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นผู้ชำนาญงานในสาขาวิชาชีพโดยมีวุฒิบัตรของสถานศึกษา หรือหนังสือรับรองความชำนาญงานไม่น้อยกว่า 2 ปีมาแสดงหรือสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนอาจเชิญผู้ชำนาญการมาเป็นวิทยากรในการเรียนการสอนได้เป็นครั้งคราวตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด การบรรจุแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งของบุคลากรในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพเป็นอำนาจของอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายโดยให้จัดทำเป็นคำสั่ง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 19)



อารียา ไชยานุวงศ์และคณะ (2535 : 2) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ และสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถานพบว่า ครูผู้สอนควรมีวุฒิตรงกับสาขาวิชาที่สอน และควรกำหนดตำแหน่งเป็นครูผู้สอน หรือนักการศึกษาเป็นการเฉพาะ

ครูผู้สอนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของเรือนจำ ในการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและจะต้องรับผิดชอบในผลแห่งการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน (ประเสริฐ เมฆมณี. 2527 : 106)

ธนู แสงศักดิ์ (2521 : 16) กล่าวว่า ปัจจุบันครูได้รับการกล่าวขวัญมาก ว่ามีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม อารมณ์ ให้ได้รับการศึกษา 4 ประการ คือ พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา ทุกคนเชื่อว่าครูคือ “พ่อพิมพ์” และ “แม่พิมพ์” ของชาติ ครูมีลักษณะอย่างไรเด็กก็จะเป็นอย่างนั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องอาศัย ครู-อาจารย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีพฤติกรรมอันเหมาะสมอย่างแท้จริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาวิชาชีพ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้คนมีอาชีพและมีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ

ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาวิชาชีพพระยะสันให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจและความสำคัญกับกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากหลักการเรียนและจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ ดังได้กล่าวข้างต้นแล้วนั้นในองค์ประกอบสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญและมีความจำเป็นยิ่งคือตัวครูผู้สอน ซึ่งในเรื่องนี้เชียรศรี วิวิธศรี (2530 : 104) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนไว้ในทางปฏิบัติด้านการเรียนการสอนผู้ใหญ่ บทบาทของครูผู้สอน หรือผู้ถ่ายทอดความรู้นั้นจะเน้น “ครู” ในฐานะเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนรู้” (Learning Facilitator) ครูจะต้องเข้าใจบทบาทใหม่นี้ก็จะต้องเป็นผู้ช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ช่วยวางวัตถุประสงค์และออกแบบเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งช่วยจัดอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนบรรลุความสำเร็จในการเรียน ไม่ใช่เป็นผู้กำหนดหรือแสดงเอง ผู้อำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่สัมฤทธิ์ผล บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน ต้องเข้าใจการจัดสิ่งแวดล้อม และสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง



ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : 212) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พบว่า ครูผู้สอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ควรจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านทฤษฎี และมีทักษะในการปฏิบัติเป็นอย่างดี ทั้งต้องมีความเข้าใจจิตวิทยาผู้ใหญ่ และมีความสามารถในการสอนเป็นอย่างดี

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130-132) กล่าวว่า การเรียนการสอนจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ครูได้ให้ความรู้แก่ผู้เรียน เอาใจใส่ต่อการสอน จัดเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือใช้วิธีที่เหมาะสม

Knowles (1978 : 76-79) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนโดยให้พิจารณาถึงหลักสำคัญในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่รวม 16 ประการ คือ

1. ครูช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่
2. ครูช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้ขยายความแจ่มชัดในความมุ่งหวังของตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
3. ครูช่วยให้ผู้เรียนวินิจฉัยช่องว่างระหว่างความคาดหวังกับระดับความสามารถ
4. ครูช่วยให้ผู้เรียนระบุถึงสภาพปัญหาในชีวิตที่ประสบอยู่อันจะนำไปสู่การแก้ไข
5. ผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนให้นักศึกษาเกิดความสะดวกสบาย ได้แก่ ที่นั่ง อุณหภูมิภายในห้อง แสงสว่าง การตกแต่งสถานที่ได้อย่างเหมาะสม
6. ผู้สอนต้องให้การยอมรับนักศึกษาแต่ละคน โดยเฉพาะในด้านคุณค่าและศักดิ์ศรี ยอมรับนับถือความคิดเห็นและความรู้สึกรักของนักศึกษา
7. ผู้สอนพยายามสร้างสัมพันธภาพความเชื่อถือนร่วมกันก่อให้เกิดความร่วมมือในกิจกรรม พยายามขจัดการแข่งขันให้ลดน้อยลงไป
8. ผู้สอนต้องเปิดเผยความรู้สึกรักของตนเอง และช่วยสนับสนุนในฐานะเป็นแหล่งความรู้ อยู่ในฐานะผู้ร่วมเรียน
9. ผู้สอนจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในกระบวนการร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน
10. ผู้สอนช่วยให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการสอนต่าง ๆ
11. ผู้สอนช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถแบ่งแยกกลุ่มเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมได้ในหลาย ๆ ลักษณะด้วยกัน
12. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ของเขาเป็นแหล่งความรู้โดยการใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่าง เช่น การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ และการศึกษารายกรณี เป็นต้น
13. ผู้สอนนำเสนอบทเรียนและความรู้ ให้เข้ากับระดับและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนแต่ละคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



14. ผู้สอนช่วยเหลือให้นักศึกษาประยุกต์ความรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น

15. ผู้สอนต้องช่วยเหลือให้นักศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการในการกำหนด เป้าหมาย

16. ผู้สอนช่วยให้นักศึกษาพัฒนากระบวนการเพื่อนำไปสู่การประเมินด้วยตนเอง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

Verduin and others (1977 : 24) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนผู้ใหญ่ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งจะประกอบไปด้วย

1. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้ชัดเจน
2. การกำหนดแนวทางปฏิบัติ
3. การกำหนดเนื้อหาและจัดลำดับของเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน
4. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอน
5. การกำหนด และเลือกวิธีการสอน
6. การดำเนินการเรียนการสอนในสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้
7. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เชิษรศรี วิวิธศิริ (2530 : 107-108) ครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ดีจะต้องรู้จักและเข้าใจใน องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน คือ ตัวครูผู้สอน ตัวผู้เรียน หลักสูตรเนื้อหาวิชาเทคนิค การสอน และรวมทั้งสื่อต่าง ๆ ทั้งนี้ลักษณะหรือคุณสมบัติที่ดีของครูสอนผู้ใหญ่อ้างอิงต่อไปนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม
3. มีความแม่นยำในหลักสูตรและเนื้อหาวิชา
4. มีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ทันโลก ทันเหตุการณ์
5. มีทักษะความชำนาญในวิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ
6. มีกลวิธีหลาย ๆ วิธีในการสอน ใช้อุปกรณ์การสอนหรือสิ่งต่าง ๆ ช่วย
7. มีอารมณ์ขัน ไม่เครียด
8. มีความสามารถในการสร้างและรักษาบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
9. สามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ได้
10. เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีความรัก ความเสียสละ และมีอุดมการณ์ในการทำงาน
11. ขอมรับและเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีทั้ง

ส่วนดีและส่วนเสีย

12. มีความเข้าใจในตนเอง ทราบข้อจำกัดของตนทั้งเด่นและด้อย รู้ว่าจุดเด่นบางอย่าง อาจเป็นจุดด้อยในบางสถานการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



13. มองโลกในแง่ดี มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นเสมอ
  14. เข้าใจความต้องการและปัญหาพื้นฐานของผู้เรียน สามารถมองเห็นปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ได้
  15. มีความมั่นใจว่าตนมิใช่ผู้สอนแต่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้
  16. ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมเรียนหรือในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม
- ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ
1. ช่วยให้ผู้สอนวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเพื่อหลักสูตรเนื้อหาวิชา ทั้งเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียนและวางแผนการสอนได้อย่างมีขั้นตอนอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น
  2. ช่วยให้ผู้สอนดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้
  3. ช่วยให้ผู้สอนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถประเมินผลความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ใด และควรปรับปรุงในขั้นตอนใดบ้าง
  4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอน

สกล มีชูโชติ (2543 : 143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษานอกระบบในเรือนจำ พบว่า เรือนจำขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ผู้บัญชาการเรือนจำไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่เป็นครูผู้สอนไว้ โดยเฉพาะ ครูผู้สอนต้องปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ ครูผู้สอนจึงไม่มีเวลาจัดเตรียมการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

### 2.3.3 ผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ได้มีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ทั้งนี้โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษออกไปแล้ว ทั้งให้เกิดความสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อสังคม ตลอดจนจะไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก การจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพผู้ต้องขัง ได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปแบบชัดเจนเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2490 ที่จังหวัดน่าน โดยเรือนจำได้รับความร่วมมือจากแผนกศึกษาธิการอำเภอ ดังนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า เมื่อกรมราชทัณฑ์มีนโยบายที่จะจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้กับผู้ต้องขังอย่างจริงจังและเรือนจำแห่งอื่น ๆ ก็อาจมีความประสงค์จะดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังอย่างจริงจังขึ้นในจังหวัดน่าน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้แผนกศึกษาธิการจังหวัดประสานงานและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังกับทางเรือนจำ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



1. จังหวัดใดที่มีการดำเนินการจัดการศึกษาผู้ใหญ่อยู่ก่อนแล้ว ถ้าทางเรือนจำมีความประสงค์จะเปิดโรงเรียนผู้ใหญ่สอนหนังสือให้กับผู้ต้องขังและได้ขอความร่วมมือไปยังแผนกศึกษาธิการจังหวัดก็ให้แผนกศึกษาธิการจังหวัดให้ความร่วมมือด้วยการจัดส่งครูโรงเรียนผู้ใหญ่ไปทำการช่วยสอน และให้คำแนะนำทางวิชาการ โดยจ่ายเงินเดือนค่าทำการสอนให้ตามระเบียบ แต่ถ้าแห่งใดมีครูทำการสอนของเรือนจำอยู่แล้ว ก็ให้เจ้าหน้าที่แผนกศึกษาธิการจังหวัดช่วยเหลือให้คำแนะนำทางการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือให้หนังสือเรียน เป็นต้น

2. สำหรับจังหวัดที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อทางเรือนจำประสงค์จะดำเนินการงานนี้ พักติเรือนจำก็อาจจะติดต่อขอคำแนะนำในทางวิชาการได้จากแผนกศึกษาธิการจังหวัด เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน หลักสูตร และแบบเรียน เป็นต้น แต่ทางเรือนจำจะต้องเป็นผู้จัดการเรียนการสอนเอง

ถวิล มาตรฐาน (2541 : 52) กล่าวว่า การศึกษาในเรือนจำเป็นจะต้องทำให้เกิดความขัดแย้งในตัวครู-อาจารย์ นักเรียนโดยตรงนั่นก็คือ เกี่ยวกับบุคลิกภาพทางด้านอารมณ์ ซึ่งจะประกอบไปด้วย การตระหนักในตนเอง และการควบคุมการตอบสนองความมุ่งมั่น ความกระตือรือร้น การภูมิใจตนเอง ความเห็นอกเห็นใจและห่วงใยสังคม คุณลักษณะเหล่านี้เป็นส่วนทำให้เกิดสติปัญญาสมบูรณ์และแสดงให้เห็นประสิทธิภาพแต่ละบุคคล

ปัญญา เกสรทอง และคณะ (2541 : 1) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น พึ่งตนเองได้ รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สรรค์สร้างสังคมที่สงบสุข มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรอบรู้ มีความสามารถที่เป็นสากล ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

ปัจจุบันนี้มีเรือนจำและทัณฑสถานเกือบร้อยแห่งทั่วประเทศที่ได้ดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยทางเรือนจำและทัณฑสถานที่จัดการเรียนการสอนได้ติดต่อประสานงานร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยบางแห่งให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านวิชาการ บางแห่งให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านครูผู้สอน ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพให้ความช่วยเหลือในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อการศึกษาของผู้ต้องขัง และเมื่อผู้ต้องขังใดเรียนจนจบและสอบไล่ได้ตามหลักสูตรแล้ว กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ออกใบประกาศนียบัตรให้ โดยมีศักดิ์และสิทธิเช่นเดียวกันกับสถานศึกษาภายนอกเรือนจำทุกประการ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2526 : 79-80)

สำหรับในด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังนั้น กรมราชทัณฑ์ได้มอบหมายให้เรือนจำและทัณฑสถาน ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพในแขนงต่าง ๆ โดยมุ่งหมายให้ผู้ต้องขังมีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เมื่อพ้นโทษไปแล้วจะได้ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยให้เรือนจำและทัณฑสถานคัดเลือกผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับงานอาชีพ อายุ ภูมิฐานะ สุขภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ร่างกาย การศึกษาความสนใจและความสนใจ เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพพระยาศัณสาขาค่าง ๆ ตามที่เรือนจำแต่ละแห่งกำหนดขึ้น โดยเรือนจำและทัณฑสถานจะพิจารณาถึงความพร้อมด้านสถานที่ วัสดุคิบั และตลาดจำหน่ายสินค้า เพื่อจะได้มีทุนหมุนเวียนในการดำเนินการผลิตและการปรับปรุงการจัดการศึกษาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังในสาขาค่าง ๆ รวม 22 ประเภทวิชา เช่น ช่างไม้ จักสาน ช่างยนต์ ช่างปูน เกษตรกรรม ทอพรหม ทอเสื่อ ทอผ้า เชื่อมโลหะ ช่างมุก ช่างเหล็ก อิฐ-โมเสค ช่างถม ดัดเย็บเสื้อผ้า ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ช่างแกะสลัก และช่างเย็บหนัง เป็นต้น

วิจิตร ทองคำ (2536 : 69) กล่าวว่า ผู้ต้องโทษ ซึ่งต้องคุมขังอยู่ในเรือนจำมีหลายประเภทและหลายระดับการศึกษา เริ่มตั้งแต่พวกไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ บ้างก็เป็นชาวไร่ ชาวนา ชาวบ้านธรรมดา พ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ ฯลฯ แต่พื้นฐานของใครจะมาอย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ให้ความเสมอภาคเหมือนกันหมด ให้การศึกษาสายสามัญและวิชาชีพตามที่ตลาดแรงงานต้องการทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ คอยช่วยเหลือประคับประคองให้พวกเขาเป็นพลเมืองดีให้ได้ จะเป็นกำลังที่มีคุณค่าแก่ชาติบ้านเมืองต่อไป

#### แนวทางการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

การจัดบริการการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง เป็นกิจกรรมสำคัญยิ่งในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและการปกครองเรือนจำและทัณฑสถาน กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ เมฆมณี. 2522 : 166-167)

#### หลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

1. เรือนจำและทัณฑสถานต้องทำการประชุมอบรม หรือชี้แนะให้เจ้าพนักงานเรือนจำและทัณฑสถาน ทั้งฝ่ายควบคุมและฝ่ายการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและทัศนคติที่ดีในอันที่จะร่วมกันจัดบริการการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน
2. เรือนจำและทัณฑสถานต้องชี้แจง แนะนำแนวทางการจัดบริการการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง นับตั้งแต่วาระแรกที่ถูกนำเข้ามาขังไว้ในเรือนจำและทัณฑสถาน
3. การจัดบริการการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง การทดสอบถึงความถนัดและความสามารถเฉพาะตัวของผู้ต้องขังเพื่อเป็นแนวทางในการจัดชั้นเรียน หรือหลักสูตรวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
4. เป้าหมายของการจัดการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขัง มุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังมีทักษะความรู้ ความสามารถอันจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน หน้าที่พลเมืองและการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม



5. แผนการจัดการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ต้องมีความสอดคล้อง และรวมเข้าไว้ในส่วนหนึ่งแห่งแผนการศึกษาของชาติ โดยการจัดหลักสูตรและการรับรองคุณภาพของการศึกษา ต้องอยู่ในการควบคุม และส่งเสริมจากสถาบันการศึกษาแห่งท้องถิ่นที่เรือนจำและทัณฑสถานตั้งอยู่ หรือสถาบันการศึกษาของชาติอันเป็นส่วนรวม

6. การจัดการศึกษาวิชาชีพในเรือนจำและทัณฑสถานแก่ผู้ต้องขัง ต้องมีความสอดคล้องกับกิจกรรมปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุม รักษาความปลอดภัย การอบรมฝึกวิชาชีพ การสหนาการ และการปลดปล่อยผู้ต้องขัง เพราะกิจกรรมทุกอย่างต่างก็เป็นอุปการะแก่กันทั้งสิ้น

### วิธีการปฏิบัติในการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

1. ในการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการศึกษาวินิจฉัยให้เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการคัดเลือก โดยแจ้งให้ผู้ต้องขังได้ทราบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้ารับการศึกษาร่วมกัน และให้คัดเลือกโดยคำนึงถึงความรู้เดิม ให้เหมาะสมกับอาชีพ อายุ ภูมิฐานะ สุขภาพร่างกาย ประสิทธิภาพ ความสนใจและความสมัครใจ

2. เมื่อมีการย้ายผู้ต้องขังในระหว่างทำการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานให้ปฏิบัติดังนี้

2.1 แจ้งจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกย้ายให้โรงเรียนผู้ใหญ่ของเรือนจำและทัณฑสถานที่ย้ายไปทราบ พร้อมรายละเอียดต่าง ๆ อาทิ ชื่อ วิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ ระยะเวลาที่ศึกษามาแล้ว ผลการศึกษา และอื่น ๆ ที่จำเป็น

2.2 คัดสำเนาระเบียนการศึกษาส่งไปตามระเบียบ

3. เรือนจำและทัณฑสถานควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิทำการสอนให้เพียงพอและมอบหมายให้ทำหน้าที่ครูผู้สอนโดยเฉพาะ ทั้งนี้ครูจะได้ทำหน้าที่สอนได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่ครู

5. เรือนจำและทัณฑสถานควรจัดให้มีห้องสมุดหรือสถานที่สำหรับอ่านหนังสือเพื่อให้ผู้ต้องขังที่สนใจได้ใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการส่งเสริมการศึกษาได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาดำ และมีส่วนมากที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ ประกอบกับผู้ต้องขังบางส่วนไม่มีความรู้ในด้านการประกอบอาชีพ ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง จึงมักกระทำความผิดได้ง่าย ขาดความยั้งคิด กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย จึงได้มอบหมายให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพกับผู้ต้องขัง โดยใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อสนองนโยบายของกรมราชทัณฑ์อันว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ต้องขัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



2. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่ยังไม่เคยเรียนหนังสือมาก่อน ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ขณะอยู่ในเรือนจำ

3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังที่สามารถอ่านออกเขียนได้ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

4. เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เลือกฝึกอบรมรายวิชาชีพตามความสนใจและความสามารถของตน ทั้งยังสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนและครอบครัวหลังจากที่พ้นโทษแล้ว

5. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษาที่เป็นผู้ต้องขังให้รู้สึกผิดชอบชั่วดีและประพฤติปฏิบัติตนกลับเป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป

จำเนียร จันทรงาม (2536 : 152) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการเรียนการสอน ตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันในเรือนจำและทัณฑสถานพบว่า ผู้เรียนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับ ครอบครัว ทั้งนี้เพราะผู้เรียนบางคนเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องรับผิดชอบครอบครัวโดยตรง ไม่มีสมาธิในการเรียน สภาพแวดล้อมทั่วไปไม่อำนวย

#### 2.3.4 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึก และงบประมาณ

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย และกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกันกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และได้จัดทำข้อตกลงร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย คือผู้ต้องขัง และยกระดับพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นภายหลังพ้นโทษ (กรมราชทัณฑ์. 2538 : 16)

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำและทัณฑสถาน เริ่มนับตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งได้กำหนดไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยการศึกษาและการอบรม โดยบัญญัติไว้ 2 มาตรา ดังนี้

มาตรา 27 อธิบดีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาและการอบรมผู้ต้องขัง

มาตรา 28 บรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาและการอบรม เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ สมุดหนังสือนั้น รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาให้ แต่ผู้ต้องขังจะนำของตนเองมาใช้ก็ได้เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว

การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังนั้น กรมราชทัณฑ์จะเป็นผู้ของงบประมาณในด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อาคารเรียน สถานที่ โต๊ะเรียน เก้าอี้ เครื่องใช้สำนักงาน ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียนจะเป็นผู้จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือในการฝึกภาคปฏิบัติ วิทยากร และค่าตอบแทนซึ่งจากสถิติที่ผ่านมา ปี 2541-2543 กรมราชทัณฑ์ได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจให้กับกลุ่มเรือนจำภาคตะวันออก ซึ่งมี เรือนจำกลางชลบุรี เรือนจำกลาง



ละเชิงเทรา เรือนจำกลางระยอง เรือนจำจังหวัดจันทบุรี เรือนจำจังหวัดตราด เรือนจำจังหวัดนครนายก เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี เรือนจำจังหวัดสระแก้ว เรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี ดังนี้

#### การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ปี 2541-2543

##### งบประมาณปี 2541

หนังสือกรมราชทัณฑ์ ค่วนที่สุด ที่ มท 0904/1471 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2540

เรื่อง การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

|                              |        |               |
|------------------------------|--------|---------------|
| 1. เรือนจำกลางชลบุรี         | ได้รับ | 61,500.00 บาท |
| 2. เรือนจำกลางละเชิงเทรา     | ได้รับ | 34,400.00 บาท |
| 3. เรือนจำกลางระยอง          | ได้รับ | 35,000.00 บาท |
| 4. เรือนจำจังหวัดจันทบุรี    | ได้รับ | 24,500.00 บาท |
| 5. เรือนจำจังหวัดตราด        | ได้รับ | 22,500.00 บาท |
| 6. เรือนจำจังหวัดนครนายก     | ได้รับ | 21,500.00 บาท |
| 7. เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี  | ได้รับ | 23,500.00 บาท |
| 8. เรือนจำจังหวัดสระแก้ว     | ได้รับ | 16,000.00 บาท |
| 9. เรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี | ได้รับ | 19,500.00 บาท |

##### งบประมาณปี 2542

หนังสือกรมราชทัณฑ์ ค่วนที่สุด ที่ มท 0904/1895 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2541

เรื่อง การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

|                              |        |               |
|------------------------------|--------|---------------|
| 1. เรือนจำกลางชลบุรี         | ได้รับ | 43,200.00 บาท |
| 2. เรือนจำกลางละเชิงเทรา     | ได้รับ | 34,000.00 บาท |
| 3. เรือนจำกลางระยอง          | ได้รับ | 30,400.00 บาท |
| 4. เรือนจำจังหวัดจันทบุรี    | ได้รับ | 24,400.00 บาท |
| 5. เรือนจำจังหวัดตราด        | ได้รับ | 25,400.00 บาท |
| 6. เรือนจำจังหวัดนครนายก     | ได้รับ | 18,600.00 บาท |
| 7. เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี  | ได้รับ | 19,100.00 บาท |
| 8. เรือนจำจังหวัดสระแก้ว     | ได้รับ | 20,300.00 บาท |
| 9. เรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี | ได้รับ | 16,800.00 บาท |



### งบประมาณปี 2543

หนังสือกรมราชทัณฑ์ ค่วนที่สุด ที่ มท 0904/1995 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2542

เรื่อง การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

|                              |        |               |
|------------------------------|--------|---------------|
| 1. เรือนจำกลางชลบุรี         | ได้รับ | 52,200.00 บาท |
| 2. เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา     | ได้รับ | 41,100.00 บาท |
| 3. เรือนจำกลางระยอง          | ได้รับ | 33,400.00 บาท |
| 4. เรือนจำจังหวัดจันทบุรี    | ได้รับ | 30,400.00 บาท |
| 5. เรือนจำจังหวัดตราด        | ได้รับ | 30,600.00 บาท |
| 6. เรือนจำจังหวัดนครนายก     | ได้รับ | 32,100.00 บาท |
| 7. เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี  | ได้รับ | 28,100.00 บาท |
| 8. เรือนจำจังหวัดสระแก้ว     | ได้รับ | 30,800.00 บาท |
| 9. เรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี | ได้รับ | 26,800.00 บาท |

ในส่วนของการศึกษานอกโรงเรียนได้จ่ายเงินสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาสายอาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ตามเกณฑ์การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน สายอาชีพ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 4)

1. การจ่ายเงินค่าตอบแทนในลักษณะค่าสอนให้แก่ครู อาจารย์ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่สอนหรือบรรยายนอกเวลาราชการ หรือครูอาจารย์ที่เป็นข้าราชการต่างสังกัด วิทยากร ผู้ชำนาญการในการสอนหรือบรรยายพิเศษ ให้พิจารณาจ่ายเงินงบประมาณในอัตราชั่วโมง ละไม่เกิน 7 บาท ต่อผู้เรียน 1 คน ในกรณีที่ผู้เรียนตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปให้เบิกจ่ายได้ชั่วโมงละ ไม่เกิน 70 บาท

การนับจำนวนผู้เรียนให้นับจำนวนผู้เรียนที่ปฏิบัติในชั้นเรียน และผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ไปปฏิบัตินอกชั้นเรียนด้วย

2. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปสอนนอกสถานศึกษาของครู อาจารย์ หรือลูกจ้างของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน เช่น การจัดหน่วยเคลื่อนที่เพื่อให้บริการการสอนในพื้นที่ต่าง ๆ เบิกจ่ายตามนัยพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาดูงานนอกสถานที่ในแหล่งประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้เบิกเงิน งบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

3.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับรถราชการ หรือค่าเช่ายานพาหนะที่จ่ายจริงตามความ จำเป็นโดยประหยัด

3.2 ค่าสมนาคุณให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความรู้ในแหล่งประกอบอาชีพนั้น ๆ เป็นเวลาครั้งละ ไม่เกิน 3 ชั่วโมง ในอัตราครั้งละ ไม่เกิน 500 บาท



3.3 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปกำกับดูแลผู้เรียนของครู อาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่ในสังกัด และต่างสังกัดเบิกจ่ายตามนัยพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับผู้ที่มีข้าราชการหรือลูกจ้าง เช่น วิทยากร ผู้ชำนาญการ ฯลฯ เบิกจ่ายตามนัยพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยอนุโลมในอัตราเทียบเท่าข้าราชการพลเรือนระดับ 1

4. ค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนในการกำกับ ติดตาม นิเทศ และประสานการดำเนินงานตามหลักสูตรให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินตอบแทนปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ พ.ศ. 2536 โดยอนุโลม

5. ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม อบรม สัมมนา ให้แก่ครู อาจารย์ วิทยากร ผู้ชำนาญการ และผู้เกี่ยวข้องที่ทำการสอนหรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน เบิกจ่ายตามระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดประชุม อบรม สัมมนา

6. ค่าวัสดุการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้เบิกจ่ายตามความจำเป็นและประหยัดเท่าที่จ่ายจริง ในวงเงินไม่เกิน 1,500 บาท ต่อ 1 ห้องเรียน สำหรับการจัดกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพให้เบิกจ่ายเท่าที่จ่ายจริง ในวงเงินไม่เกิน 3,000 บาท การจัดซื้อวัสดุให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0514/ว 79 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2533

7. ในกรณีที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาพิจารณาจ่ายเงินบำรุงการศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายทุกรายการในอัตราและหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับเงินงบประมาณ สำหรับการจ่ายเงินบำรุงการศึกษาเป็นค่าวัสดุการเรียนการสอน ให้เบิกจ่ายตามนัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา พ.ศ. 2534

8. ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ขยายเวลาสอนเกินกว่าวันละ 3 ชั่วโมง ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่สอนจริง แต่ไม่เกินวันละ 5 ชั่วโมง และไม่เกินสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง

ธีรวุฒิ ประทุมณพรัตน์ (2529 : 128) กล่าวว่า งานการเงินงบประมาณเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ เป็นงานที่มีความรับผิดชอบสูง การบริหารงานการเงินที่ดีจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้คุ้มกับการลงทุน กระทำตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประเสริฐ เมฆมณี (2527 : 150-151) กล่าวว่า การจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังภายใต้โครงการจัดการศึกษาผู้ต้องขังยังไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร มีเรือนจำและทัณฑสถานหลายแห่งที่ไม่ได้ส่งเสริมการศึกษาผู้ต้องขังให้เป็นไปตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ อันเนื่องมาจาก การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาไม่ใช้อย่างจำกัดไม่เพียงพอ การขาดเจ้าหน้าที่



และครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาที่ทำการสอน การขาดความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภายในของเรือนจำและหน่วยงานภายนอก

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 149-151) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ใช่ได้แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สภาพแวดล้อมของภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

กรมราชทัณฑ์ (2537 : 4) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคของการจัดดำเนินการให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณดังนี้

ด้านอาคารสถานที่ในเรือนจำและทัณฑสถาน งานทางด้านการศึกษาอบรมและพัฒนาจิตใจ มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อาคารสถานที่ที่เป็นเอกเทศ มีลักษณะเฉพาะเป็นสัดส่วน พร้อมทั้งบรรยากาศการเรียนการสอนโดยแบ่งเป็นห้องเรียน โรงฝึกงาน ห้องสมุด ห้องพักครู ห้องทะเบียน วัสดุ ห้องประชุม ห้องปรึกษาแนะแนว แต่งบประมาณการก่อสร้างเรือนจำและทัณฑสถานแต่ละแห่งมิได้รับการพิจารณาในสิ่งเหล่านี้ จึงเป็นเหตุให้การศึกษาอบรม การพัฒนาจิตใจจำเป็นต้องใช้โรงเลี้ยงได้ทุนอาคารเรือนนอน และโยกย้ายสับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของกิจกรรมในแต่ละวัน เป็นการขาดบรรยากาศและขาดความต่อเนื่องในการเรียนการสอน การอบรมและพัฒนาจิตใจเป็นอย่างยิ่ง

ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การศึกษาอบรมและการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังมีความจำเป็นต้องมีห้องเรียน ประกอบด้วยโต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ โต๊ะครู อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาสามัญและเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์การฝึกอบรมวิชาชีพ สื่อต่าง ๆ ที่ติดตามบอร์ด เครื่องใช้เกี่ยวกับการเรียน มีห้องสมุดพร้อมด้วยหนังสือ มีห้องประชุมเพื่อใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีห้องปรึกษาให้คำแนะนำหรือแนะแนวรายบุคคล เพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นโรงเรียนสำหรับปรุงแต่ง อบรม แก้ไข และพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง แต่โรงเรียนผู้ใหญ่อะไรก็ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์เหล่านี้ได้ครบถ้วน

ด้านงบประมาณนับได้ว่าขาดแคลนมาโดยตลอด สำหรับงบประมาณที่กรมราชทัณฑ์ให้การสนับสนุนเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจ จากกองคลัง ปีงบประมาณ 2536 มีจำนวนเพียง 300,000 บาท ผู้ต้องขังได้รับเฉลี่ยคนละ 21 บาท ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก ไม่สามารถที่จะใช้ในการสนับสนุนงานให้บังเกิด ผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ได้ มีการจัดทำแผนการศึกษาและพัฒนาจิตใจประจำปีที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องตามแผนทิศทางในทศวรรษหน้าของกรมราชทัณฑ์เสนอขอตั้งงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจกับสำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง ได้รับการจัดสรรจากกองแผนและกองคลังให้การสนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา และพัฒนาจิตใจเพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับ โดยกรมราชทัณฑ์ได้ให้การจัดสรรงบประมาณการจัดการศึกษาและพัฒนาจิตใจกับส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จิตใจ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย นับแต่ปีงบประมาณ 2536 ถึงปีงบประมาณ 2542 ดังนี้ (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. 2542 ก : 23)

|                          |               |
|--------------------------|---------------|
| ปีงบประมาณ 2536 เป็นเงิน | 300,000 บาท   |
| ปีงบประมาณ 2537 เป็นเงิน | 1,080,000 บาท |
| ปีงบประมาณ 2538 เป็นเงิน | 1,500,000 บาท |
| ปีงบประมาณ 2539 เป็นเงิน | 2,350,000 บาท |
| ปีงบประมาณ 2540 เป็นเงิน | 4,200,000 บาท |
| ปีงบประมาณ 2541 เป็นเงิน | 3,094,700 บาท |
| ปีงบประมาณ 2542 เป็นเงิน | 4,920,600 บาท |

สมบุรณ์ ประสพเนตร (2539 : 71-72) ได้กล่าวถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการศึกษาวิชาชีพผู้ต้องขังเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณว่างงานการศึกษา ด้านการศึกษาวิชาชีพผู้ต้องขัง มักมีปัญหเกี่ยวกับสถานที่เรียน หรืออาคารเรียน โต๊ะเรียน เก้าอี้ ผู้ต้องขังไม่สนใจที่จะศึกษาเล่าเรียน ขาดแคลนทุนทรัพย์และอุปกรณ์การเรียน ประกอบกับสภาพของการฝึกงานไม่เหมาะสมบรรยากาศไม่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ตลอดทั้งสื่อ การเรียนการสอนที่จำเป็น เนื่องจากงบประมาณที่สนับสนุนมีจำกัดหรือไม่เพียงพอ อันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของการศึกษา

การแก้ปัญหาเรื่องนี้จะต้องพยายามจัดให้มีสถานที่สำหรับการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะ ซึ่งควรจะมีลักษณะใกล้เคียงกับโรงเรียนภายนอกให้มากที่สุด โดยอาจใช้เงินนอกงบประมาณ ประเภทใดประเภทหนึ่งของเรือนจำดำเนินการในกรณีที่ไม้อาจรอกของงบประมาณของทางราชการ ได้ ส่วนปัญหาในเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนก็อาจขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา หรือ หน่วยงานการกุศลต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงานการศึกษาด้านการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในการขอรับบริจาคอุปกรณ์การเรียนการสอน จากผู้มีจิตศรัทธาหรือหน่วยงานการกุศลต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาด้านการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังนั้นประสบปัญหาจากสังคมไม่ยอมรับผู้ต้องขัง ซึ่งพวกผู้ร้ายโดยอาชีพพวกนี้จะมีปัญหาในการกลับเข้าสู่สังคมอย่างมาก คนกลุ่มนี้จะเป็นเสมือนแก้วที่มันร้าว ที่สังคมของคนดีไม่ยอมรับและพวกนี้ก็ไม่ค่อยจะยอมรับสังคมของคนดีเท่าใดนัก ไม่ยอมรับวิถีชีวิตการทำงานเหนื่อยยากโดยสุจริต (นัทธี จิตสว่าง. 2536 : 41-42)

การจัดการศึกษาวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความสำคัญและถือเป็นนโยบายหนึ่งที่กำหนดไว้ในแผนงานของกรมราชทัณฑ์ การนี้ได้กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่อขึ้น ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าการให้การศึกษแก่ผู้ต้องขัง เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาให้ผู้ต้องขังมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะอาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบสัมมาอาชีพ ตลอดจนมีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



พัฒนาจิตใจไปในวิถีทางที่สังคมยอมรับ ดำรงตนเป็นพลเมืองดี อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข และการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ โดยไม่หวนกลับไปกระทำความผิดหรือต้องโทษซ้ำอีก

## 2.4 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษาวิชาชีพ

### 2.4.1 กรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้เล็งเห็นความสำคัญในการให้การศึกษาและพัฒนาจิตใจถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มิใช่ดำเนินการเพียงฉาบฉวย การจัดการศึกษาผู้ต้องขังในปัจจุบันใช้หลักสูตรกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งได้ทำข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียนระหว่างกรมราชทัณฑ์กับกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน ลงวันที่ 4 เมษายน 2538 ซึ่งมีสาระสำคัญให้ถือเป็นภารกิจร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์กับกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียนที่จะจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขัง ในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยใช้หลักสูตร วิธีการและระเบียบปฏิบัติของกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. 2542 ข : 7)

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสได้รับการศึกษา โดยผ่านกระบวนการศึกษานอกโรงเรียน กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย และกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประสานความร่วมมือที่จะพัฒนาผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพื่อสามารถนำความรู้ไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นหลังจากพ้นโทษไปแล้ว โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (กรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 16)

1. กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย กับกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จะร่วมมือกันจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
2. ให้มีการกำหนดนโยบายความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขัง โดยให้ถือเป็นภารกิจร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย และกรรมาธิการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ให้มีการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว
4. ให้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการในการดำเนินงานขึ้น ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของทั้งสองหน่วยงาน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงานและข้อตกลงตลอดทั้งการอำนวยการ การกำกับดูแล การติดตามผล และการประเมินผลการปฏิบัติงาน



5. ให้มีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานมาดำเนินการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายที่จะเฝ้าต่อกิจกรรมของทั้งสองหน่วยงาน

6. ให้มีการประชุมติดต่อประสานงานร่วมมือกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในทุกระดับ เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารอย่างต่อเนื่อง

7. ให้มีการสนับสนุน ส่งเสริม อำนาจความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดการประสานงานในการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

8. ให้มีการใช้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานร่วมกัน

9. ให้มีการประชาสัมพันธ์แถลงข่าวอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สื่ออุปกรณ์และเครือข่ายทั้งสองหน่วยงานมีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และประสานสัมพันธ์กัน

10. ให้มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนามาตรการดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ จากข้อตกลงดังกล่าว ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาความรู้พื้นฐาน วิชาชีพ จิตใจที่มีคุณธรรม และมีทักษะอาชีพ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ

#### 2.4.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีภารกิจหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาฝีมือแรงงาน การพัฒนาอุปกรณ์ช่วยฝึก การกำหนดมาตรฐานวัดคุณวุฒิที่ใช้ในการฝึก ตลอดจนการพัฒนารูปแบบและวิธีการฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงาน ศึกษาพัฒนารูปแบบและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้แก่สตรีและเด็ก เป็นศูนย์ประสานงานการฝึกอาชีพและศูนย์ข้อมูลการฝึกอาชีพสตรีและเด็ก กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน ควบคุมการทดสอบฝีมือแรงงาน และดำเนินการทดสอบฝีมือแรงงาน พัฒนารูปแบบมาตรการและวิธีการด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในภาครัฐบาลและเอกชนให้ทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาบุคลากร ฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงาน ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่ประชากรวัยทำงานเพื่อเตรียมเข้าทำงาน และพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีระดับสูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน



กรมราชทัณฑ์ได้ทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง ระหว่าง การพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมราชทัณฑ์ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2538 ได้พิจารณาถึงประโยชน์ ร่วมกันในการสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขังให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในวิชาชีพช่างตามความถนัด และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพในงานอุตสาหกรรม หรือประกอบอาชีพส่วนตัวเพื่อเพิ่มพูนรายได้ (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. 2542 ข : 7)

ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง กับกรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่เรือนจำ และทัณฑสถาน ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคๆ และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด โดยให้การสนับสนุนงบประมาณต่าง ๆ หลักสูตร วิทยากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง ให้ได้รับความรู้ก่อนพ้นโทษ ภายหลังจากที่มีการฝึกอบรมหลักสูตร เตรียมเข้าทำงานและการยกระดับฝีมือช่างเสร็จสิ้นแล้ว การพัฒนาฝีมือแรงงานจะดำเนินการฝึกทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องขัง มีความรู้ ความชำนาญ และทักษะเพิ่มขึ้น สามารถนำวุฒิบัตินี้ได้รับไปใช้ประกอบอาชีพได้ ภายหลังจากพ้นโทษ

กรณีการฝึกผู้ต้องขังหลังปล่อยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับ ผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อยเข้าฝึกฝนฝีมือเพื่อพัฒนาตนเอง ฝึกฝีมือช่างประเภทต่าง ๆ เช่น ช่างฝึกหัดเตรียมเข้าทำงาน ฝึกยกระดับฝีมือช่าง และฝึกอาชีพที่มีใช้ช่าง เช่น พนักงานต้อนรับ เลขานุการ ฯลฯ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้นแต่ต้องหาชุดฝึกงานมาเอง

การฝึกต้องให้ผู้ต้องขังหลังการปลดปล่อยที่ต้องการเข้ารับการฝึก ไปสมัครที่สถาบัน พัฒนาฝีมือแรงงานกลาง สถาบันฝีมือแรงงานส่วนภูมิภาค และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน โดยเลือก สมัครตามหลักสูตรที่สถาบันหรือศูนย์นั้น ๆ ได้จัดขึ้น เรือนจำและทัณฑสถานประสานความ ช่วยเหลืออีกทางหนึ่งด้วย เมื่อจบการฝึกในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานกลางจะส่งไปฝึกงานอีกตาม ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละสาขาช่างตามสถานที่ประกอบการและธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยมีเบี้ยเลี้ยงจ่ายให้ตามสมควร ถ้าผ่านการทดสอบการฝึกงานแล้วจึงถือว่าสำเร็จตามหลักสูตร ช่างฝึกหัด จะได้รับวุฒิบัตินี้จากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน แต่ถ้าจบเฉพาะการฝึกในสถาบันพัฒนา ฝีมือแรงงานจะได้ใบรับรอง

#### 2.4.3 กรมอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ. 2509 กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ขยาย วิชาชีพที่หลากหลาย โดยจัดการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการให้แก่ผู้ต้องขัง ที่มีฝีมือ ประณีต ในการประดิษฐ์สิ่งของ เพื่อเป็นวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษ ให้เปิดสอนวิชาชีพช่างไม้ ซึ่งมีรายได้ดี เมื่อฝึกจนชำนาญแล้ว สามารถประกอบอาชีพได้ทันทีทั้ง อุปกรณ์การฝึกไม่มากนัก กรมราชทัณฑ์จึงได้ติดต่อกรมอาชีวศึกษา ซึ่งได้เปิดสอนวิชาชีพช่างไม้



ขึ้นตามโรงเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ โดยให้แผนกศึกษาธิการจังหวัดและโรงเรียนอาชีวศึกษาให้ความร่วมมือแก่เรือนจำและทัณฑสถานในเรื่องหลักสูตร การดำเนินงานจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำการสอน จึงให้เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาชีพช่างไม้ คัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนการสอบไล่รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการต่อไป ปรากฏว่ามีผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบอาชีพได้ตามความมุ่งหมายของทางราชการ ดังนั้น ปี พ.ศ. 2511 ได้ขยายการศึกษาวิชาชีพให้ผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น ได้พิจารณาเห็นว่าวิชาชีพเกษตรกรรมเบื้องต้นตามหลักสูตรอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษแล้วเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ๆ ประกอบกับในเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ได้ดำเนินการฝึกอาชีพทางเกษตรกรรมให้แก่ผู้ต้องขัง อุปกรณ์การศึกษาส่วนมากมีอยู่แล้ว กรมราชทัณฑ์ได้ติดต่อขอความร่วมมือจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แจ้งให้โรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดต่าง ๆ โรงเรียนเกษตรกรรมของจังหวัด รวมทั้งแผนกศึกษาธิการจังหวัดให้ความร่วมมือแก่เรือนจำและทัณฑสถานในการดำเนินงานด้านหลักสูตร จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำการสอน ตลอดจนการสอบไล่ เพื่อเปิดโรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ สอนวิชาเกษตรกรรมเบื้องต้นขึ้นในเรือนจำและทัณฑสถาน และให้ดำเนินการสอบไล่ได้รับประกาศนียบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ (กรมราชทัณฑ์. 2530 : 5)

### ข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษาวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง

เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 5 ธันวาคม 2542 มีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานอภัยโทษให้แก่ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ ได้ติดต่อประสานขอความอนุเคราะห์ในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังที่จะได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัว ให้ได้รับความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมและสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพสุจริตได้ภายหลังพ้นโทษ โดยขอรับการสนับสนุนหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์พร้อมเครื่องมือ เครื่องใช้ในการฝึกอบรมและวิทยากร เข้าไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพภาคทฤษฎีและปฏิบัติ กรมอาชีวศึกษายินดีให้ความอนุเคราะห์แก่กรมราชทัณฑ์ ในการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง ตามหนังสือ ที่ ศธ 0905/5620 ลงวันที่ 8 กันยายน 2541 โดยขอให้กรมราชทัณฑ์ประสานงานกับสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในพื้นที่ได้โดยตรง ทำให้การดำเนินงานในการจัดการศึกษาวิชาชีพสามารถขยายไปยังกลุ่มเป้าหมาย ปีงบประมาณ 2542 มีเรือนจำและทัณฑสถานเปิดดำเนินการเรียนวิชาชีพ จำนวน 38 แห่ง 14 สาขาวิชาชีพ มีผู้ต้องขังจบการศึกษา 2,141 คน จากการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ได้เข้าพบผู้บริหารของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยติดต่อประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยเกษตรกรรมและเทคโนโลยีและ



ศูนย์วิศวกรรมเกษตรบางพูน ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ปีงบประมาณ 2543 จึงได้จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ทำข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขัง เพื่อให้กรมอาชีวศึกษาได้บรรจุหลักสูตรวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ค่าวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และวิทยากรเข้าจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานที่อยู่ในพื้นที่ตั้งของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยขอความเห็นชอบอนุมัติในหลักการจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ขอดำเนินการประมาณในการดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังเหมือนเช่นเดียวกับที่กรมราชทัณฑ์ เคยทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมพัฒนาฝีมือแรงงานมาแล้ว (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย.

2542 ข : 36)



## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 3.2.1 การสร้างเครื่องมือ
  - 3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

#### 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1. ประชากร

ประชากรที่จะศึกษาประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ และเจ้าพนักงาน จำนวน 687 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ภาคตะวันออก 9 คน หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ 63 คน รวม 72 คน

กลุ่มที่ 2 เจ้าพนักงานในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก จำนวน 615 คน

##### 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ และเจ้าพนักงาน จำนวน 314 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ภาคตะวันออก 9 คน หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ 63 คน รวม 72 คน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 2 เจ้าพนักงานในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก จำนวน 242 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่าง ของ Krejcie R.V. and D.W. Morgan และเทียบสัดส่วนของประเภทเรือนจำและประชากรในเรือนจำ โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ ตามจำนวนของประชากรแต่ละแห่ง



ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

| ลำดับที่ | เรือนจำ                   | ผู้บริหาร                       |                          | เจ้าพนักงานเรือนจำ |               |
|----------|---------------------------|---------------------------------|--------------------------|--------------------|---------------|
|          |                           | ผู้บัญชาการเรือนจำ<br>(ประชากร) | หัวหน้าฝ่าย<br>(ประชากร) | ประชากร            | กลุ่มตัวอย่าง |
| 1.       | เรือนจำกลางชลบุรี         | 1                               | 7                        | 145                | 57            |
| 2.       | เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา     | 1                               | 7                        | 114                | 45            |
| 3.       | เรือนจำกลางระยอง          | 1                               | 7                        | 84                 | 33            |
| 4.       | เรือนจำจังหวัดจันทบุรี    | 1                               | 7                        | 51                 | 20            |
| 5.       | เรือนจำจังหวัดตราด        | 1                               | 7                        | 49                 | 19            |
| 6.       | เรือนจำจังหวัดนครนายก     | 1                               | 7                        | 42                 | 17            |
| 7.       | เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี  | 1                               | 7                        | 42                 | 17            |
| 8.       | เรือนจำจังหวัดสระแก้ว     | 1                               | 7                        | 47                 | 18            |
| 9.       | เรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี | 1                               | 7                        | 41                 | 16            |
| รวม      |                           | 9                               | 63                       | 615                | 242           |

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากของ  
ณัฐ จุลสุวรรณ เป็นแบบสอบถาม รวม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะ  
แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานในเรือนจำกลาง  
และเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง จำนวน 4 ด้าน คือ  
หลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง และเครื่องมือ อุปกรณ์  
การฝึกและงบประมาณ จำนวนทั้งหมด 51 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating  
Scales) 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ความคิดเห็นระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความคิดเห็นระดับมาก
- 3 หมายถึง ความคิดเห็นระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความคิดเห็นระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด



ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

### 3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ
2. ศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยของ ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : 221-229)
3. สร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบและนำปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา รวม 6 คน

|                     |              |                                                                                                                            |
|---------------------|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ | กลิ่นหอม     | อาจารย์ประจำ<br>ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม<br>คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม<br>สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า<br>เจ้าคุณทหารลาดกระบัง |
| 2. ดร.ทวีศักดิ์     | ทิพยมหิณี    | รองอธิการบดี<br>สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์<br>ฉะเชิงเทรา                                                                     |
| 3. นายวันชัย        | หริการบัญชา  | ผู้อำนวยการ<br>สถานกักขังกลางจังหวัดตราด                                                                                   |
| 4. นายบรรลือศักดิ์  | สิตตานนท์    | หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา<br>นอกโรงเรียน อ.เมืองฉะเชิงเทรา                                                                |
| 5. นายณรงค์         | จุนเจริญวงศา | ศึกษานิเทศก์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว<br>จังหวัดฉะเชิงเทรา                                                                       |
| 6. นางสาวโสธยา      | ฤทธิ์อร่าม   | หัวหน้าฝ่ายควบคุม<br>ทัณฑสถานหญิงชลบุรี                                                                                    |

6. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



### 3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเรือนจำ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เรือนจำพิเศษมิวนิ และเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวน 30 คน ประกอบด้วยผู้บัญชาการ 2 คน หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ 8 คน และเจ้าพนักงาน 20 คน
2. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่า ความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์อัลฟา” ( $\alpha$  - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทุกด้าน .96 และเป็นรายด้านดังนี้ ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน .91 ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ .93 ด้านผู้ต้องขัง .89 ด้านเครื่องมืออุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ .89
3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

### 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำเป็นขั้นตอนต่อไปนี้

1. บันทึกเสนอขออนุญาตให้งานบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและเจ้าพนักงานทั่วไปในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังที่ได้กำหนดไว้
  2. นำหนังสือเสนอต่อกรมราชทัณฑ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บัญชาการเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก ที่ได้กำหนดไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป
  3. ส่งแบบสอบถามให้เรือนจำกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมแนะนำขั้นตอนการแจกแบบสอบถามและเจ้าหน้าที่ของ ดิเคสตามไปถึงตัวผู้วิจัยเพื่อผู้ตอบแบบสอบถามจะได้ส่งคืนมาโดยสะดวก
  4. ในการรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์ ปรากฏว่าได้รับคืนครบ 9 เรือนจำ
  5. เมื่อได้แบบสอบถามมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้
  6. ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 314 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม
    - กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ส่งแบบสอบถามไป 72 ฉบับ ได้รับคืนมา 68 ฉบับ
    - กลุ่มที่ 2 เจ้าพนักงาน ส่งแบบสอบถามไป 242 ฉบับ ได้รับคืนมา 231 ฉบับ
- รวมได้รับคืนมาเป็นฉบับสมบูรณ์ 299 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



### 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ

1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOW

2. ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ

3. ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าพนักงานในเรือนจำภาคตะวันออก เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ส่วนของเจ้าพนักงานเรือนจำเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test โดยทำเป็นรายข้อ เฉพาะด้าน และรวมทุกด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบ

4. ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่

5. เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.50-5.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

2.50-3.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

1.00-1.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

### 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ

2. ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารใช้ค่าเฉลี่ย ( $\mu$ ) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\sigma$ )

2.2 ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็น

3.1 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร

3.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจ้าพนักงานเรือนจำ โดยใช้ t-test



## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและ  
เจ้าพนักงานในเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดภาคตะวันออก ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตรวิชาชีพและ  
กระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ  
ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตาราง และบรรยายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษา  
วิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางกับผู้บริหารเรือนจำจังหวัด  
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเจ้าพนักงาน  
เรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปลายเปิดเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษา  
วิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก



# ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

| ข้อมูลทั่วไป         | จำนวน | ร้อยละ |
|----------------------|-------|--------|
| ตำแหน่งหน้าที่       |       |        |
| ผู้บริหาร            | 68    | 22.74  |
| เจ้าพนักงานเรือนจำ   | 231   | 77.26  |
| ประสบการณ์ในการทำงาน |       |        |
| ต่ำกว่า 10 ปี        | 93    | 31.10  |
| ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป | 206   | 68.90  |
| สถานที่ทำงาน         |       |        |
| เรือนจำกลาง          | 150   | 50.17  |
| เรือนจำจังหวัด       | 149   | 49.83  |
| อายุ                 |       |        |
| ต่ำกว่า 30 ปี        | 45    | 15.05  |
| ระหว่าง 30-45 ปี     | 172   | 57.53  |
| ตั้งแต่ 45 ปี ขึ้นไป | 82    | 27.42  |
| รวม                  | 299   | 100    |

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงานในเรือนจำภาคตะวันออก จำนวน 299 คน จำแนกได้ดังนี้

ผู้บริหาร จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.74 เจ้าพนักงาน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 77.26 ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนถึง 206 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 และต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10

สถานที่ทำงานเรือนจำกลาง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 50.17 และเรือนจำจังหวัด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 49.83

ผู้บริหารและเจ้าพนักงานส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 30-45 ปี ซึ่งมีจำนวนถึง 172 คน คิดเป็นร้อยละ 57.53 รองลงมาคือ ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42 ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.05



**ตอนที่ 2** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร วิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์ การฝึกและงบประมาณ และภาพรวม (ตารางที่ 4.2-4.6)

**ตารางที่ 4.2** แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน

|              | หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน                                               | n = 299   |      | ระดับความคิดเห็น | ลำดับที่ |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|------------------|----------|
|              |                                                                                      | $\bar{X}$ | S.D. |                  |          |
| 1.           | หลักสูตรมีความทันสมัย มีคุณภาพ ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี                   | 3.16      | .81  | ปานกลาง          | 13       |
| 2.           | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ภายหลังพ้นโทษ | 3.41      | .89  | ปานกลาง          | 7        |
| 3.           | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อภายนอกได้                     | 3.41      | .88  | ปานกลาง          | 6        |
| 4.           | หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและท้องถิ่น                               | 3.47      | .92  | ปานกลาง          | 5        |
| 5.           | หลักสูตรกำหนดเวลาเรียนภาคทฤษฎีไว้เพียงพอ                                             | 3.24      | .88  | ปานกลาง          | 11       |
| 6.           | หลักสูตรกำหนดระยะเวลาภาคปฏิบัติไว้เพียงพอ                                            | 3.25      | .87  | ปานกลาง          | 10       |
| 7.           | หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเหมาะสม                    | 2.90      | .88  | ปานกลาง          | 15       |
| 8.           | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรช่วยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีโลกทัศน์ด้านอาชีพกว้างขึ้น           | 3.22      | .84  | ปานกลาง          | 12       |
| 9.           | ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง                                                | 4.03      | .98  | มาก              | 1        |
| 10.          | หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน    | 3.57      | .86  | มาก              | 3        |
| 11.          | กิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้ต้องขัง                                 | 3.49      | .85  | ปานกลาง          | 4        |
| 12.          | มีการวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง                                           | 3.63      | .99  | มาก              | 2        |
| 13.          | มีการวัดผลและประเมินผลทุกระยะในระหว่างการเรียนการสอน                                 | 3.36      | .90  | ปานกลาง          | 8        |
| 14.          | การวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ได้เรียน                                                   | 3.33      | .87  | ปานกลาง          | 9        |
| 15.          | เกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลกำหนดขึ้นโดยครูผู้สอนร่วมกับผู้ต้องขัง                    | 3.04      | .98  | ปานกลาง          | 14       |
| ค่าเฉลี่ยรวม |                                                                                      | 3.37      | .58  | ปานกลาง          |          |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกด้านหลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 9 ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง ค่าเฉลี่ย 4.03 ข้อ 12 มีการวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง ค่าเฉลี่ย 3.63 และข้อ 10 หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย 3.57 สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 7 หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 2.90 ข้อ 15 เกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลกำหนดขึ้นโดยครูผู้สอนร่วมกับผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย 3.04 และข้อ 1 หลักสูตรมีความทันสมัย มีคุณภาพทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ย 3.16



ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ภาคตะวันออก ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ

|              | ครูผู้สอนวิชาชีพ                                                                                    | n = 299   |      | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|----------------------|--------------|
|              |                                                                                                     | $\bar{X}$ | S.D. |                      |              |
| 1.           | ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน                                                          | 3.41      | 1.01 | ปานกลาง              | 9            |
| 2.           | ครูผู้สอนมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนภาคปฏิบัติ                                                     | 3.54      | .93  | มาก                  | 2            |
| 3.           | ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี                                          | 3.57      | .88  | มาก                  | 1            |
| 4.           | ครูผู้สอนมีการพัฒนา ศึกษาความรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ                                              | 3.46      | .90  | ปานกลาง              | 6            |
| 5.           | ครูผู้สอนนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อยู่เสมอ                                                      | 3.15      | .89  | ปานกลาง              | 12           |
| 6.           | ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน                                                            | 3.53      | .84  | มาก                  | 3            |
| 7.           | ครูผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม                                    | 3.44      | .83  | ปานกลาง              | 7            |
| 8.           | ครูผู้สอนสามารถยกตัวอย่างประกอบการสอนภาคปฏิบัติให้เห็น ได้อย่างชัดเจน                               | 3.48      | .83  | ปานกลาง              | 4            |
| 9.           | ครูผู้สอนให้ความสนใจผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง                                                          | 3.40      | .90  | ปานกลาง              | 10           |
| 10.          | ครูผู้สอนมีเพียงพอกับจำนวนของผู้ต้องขัง                                                             | 2.55      | 1.06 | ปานกลาง              | 13           |
| 11.          | ครูผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี                                                          | 3.47      | .79  | ปานกลาง              | 5            |
| 12.          | ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้ชำนาญการในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ | 3.30      | .98  | ปานกลาง              | 11           |
| 13.          | ครูมีจิตวิทยาในการนำเสนอบทเรียนได้อย่างเหมาะสม                                                      | 3.41      | .89  | ปานกลาง              | 8            |
| ค่าเฉลี่ยรวม |                                                                                                     | 3.36      | .68  | ปานกลาง              |              |



จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกด้านครูผู้สอนวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 3 ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ย 3.57 ข้อ 2 ครูผู้สอนมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนภาคปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 3.54 และข้อ 6 ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน ค่าเฉลี่ย 3.53 สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 10 ครูผู้สอนมีเพียงพอกับจำนวนของผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย 2.55 ข้อ 5 ครูผู้สอนนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย 3.15 และข้อ 12 ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้ชำนาญการในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ ค่าเฉลี่ย 3.30



ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขัง

|              | ผู้ต้องขัง                                                        | n = 299   |       | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
|--------------|-------------------------------------------------------------------|-----------|-------|----------------------|--------------|
|              |                                                                   | $\bar{X}$ | S.D.  |                      |              |
| 1.           | ผู้ต้องขังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา                             | 3.18      | 1.06. | ปานกลาง              | 4            |
| 2.           | ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดี                          | 3.15      | .08   | ปานกลาง              | 5            |
| 3.           | ความเหมาะสมของการคัดเลือกผู้ต้องขังในการ<br>เข้าศึกษาวิชาชีพ      | 3.33      | .86   | ปานกลาง              | 1            |
| 4.           | ผู้ต้องขังได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึง<br>ทุกคน         | 3.26      | .97   | ปานกลาง              | 3            |
| 5.           | ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติ                           | 3.26      | .87   | ปานกลาง              | 2            |
| 6.           | ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการเรียนภาคทฤษฎี                           | 3.13      | .85   | ปานกลาง              | 8            |
| 7.           | ผู้ต้องขังมีความสนใจ มีความกระตือรือร้น<br>ในการเรียน             | 2.97      | .93   | ปานกลาง              | 12           |
| 8.           | ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการเรียน                                    | 3.02      | .91   | ปานกลาง              | 11           |
| 9.           | ผู้ต้องขังไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน                               | 3.12      | .88   | ปานกลาง              | 9            |
| 10.          | ผู้ต้องขังคิดว่าตัวเองแก่เกินเรียน                                | 3.14      | .98   | ปานกลาง              | 7            |
| 11.          | จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าศึกษาวิชาชีพเหมาะสมกับ<br>ขนาดของชั้นเรียน  | 3.15      | .86   | ปานกลาง              | 6            |
| 12.          | ผู้ต้องขังที่จบหลักสูตรวิชาชีพมีทักษะความชำนาญ<br>ในการปฏิบัติงาน | 3.09      | .81   | ปานกลาง              | 10           |
| ค่าเฉลี่ยรวม |                                                                   | 3.15      | .52   | ปานกลาง              |              |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกด้านผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 3 ความเหมาะสมของการคัดเลือกผู้ต้องขังในการเข้าศึกษาวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 3.33 ข้อ 5 ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 3.26 และข้อ 4 ผู้ต้องขังได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึงทุกคน ค่าเฉลี่ย 3.26 สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 7 ผู้ต้องขังมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน ค่าเฉลี่ย 2.97 ข้อ 8 ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการเรียน ค่าเฉลี่ย 3.02 และ ข้อ 12 ผู้ต้องขังที่จบหลักสูตรวิชาชีพมีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 3.09



ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ภาคตะวันออก ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ

|              | เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ                                          | n = 299   |      | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|----------------------|--------------|
|              |                                                                              | $\bar{X}$ | S.D. |                      |              |
| 1.           | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีจำนวนเพียงพอ                                | 2.62      | .98  | ปานกลาง              | 8            |
| 2.           | วัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติมีเพียงพอ                                        | 2.63      | .98  | ปานกลาง              | 7            |
| 3.           | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีมาตรฐาน<br>ใช้การได้ดี                      | 2.96      | .86  | ปานกลาง              | 4            |
| 4.           | ขนาดห้องเรียนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม                                           | 2.97      | .94  | ปานกลาง              | 3            |
| 5.           | สื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัยและเพียงพอ                                    | 2.81      | .83  | ปานกลาง              | 5            |
| 6.           | โต๊ะเรียน เก้าอี้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง                                | 3.04      | 1.01 | ปานกลาง              | 2            |
| 7.           | วัสดุในการฝึกและทดสอบภาคปฏิบัติ<br>สามารถนำกลับมาใช้งานได้ อีก อย่างคุ้มค่า  | 3.20      | 1.02 | ปานกลาง              | 1            |
| 8.           | มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ถาวร<br>ถูกหลักวิชาการ                   | 2.56      | 1.15 | ปานกลาง              | 9            |
| 9.           | งบประมาณในการจัดการศึกษาวิชาชีพมีเพียงพอ<br>ต่อการจัดการเรียนการสอน          | 2.52      | .97  | ปานกลาง              | 10           |
| 10.          | องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนให้การสนับสนุน<br>ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ | 2.64      | 1.00 | ปานกลาง              | 6            |
| 11.          | ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัด<br>การศึกษาวิชาชีพ              | 2.17      | .92  | น้อย                 | 11           |
| ค่าเฉลี่ยรวม |                                                                              | 2.73      | .71  | ปานกลาง              |              |



จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึก และงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 7 วัสดุในการฝึกและทดสอบภาคปฏิบัติ สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกอย่างคุ้มค่า ค่าเฉลี่ย 3.20 ข้อ 6 โต๊ะเรียน เก้าอี้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย 3.04 และ ข้อ 4 ขนาดห้องเรียนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 2.97 สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 11 ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 2.17 ข้อ 9 งบประมาณในการจัดการศึกษาวิชาชีพมีเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย 2.52 และ ข้อ 8 มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ถาวรถูกหลักวิชาการ ค่าเฉลี่ย 2.56



ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

|           | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง     | n = 299   |      | ระดับความคิดเห็น | ลำดับที่ |
|-----------|----------------------------------------|-----------|------|------------------|----------|
|           |                                        | $\bar{X}$ | S.D. |                  |          |
| 1.        | หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน | 3.37      | .58  | ปานกลาง          | 1        |
| 2.        | ครูผู้สอนวิชาชีพ                       | 3.36      | .68  | ปานกลาง          | 2        |
| 3.        | ผู้ต้องขัง                             | 3.15      | .52  | ปานกลาง          | 3        |
| 4.        | เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ    | 2.73      | .71  | ปานกลาง          | 4        |
| เฉลี่ยรวม |                                        | 3.15      | .53  | ปานกลาง          |          |

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1. ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ลำดับที่ 2. ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ลำดับที่ 3. ด้านผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ลำดับที่ 4. ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73



ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางกับผู้บริหารเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณและภาพรวม (ตารางที่ 4.7-4.11)

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่ ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียน การสอน

|    | หลักสูตรวิชาชีพและ<br>กระบวนการเรียนการสอน                                                       | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |      |                      |              | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |      |                      |              |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|------|----------------------|--------------|--------------------------------|------|----------------------|--------------|
|    |                                                                                                  | μ                           | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ | μ                              | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
| 1. | หลักสูตรมีความทันสมัย<br>มีคุณภาพ ทันต่อความเจริญ<br>ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี                        | 3.38                        | .92  | ปานกลาง              | 10           | 3.30                           | .79  | ปานกลาง              | 13           |
| 2. | เนื้อหาวิชาในหลักสูตร<br>ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถ<br>นำไปประกอบอาชีพอิสระ<br>ได้ภายหลังพ้นโทษ | 3.79                        | .93  | มาก                  | 1            | 3.82                           | .90  | มาก                  | 2            |
| 3. | เนื้อหาวิชาในหลักสูตร<br>สามารถนำไปเป็นพื้นฐาน<br>ในการศึกษาต่อภายนอกได้                         | 3.58                        | 1.02 | มาก                  | 6            | 3.57                           | .93  | มาก                  | 4            |
| 4. | หลักสูตรสอดคล้องกับ<br>ความต้องการของตลาด<br>แรงงานและท้องถิ่น                                   | 3.71                        | .95  | มาก                  | 4            | 3.68                           | .80  | มาก                  | 3            |
| 5. | หลักสูตรกำหนดเวลาเรียน<br>ภาคทฤษฎีไว้เพียงพอ                                                     | 3.29                        | 1.16 | ปานกลาง              | 12           | 3.39                           | .81  | ปานกลาง              | 10           |
| 6. | หลักสูตรกำหนดระยะเวลา<br>ภาคปฏิบัติไว้เพียงพอ                                                    | 3.25                        | .99  | ปานกลาง              | 13           | 3.39                           | .92  | ปานกลาง              | 11           |
| 7. | หลักสูตรส่งเสริมให้<br>ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้า<br>ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม                        | 3.00                        | .78  | ปานกลาง              | 15           | 2.93                           | 1.04 | ปานกลาง              | 15           |
| 8. | เนื้อหาวิชาในหลักสูตร<br>ช่วยส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง<br>มีโลกทัศน์ด้านอาชีพ<br>กว้างขึ้น           | 3.29                        | 1.04 | ปานกลาง              | 11           | 3.36                           | .84  | ปานกลาง              | 12           |
| 9. | ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็น<br>ของเรือนจำเอง                                                        | 3.79                        | .98  | มาก                  | 2            | 3.84                           | 1.06 | มาก                  | 1            |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

|           | หลักสูตรวิชาชีพและ<br>กระบวนการเรียนการสอน                                                   | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |      |                      |              | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |      |                      |              |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|------|----------------------|--------------|--------------------------------|------|----------------------|--------------|
|           |                                                                                              | μ                           | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ | μ                              | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
| 10.       | หลักสูตรมีความยืดหยุ่น<br>สามารถปรับเข้ากับสภาวะ<br>แวดล้อมที่กำลังเปลี่ยน<br>แปลงในปัจจุบัน | 3.75                        | .90  | มาก                  | 3            | 3.48                           | 1.00 | ปานกลาง              | 7            |
| 11.       | กิจกรรมการเรียนการสอน<br>ก่อให้เกิดความพอใจ<br>แก่ผู้ต้องขัง                                 | 3.50                        | 1.10 | มาก                  | 8            | 3.55                           | .90  | มาก                  | 5            |
| 12.       | มีการวัดผลและประเมินผล<br>จากการปฏิบัติงานจริง                                               | 3.71                        | .98  | มาก                  | 5            | 3.55                           | .98  | มาก                  | 6            |
| 13.       | มีการวัดผลและประเมินผล<br>ทุกระยะในระหว่าง<br>การเรียนการสอน                                 | 3.46                        | 1.18 | ปานกลาง              | 9            | 3.45                           | .93  | ปานกลาง              | 8            |
| 14.       | การวัดผลครอบคลุมเนื้อหา<br>ที่ได้เรียน                                                       | 3.58                        | 1.06 | มาก                  | 7            | 3.43                           | .90  | ปานกลาง              | 9            |
| 15.       | เกณฑ์ในการวัดผลและ<br>ประเมินผลกำหนดขึ้น<br>โดยครูผู้สอนร่วมกับ<br>ผู้ต้องขัง                | 3.17                        | 1.17 | ปานกลาง              | 14           | 3.02                           | 1.15 | ปานกลาง              | 14           |
| เฉลี่ยรวม |                                                                                              | 3.48                        | .78  | ปานกลาง              |              | 3.45                           | .60  | ปานกลาง              |              |

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านหลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำจังหวัด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด แตกต่างกัน 2 ข้อ คือ ข้อที่ 10 หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และ ข้อที่ 14 การวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ได้เรียน ผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นไม่แตกต่างกัน



ตารางที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่  
ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ  
ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ

|     | ครูผู้สอนวิชาชีพ                                                                 | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |      |                      |              | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |      |                      |              |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|------|----------------------|--------------|--------------------------------|------|----------------------|--------------|
|     |                                                                                  | μ                           | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ | μ                              | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
| 1.  | ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษา<br>ตรงตามวิชาที่สอน                                   | 3.75                        | 1.26 | มาก                  | 2            | 3.43                           | 1.15 | ปานกลาง              | 8            |
| 2.  | ครูผู้สอนมีทักษะและ<br>ประสบการณ์ในการสอน<br>ภาคปฏิบัติ                          | 3.83                        | 1.17 | มาก                  | 1            | 3.70                           | .90  | มาก                  | 1            |
| 3.  | ครูผู้สอนมีความสามารถ<br>ในการถ่ายทอดวิชาความรู้<br>ได้เป็นอย่างดี               | 3.46                        | 1.10 | ปานกลาง              | 7            | 3.66                           | .91  | มาก                  | 2            |
| 4.  | ครูผู้สอนมีการพัฒนา ศึกษา<br>ความรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ<br>อยู่เสมอ                    | 3.46                        | 1.14 | ปานกลาง              | 8            | 3.55                           | .93  | มาก                  | 5            |
| 5.  | ครูผู้สอนนำเอาเทคโนโลยีที่<br>ทันสมัยมาใช้อยู่เสมอ                               | 3.33                        | .70  | ปานกลาง              | 10           | 3.25                           | .99  | ปานกลาง              | 12           |
| 6.  | ครูผู้สอนมีความรู้ความ<br>สามารถในวิชาที่สอน                                     | 3.67                        | .82  | มาก                  | 3            | 3.64                           | .84  | มาก                  | 4            |
| 7.  | ครูผู้สอนสามารถใช้เครื่อง<br>มือ อุปกรณ์ ประกอบการ<br>สอนได้อย่างเหมาะสม         | 3.63                        | .92  | มาก                  | 4            | 3.64                           | .81  | มาก                  | 3            |
| 8.  | ครูผู้สอนสามารถยก<br>ตัวอย่างประกอบการสอน<br>ภาคปฏิบัติให้เห็นได้อย่าง<br>ชัดเจน | 3.58                        | .83  | มาก                  | 5            | 3.52                           | .93  | มาก                  | 6            |
| 9.  | ครูผู้สอนให้ความสนใจ<br>ผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง                                   | 3.42                        | 1.18 | ปานกลาง              | 9            | 3.45                           | 1.13 | ปานกลาง              | 7            |
| 10. | ครูผู้สอนมีเพียงพอกับ<br>จำนวนของผู้ต้องขัง                                      | 2.96                        | 1.20 | ปานกลาง              | 13           | 3.07                           | 1.07 | ปานกลาง              | 13           |
| 11. | ครูผู้สอนมีการเตรียมตัว<br>ในการสอนเป็นอย่างดี                                   | 3.50                        | .98  | มาก                  | 6            | 3.41                           | .76  | ปานกลาง              | 9            |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

|           | ครูผู้สอนวิชาชีพ                                                                                                    | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |          |                      |              | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |          |                      |              |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------|----------------------|--------------|--------------------------------|----------|----------------------|--------------|
|           |                                                                                                                     | $\mu$                       | $\sigma$ | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ | $\mu$                          | $\sigma$ | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
| 12.       | ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือ<br>ผู้ชำนาญการในวิชาชีพ<br>สาขาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากร<br>เพื่อให้ความรู้และ<br>ประสบการณ์ | 3.25                        | 1.03     | ปานกลาง              | 12           | 3.39                           | 1.13     | ปานกลาง              | 10           |
| 13.       | ครูมีจิตวิทยาในการนำเสนอ<br>บทเรียนได้อย่างเหมาะสม                                                                  | 3.25                        | .94      | ปานกลาง              | 11           | 3.36                           | .89      | ปานกลาง              | 11           |
| เฉลี่ยรวม |                                                                                                                     | 3.47                        | .84      | ปานกลาง              |              | 3.46                           | .76      | ปานกลาง              |              |

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้านครูผู้สอนวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำจังหวัด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด แตกต่างกัน 4 ข้อ คือ ข้อที่ 1 ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน ผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่ 4 ครูผู้สอนมีการพัฒนา ศึกษาความรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่ 11 ครูผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี ผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นไม่แตกต่างกัน



ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่  
ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ  
ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขัง

|           | ผู้ต้องขัง                                                            | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |      |                      |              | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |      |                      |              |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------|-----------------------------|------|----------------------|--------------|--------------------------------|------|----------------------|--------------|
|           |                                                                       | μ                           | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ | μ                              | σ    | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
| 1.        | ผู้ต้องขังไม่เห็นความสำคัญ<br>ของการศึกษา                             | 3.08                        | 1.10 | ปานกลาง              | 9            | 2.95                           | 1.10 | ปานกลาง              | 12           |
| 2.        | ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับ<br>สภาพเรือนจำได้ดี                          | 3.17                        | 1.01 | ปานกลาง              | 4            | 3.30                           | .73  | ปานกลาง              | 5            |
| 3.        | ความเหมาะสมของการคัด<br>เลือกผู้ต้องขังในการ<br>เข้าศึกษาวิชาชีพ      | 3.25                        | .94  | ปานกลาง              | 3            | 3.34                           | .86  | ปานกลาง              | 3            |
| 4.        | ผู้ต้องขังได้รับการฝึกภาค<br>ปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึง<br>ทุกคน         | 3.33                        | 1.20 | ปานกลาง              | 1            | 3.36                           | .99  | ปานกลาง              | 2            |
| 5.        | ผู้ต้องขังมีความพร้อม<br>ในการฝึกภาคปฏิบัติ                           | 3.25                        | .90  | ปานกลาง              | 2            | 3.32                           | .83  | ปานกลาง              | 4            |
| 6.        | ผู้ต้องขังมีความพร้อม<br>ในการเรียนภาคทฤษฎี                           | 3.13                        | .85  | ปานกลาง              | 5            | 3.25                           | .89  | ปานกลาง              | 6            |
| 7.        | ผู้ต้องขังมีความสนใจ<br>มีความกระตือรือร้น<br>ในการเรียน              | 2.92                        | .97  | ปานกลาง              | 12           | 3.23                           | .89  | ปานกลาง              | 8            |
| 8.        | ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจ<br>ในการเรียน                                    | 2.92                        | .88  | ปานกลาง              | 11           | 3.20                           | .76  | ปานกลาง              | 9            |
| 9.        | ผู้ต้องขังไม่กล้าแสดงออก<br>ในชั้นเรียน                               | 3.08                        | .93  | ปานกลาง              | 7            | 3.25                           | .98  | ปานกลาง              | 7            |
| 10.       | ผู้ต้องขังคิดว่าตัวเองแก่<br>เกินเรียน                                | 2.96                        | .81  | ปานกลาง              | 10           | 2.98                           | 1.13 | ปานกลาง              | 11           |
| 11.       | จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าศึกษา<br>วิชาชีพเหมาะสมกับ<br>ขนาดของชั้นเรียน  | 3.08                        | .97  | ปานกลาง              | 8            | 3.36                           | .92  | ปานกลาง              | 1            |
| 12.       | ผู้ต้องขังที่จบหลักสูตร<br>วิชาชีพมีทักษะความ<br>ชำนาญในการปฏิบัติงาน | 3.08                        | .88  | ปานกลาง              | 6            | 3.14                           | .85  | ปานกลาง              | 10           |
| เฉลี่ยรวม |                                                                       | 3.10                        | .51  | ปานกลาง              |              | 3.22                           | .46  | ปานกลาง              |              |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำจังหวัด สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ไม่แตกต่างกันทุกข้อ โดยผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ แต่เป็นที่น่าสนใจกว่าในข้อ 11 จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าศึกษาวิชาชีพเหมาะสมกับขนาดของชั้นเรียน ผู้บริหารเรือนจำกลาง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 8 แต่ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1



**ตารางที่ 4.10** แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่  
 ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ  
 ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ

|           | เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึก<br>และงบประมาณ                                              | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |          |                      |              | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |          |                      |              |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------|----------------------|--------------|--------------------------------|----------|----------------------|--------------|
|           |                                                                                      | $\mu$                       | $\sigma$ | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ | $\mu$                          | $\sigma$ | ระดับ<br>ความคิดเห็น | ลำดับ<br>ที่ |
| 1.        | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึก<br>ปฏิบัติมีจำนวนเพียงพอ                                    | 2.75                        | .09      | ปานกลาง              | 6            | 2.68                           | 1.07     | ปานกลาง              | 10           |
| 2.        | วัสดุ อุปกรณ์ในการฝึก<br>ปฏิบัติมีเพียงพอ                                            | 2.75                        | .90      | ปานกลาง              | 7            | 2.89                           | 1.02     | ปานกลาง              | 6            |
| 3.        | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึก<br>ปฏิบัติมีมาตรฐานใช้การ<br>ได้ดี                          | 3.37                        | .65      | ปานกลาง              | 1            | 3.00                           | .86      | ปานกลาง              | 4            |
| 4.        | ขนาดห้องเรียนภาคทฤษฎี<br>มีความเหมาะสม                                               | 3.04                        | .91      | ปานกลาง              | 3            | 3.11                           | .97      | ปานกลาง              | 2            |
| 5.        | สื่อการเรียนการสอนมีความ<br>ทันสมัยและเพียงพอ                                        | 2.92                        | .83      | ปานกลาง              | 4            | 2.84                           | .81      | ปานกลาง              | 7            |
| 6.        | โต๊ะเรียน เก้าอี้ มีเพียงพอ<br>กับจำนวนผู้ต้องขัง                                    | 2.92                        | 1.14     | ปานกลาง              | 5            | 3.32                           | .98      | ปานกลาง              | 1            |
| 7.        | วัสดุในการฝึกและทดสอบ<br>ภาคปฏิบัติ สามารถนำกลับ<br>มาใช้งานได้อีก อย่างคุ้มค่า      | 3.13                        | 1.03     | ปานกลาง              | 2            | 3.09                           | .88      | ปานกลาง              | 3            |
| 8.        | มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีและ<br>ภาคปฏิบัติที่ถาวรถูกหลัก<br>วิชาการ                       | 2.63                        | 1.24     | ปานกลาง              | 10           | 2.80                           | .98      | ปานกลาง              | 8            |
| 9.        | งบประมาณในการจัดการ<br>ศึกษาวิชาชีพมีเพียงพอ<br>ต่อการจัดการเรียนการสอน              | 2.67                        | 1.01     | ปานกลาง              | 8            | 2.70                           | 1.07     | ปานกลาง              | 9            |
| 10.       | องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน<br>ให้การสนับสนุนด้าน<br>เครื่องมือและอุปกรณ์<br>การฝึกปฏิบัติ | 2.67                        | 1.05     | ปานกลาง              | 9            | 2.89                           | .99      | ปานกลาง              | 5            |
| 11.       | ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงิน<br>เพื่อสนับสนุนการจัด<br>การศึกษาวิชาชีพ                  | 2.08                        | .78      | น้อย                 | 11           | 2.16                           | .94      | น้อย                 | 11           |
| เฉลี่ยรวม |                                                                                      | 2.81                        | .70      | ปานกลาง              |              | 2.86                           | .70      | ปานกลาง              |              |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำจังหวัด สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ไม่แตกต่างกันทุกข้อ โดยผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ข้อที่ 11 ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ นอกนั้นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในข้อ 6 โต๊ะเรียน เก้าอี้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ผู้บริหารเรือนจำกลาง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 แต่ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1



ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และลำดับที่ของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

|           | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง     | ผู้บริหารเรือนจำกลาง n = 24 |          |                  |          | ผู้บริหารเรือนจำจังหวัด n = 44 |          |                  |          |
|-----------|----------------------------------------|-----------------------------|----------|------------------|----------|--------------------------------|----------|------------------|----------|
|           |                                        | $\mu$                       | $\sigma$ | ระดับความคิดเห็น | ลำดับที่ | $\mu$                          | $\sigma$ | ระดับความคิดเห็น | ลำดับที่ |
| 1.        | หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน | 3.48                        | .78      | ปานกลาง          | 1        | 3.45                           | .60      | ปานกลาง          | 2        |
| 2.        | ครูผู้สอนวิชาชีพ                       | 3.47                        | .84      | ปานกลาง          | 2        | 3.46                           | .76      | ปานกลาง          | 1        |
| 3.        | ผู้ต้องขัง                             | 3.10                        | .51      | ปานกลาง          | 3        | 3.22                           | .46      | ปานกลาง          | 3        |
| 4.        | เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ    | 2.81                        | .70      | ปานกลาง          | 4        | 2.86                           | .70      | ปานกลาง          | 4        |
| เฉลี่ยรวม |                                        | 3.21                        | .61      | ปานกลาง          |          | 3.25                           | .54      | ปานกลาง          |          |

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำจังหวัด สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารเรือนจำกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและผู้บริหารเรือนจำจังหวัดไม่แตกต่างกันทุกด้าน โดยผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน



ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ทั้ง 4 ด้าน คือ หลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ และภาพรวม (ตารางที่ 4.12-4.16)

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน

|           | หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน                                               | เจ้าพนักงานเรือนจำกลาง<br>n = 126 |      | เจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด<br>n = 105 |      | t      |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------|--------------------------------------|------|--------|
|           |                                                                                      | $\bar{X}$                         | S.D. | $\bar{X}$                            | S.D. |        |
| 1.        | หลักสูตรมีความทันสมัย มีคุณภาพ ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี                   | 3.20                              | .72  | 3.01                                 | .87  | 1.77   |
| 2.        | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ภายหลังพ้นโทษ | 3.34                              | .81  | 3.23                                 | .91  | .98    |
| 3.        | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาค่อภายนอกได้                     | 3.33                              | .85  | 3.39                                 | .87  | -.50   |
| 4.        | หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและท้องถิ่น                               | 3.44                              | .91  | 3.37                                 | .96  | .58    |
| 5.        | หลักสูตรกำหนดเวลาเรียนภาคทฤษฎีไว้เพียงพอ                                             | 3.24                              | .86  | 3.16                                 | .86  | .67    |
| 6.        | หลักสูตรกำหนดระยะเวลาภาคปฏิบัติไว้เพียงพอ                                            | 3.21                              | .84  | 3.25                                 | .87  | -.29   |
| 7.        | หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเหมาะสม                    | 2.87                              | .79  | 2.91                                 | .94  | -.42   |
| 8.        | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรช่วยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีโลกทัศน์ด้านอาชีพกว้างขึ้น           | 3.26                              | .76  | 3.10                                 | .89  | 1.42   |
| 9.        | ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง                                                | 3.94                              | .96  | 4.29                                 | .93  | -2.80* |
| 10.       | หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน    | 3.54                              | .78  | 3.59                                 | .90  | -.45   |
| 11.       | กิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้ต้องขัง                                 | 3.37                              | .74  | 3.63                                 | .88  | -2.43* |
| 12.       | มีการวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง                                           | 3.54                              | .96  | 3.76                                 | 1.02 | -1.69  |
| 13.       | มีการวัดผลและประเมินผลทุกระยะในระหว่างกระบวนการเรียนการสอน                           | 3.40                              | .86  | 3.25                                 | .84  | 1.31   |
| 14.       | การวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ได้เรียน                                                   | 3.36                              | .83  | 3.20                                 | .84  | 1.42   |
| 15.       | เกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลกำหนดขึ้นโดยครูผู้สอนร่วมกับผู้ต้องขัง                    | 3.12                              | .89  | 2.91                                 | .95  | 1.67   |
| เฉลี่ยรวม |                                                                                      | 3.34                              | .54  | 3.33                                 | .57  | .08    |

$P \leq .05$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จากตารางที่ 4.12 พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 2 ข้อ คือ ข้อที่ 9 ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง และข้อที่ 11 กิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้ต้องขังนอกนั้นไม่แตกต่างกัน



ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน  
เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง  
ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ

|           | ครูผู้สอนวิชาชีพ                                                                                            | เจ้าพนักงานเรือนจำกลาง<br>n = 126 |      | เจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด<br>n = 105 |      | t     |
|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------|--------------------------------------|------|-------|
|           |                                                                                                             | $\bar{X}$                         | S.D. | $\bar{X}$                            | S.D. |       |
| 1.        | ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน                                                                  | 3.39                              | .95  | 3.36                                 | .97  | .21   |
| 2.        | ครูผู้สอนมีทักษะและประสบการณ์ในการสอน<br>ภาคปฏิบัติ                                                         | 3.47                              | .90  | 3.48                                 | .92  | -.06  |
| 3.        | ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้<br>ได้เป็นอย่างดี                                              | 3.52                              | .83  | 3.62                                 | .88  | -.91  |
| 4.        | ครูผู้สอนมีการพัฒนา ศึกษาความรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ<br>อยู่เสมอ                                                   | 3.39                              | .89  | 3.50                                 | .84  | -1.02 |
| 5.        | ครูผู้สอนนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อู่เสมอ                                                               | 3.13                              | .85  | 3.10                                 | .95  | .26   |
| 6.        | ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน                                                                    | 3.44                              | .83  | 3.56                                 | .87  | -1.05 |
| 7.        | ครูผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ประกอบ<br>การสอนได้อย่างเหมาะสม                                        | 3.34                              | .82  | 3.45                                 | .82  | -.98  |
| 8.        | ครูผู้สอนสามารถยกตัวอย่างประกอบการสอน<br>ภาคปฏิบัติให้เห็นได้อย่างชัดเจน                                    | 3.44                              | .75  | 3.49                                 | .88  | -.45  |
| 9.        | ครูผู้สอนให้ความสนใจผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง                                                                  | 3.40                              | .87  | 3.36                                 | .76  | .40   |
| 10.       | ครูผู้สอนมีเพียงพอกับจำนวนของผู้ต้องขัง                                                                     | 2.47                              | .99  | 2.33                                 | 1.03 | 1.00  |
| 11.       | ครูผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี                                                                  | 3.48                              | .79  | 3.48                                 | .77  | .00   |
| 12.       | ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้ชำนาญการ<br>ในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรเพื่อให้<br>ความรู้และประสบการณ์ | 3.35                              | .96  | 3.21                                 | .94  | 1.11  |
| 13.       | ครูมีจิตวิทยาในการนำเสนอบทเรียนได้อย่าง<br>เหมาะสม                                                          | 3.34                              | .80  | 3.55                                 | .97  | -1.81 |
| เฉลี่ยรวม |                                                                                                             | 3.31                              | .65  | 3.34                                 | .64  | -.30  |

$$P \leq .05$$

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็น  
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ  
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำ  
จังหวัดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทุกข้อ



ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน  
เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง  
ในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขัง

|           | ผู้ต้องขัง                                                        | เจ้าพนักงานเรือนจำกลาง<br>n = 126 |      | เจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด<br>n = 105 |      | t      |
|-----------|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------|--------------------------------------|------|--------|
|           |                                                                   | $\bar{X}$                         | S.D. | $\bar{X}$                            | S.D. |        |
| 1.        | ผู้ต้องขังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา                             | 3.25                              | .90  | 3.23                                 | 1.19 | .12    |
| 2.        | ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดี                          | 3.12                              | .84  | 3.11                                 | .74  | .04    |
| 3.        | ความเหมาะสมของการคัดเลือกผู้ต้องขังในการ<br>เข้าศึกษาวิชาชีพ      | 3.24                              | .82  | 3.46                                 | .87  | -1.95  |
| 4.        | ผู้ต้องขังได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึง<br>ทุกคน         | 3.19                              | .94  | 3.29                                 | .95  | -.76   |
| 5.        | ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติ                           | 3.15                              | .88  | 3.37                                 | .86  | -1.93  |
| 6.        | ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการเรียนภาคทฤษฎี                           | 2.97                              | .81  | 3.27                                 | .86  | -2.72* |
| 7.        | ผู้ต้องขังมีความสนใจ มีความกระตือรือร้น<br>ในการเรียน             | 3.00                              | .89  | 2.85                                 | .98  | 1.24   |
| 8.        | ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการเรียน                                    | 3.03                              | .92  | 2.94                                 | .95  | .71    |
| 9.        | ผู้ต้องขังไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน                               | 3.17                              | .85  | 3.02                                 | .89  | 1.35   |
| 10.       | ผู้ต้องขังคิดว่าตัวเองแก่เกินเรียน                                | 3.23                              | .96  | 3.15                                 | .98  | .60    |
| 11.       | จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าศึกษาวิชาชีพเหมาะสมกับ<br>ขนาดของชั้นเรียน  | 3.21                              | .78  | 3.01                                 | .89  | 1.84   |
| 12.       | ผู้ต้องขังที่จบหลักสูตรวิชาชีพมีทักษะ<br>ความชำนาญในการปฏิบัติงาน | 3.14                              | .79  | 3.01                                 | .81  | 1.25   |
| เฉลี่ยรวม |                                                                   | 3.14                              | .56  | 3.14                                 | .50  | .00    |

$P \leq .05$

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็น  
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ด้านผู้ต้องขังแตกต่างกัน  
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำ  
จังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือข้อที่ 6 ผู้ต้องขังมีความพร้อม  
ในการเรียนภาคทฤษฎี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน



ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน  
เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง  
ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ การฝึกและงบประมาณ

|           | เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ                                      | เจ้าพนักงานเรือนจำกลาง<br>n = 126 |      | เจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด<br>n = 105 |      | t     |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------|--------------------------------------|------|-------|
|           |                                                                          | $\bar{X}$                         | S.D. | $\bar{X}$                            | S.D. |       |
| 1.        | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีจำนวนเพียงพอ                            | 2.71                              | .95  | 2.45                                 | .98  | 2.08* |
| 2.        | วัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติมีเพียงพอ                                    | 2.71                              | .94  | 2.40                                 | 1.00 | 2.38* |
| 3.        | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีมาตรฐานใช้การได้ดี                      | 3.04                              | .83  | 2.74                                 | .88  | 2.63* |
| 4.        | ขนาดห้องเรียนภาคทฤษฎี มีความเหมาะสม                                      | 2.97                              | .93  | 2.89                                 | .95  | .66   |
| 5.        | สื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัยและเพียงพอ                                | 2.84                              | .82  | 2.72                                 | .86  | 1.05  |
| 6.        | โต๊ะเรียน เก้าอี้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง                            | 3.06                              | .97  | 2.92                                 | 1.03 | .99   |
| 7.        | วัสดุในการฝึกและทดสอบภาคปฏิบัติ สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกอย่างคุ้มค่า   | 3.20                              | .90  | 3.26                                 | 1.19 | -.42  |
| 8.        | มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ถาวร ถูกหลักวิชาการ                  | 2.68                              | 1.07 | 2.30                                 | 1.26 | 2.53* |
| 9.        | งบประมาณในการจัดการศึกษาวิชาชีพมีเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน          | 2.55                              | .87  | 2.38                                 | 1.03 | 1.33  |
| 10.       | องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนให้การสนับสนุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ | 2.71                              | .97  | 2.45                                 | 1.00 | 2.04* |
| 11.       | ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ              | 2.35                              | .91  | 1.99                                 | .93  | 2.94* |
| เฉลี่ยรวม |                                                                          | 2.80                              | .66  | 2.59                                 | .75  | 2.23* |

$$P \leq .05$$

จากตารางที่ 4.15 พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ การฝึกและงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 6 ข้อ คือ ข้อที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีจำนวนเพียงพอ ข้อที่ 2 วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติมีเพียงพอ ข้อที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีมาตรฐานใช้การได้ดี ข้อที่ 8 มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ถาวรถูกหลักวิชาการ ข้อที่ 10 องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนให้การสนับสนุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ และข้อที่ 11 ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของเจ้าพนักงาน  
เรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง  
ในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

|           | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง     | เจ้าพนักงานเรือนจำกลาง<br>n = 126 |      | เจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัด<br>n = 105 |      | t     |
|-----------|----------------------------------------|-----------------------------------|------|--------------------------------------|------|-------|
|           |                                        | $\bar{X}$                         | S.D. | $\bar{X}$                            | S.D. |       |
| 1.        | หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน | 3.34                              | .54  | 3.33                                 | .57  | .80   |
| 2.        | ครูผู้สอนวิชาชีพ                       | 3.31                              | .65  | 3.34                                 | .64  | -.30  |
| 3.        | ผู้ต้องขัง                             | 3.14                              | .56  | 3.14                                 | .50  | .00   |
| 4.        | เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ    | 2.80                              | .66  | 2.59                                 | .75  | 2.23* |
| เฉลี่ยรวม |                                        | 3.15                              | .51  | 3.10                                 | .53  | .69   |

$P \leq .05$

จากตารางที่ 4.16 พบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็น  
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน  
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำ  
จังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ ด้านที่ 4 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและ  
งบประมาณ นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน



ตอนที่ 5 แบบสอบถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ  
ของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

ตารางที่ 4.17 ค่าความถี่และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ  
ภาคตะวันออก

| ลำดับที่                                          | ข้อเสนอแนะ                                                                                                                                   | ความถี่ |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| <b>ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน</b> |                                                                                                                                              |         |
| 1                                                 | ควรจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้ผู้เรียน<br>ได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการ                                           | 27      |
| 2.                                                | ควรมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมไว้ในหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อให้<br>ผู้ต้องขังรักในการประกอบอาชีพสุจริต และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่าง<br>มีความสุข | 25      |
| 3.                                                | หลักสูตรวิชาชีพควรมีการปรับปรุง พัฒนาอยู่ตลอดเวลา ให้มีความ<br>เหมาะสมทันสมัย ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม<br>และเทคโนโลยี      | 12      |
| 4.                                                | ควรมีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน<br>การจัดการเรียนการสอนจากหน่วยงานภายนอก                                                | 5       |
| <b>ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ</b>                       |                                                                                                                                              |         |
| 1.                                                | ควรเพิ่มจำนวนครูผู้สอนวิชาชีพให้เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง<br>และให้ทำการสอนอย่างเดียว ไม่ต้องอยู่เวรยามเหมือนเจ้าพนักงานทั่วไป               | 31      |
| 2.                                                | ครูผู้สอนวิชาชีพควรมีความเข้าใจในจิตวิทยาผู้ใหญ่ เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่<br>มีปัญหาส่วนตัว เช่น คดี โทษ และปัญหาครอบครัว                     | 18      |
| 3.                                                | ส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาชีพศึกษาหาความรู้ และเข้าใจในเทคโนโลยี<br>สมัยใหม่                                                                   | 10      |
| 4.                                                | ส่งเสริมให้มีการอบรมครูผู้สอนวิชาชีพ ก่อนที่จะทำการสอนให้เข้าใจ<br>เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรวิชาชีพแต่ละสาขาวิชา                 | 9       |
| 5.                                                | ควรมีการนิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ครูผู้สอนวิชาชีพ<br>เพื่อปรับปรุง แก้ไขการเรียนการสอนให้ดีขึ้น                                      | 4       |



ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

| ลำดับที่                                       | ข้อเสนอแนะ                                                                                                               | ความถี่ |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| <b>ด้านผู้ต้องขัง</b>                          |                                                                                                                          |         |
| 1.                                             | ควรเน้นทักษะด้านการปฏิบัติให้มาก ๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะความชำนาญ ในการนำไปประกอบอาชีพ                             | 21      |
| 2.                                             | การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าเรียนในสาขาวิชาชีพ ควรคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกันเข้าเรียนในแต่ละสาขาวิชา | 15      |
| 3.                                             | ควรมีการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังเมื่อได้รับการปล่อยตัวให้ได้ประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ได้เรียนไป                           | 14      |
| 4.                                             | ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพให้มาก ๆ                                                | 10      |
| <b>ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ</b> |                                                                                                                          |         |
| 1.                                             | ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพจากภาครัฐอย่างจริงจัง                                                      | 52      |
| 2.                                             | ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน                                      | 48      |
| 3.                                             | ควรจัดให้มีวัสดุที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติให้เพียงพอ                                                                          | 45      |

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงานในเรือนจำภาคตะวันออก มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้ง 4 ด้าน ข้อที่มีความถี่สูงสุดดังนี้

ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ข้อที่มีความถี่สูงสุด ลำดับที่ 1 คือ ควรจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายสาขาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการ ความถี่เท่ากับ 27

ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ข้อที่มีความถี่สูงสุดลำดับที่ 1 คือ ควรเพิ่มจำนวนครูผู้สอนวิชาชีพให้เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ความถี่เท่ากับ 31

ด้านผู้ต้องขัง ข้อที่มีความถี่สูงสุดลำดับที่ 1 คือ ควรเน้นทักษะด้านการปฏิบัติให้มาก ๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะความชำนาญในการนำไปประกอบอาชีพ ความถี่เท่ากับ 21

ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ข้อที่มีความถี่สูงสุดลำดับที่ 1 คือ ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพจากภาครัฐอย่างจริงจัง ความถี่เท่ากับ 52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยดังต่อไปนี้

#### 5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ด้านผู้ต้องขัง ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางกับผู้บริหารเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 4 ด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 4 ด้าน

#### 5.2 สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารเรือนจำกลางกับผู้บริหารเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน
2. เจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเจ้าพนักงานเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน

#### 5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ จำนวน 314 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 72 คน เจ้าพนักงานเรือนจำ 242 คน ได้มาโดยตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie R.V. and D.W. Morgan และเทียบสัดส่วนของประเภทเรือนจำและประชากรในเรือนจำ โดยเทียบบัญญัติไครยงค์ตามจำนวนของประชากรแต่ละแห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์ อัลฟา ( $\alpha$ -Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach กับเรือนจำที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เรือนจำพิเศษมีนบุรี และเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวน 30 คน ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 314 ชุด และรอเก็บทางไปรษณีย์ ได้กลับคืนมา 299 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น การทดสอบค่า t-test และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOW

## 5.4 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยได้แยกออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.74 เจ้าพนักงาน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 77.26 ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป 206 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 สถานที่ทำงาน เรือนจำกลาง 150 คน คิดเป็นร้อยละ 50.17 เรือนจำจังหวัด 149 คน คิดเป็นร้อยละ 49.83 อายุต่ำกว่า 30 ปี 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.05 ระหว่าง 30-45 ปี 172 คน คิดเป็นร้อยละ 57.53 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษา วิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกใน 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ หลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียน การสอน ครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้ต้องขัง เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อของแต่ละด้านพบว่า

1. ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 คือ ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง ซึ่งมี



ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 คือ ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านผู้ต้องขัง ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 คือ ความเหมาะสมของการคัดเลือกผู้ต้องขังในการเข้าศึกษาวิชาชีพ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางและข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ผู้ต้องขังมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 คือ วัสดุในการฝึกและทดสอบภาคปฏิบัติสามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกอย่างคุ้มค่า ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางกับเรือนจำจังหวัด ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกในภาพรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลางกับเรือนจำจังหวัด ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปลายเปิด เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกใน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายสาขาวิชา สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมไว้ในหลักสูตรวิชาชีพ ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และมีการตรวจสอบคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก



2. ด้านครูผู้สอนวิชาชีพควรเพิ่มจำนวนครูผู้สอนวิชาชีพให้เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ให้มีความเข้าใจในจิตวิทยาผู้ใหญ่ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากร และมีการนิเทศติดตาม ให้คำแนะนำครูผู้สอน

3. ด้านผู้ต้องขังควรเน้นทักษะด้านการปฏิบัติ ให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะความชำนาญในการนำไปประกอบอาชีพ ให้มีการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยให้ได้ประกอบอาชีพตามสาขา ที่เรียน และส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการเรียน

4. ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดการศึกษาวิชาชีพจากภาครัฐอย่างจริงจัง จัดหาสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกที่ทันสมัย และวัสดุที่ใช้ในการฝึกให้เพียงพอ

## 5.5 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยมีสาระที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับการจัดการศึกษา วิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา วิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ภาระหน้าที่หลักของกรมราชทัณฑ์ มีอยู่ 2 ประการ ประการแรกควบคุมผู้ต้องขังไว้ตามคำพิพากษา ของศาล และคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ประการที่สอง เป็นการอบรม แก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในส่วนที่บกพร่องเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความ ประพฤติดี สามารถประกอบอาชีพสุจริต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภารกิจประการ ที่สองนี้เป็นภารกิจทางการศึกษา (อาทิตย์ โพนทอง. 2535 : 1) ซึ่งมีความสำคัญรองลงมา จึงประเมินความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของไพรัตน์ ขมิ้นทกุล (2542 : 38) กล่าวว่า กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิด ประการแรกควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี ประการที่สอง แก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย ของผู้ต้องขังตามหลักทฤษฎีอาชญาวิทยาสมัยใหม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

ด้านหลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและ เจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะในการจัด การเรียนการสอนนั้น หลักสูตรนับว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกเพราะเป็นแนวทางการกำหนด จุดหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสมิทร คุณานุการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



(2523 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า “หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือที่แสดงเส้นทางที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ” และสอดคล้องกับแนวความคิดของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 12) กล่าวว่า “หลักสูตรนั้นเปรียบได้กับบรรดาวิธีที่จะนำความมุ่งหมายไปสู่ผลสำเร็จ” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันเรือนจำใช้หลักสูตรวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้กับบุคคลทั่วไป อาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังมากนัก เนื่องจากผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดอิสระภาพให้อยู่ในที่ที่กำหนด และอยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำไม่เหมือนกับบุคคลทั่วไป ซึ่งถ้าเรือนจำมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของเรือนจำเอง ย่อมสามารถกำหนดการจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังได้ดีกว่า มีความคล่องตัวมากกว่า และสามารถปรับเปลี่ยนให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพที่สุจริตภายหลังพ้นโทษได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสมิตร คุณานุกร (2523 : 130-132) ได้กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ทั้งจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาที่จะสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และการประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นหรือของสถานศึกษานั้น ๆ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ มีการวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการวัดผลและประเมินผลของนักศึกษาผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานจะเน้นการปฏิบัติงานจริงโดยการมอบหมายงานให้ทำ และมีการทดสอบสังเกต สัมภาษณ์ แล้วนำมาประเมินผลซึ่งเป็นการฝึกให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของแต่ละคน จากการทดสอบ สังเกต สัมภาษณ์ การพิจารณาจากความตั้งใจและผลงานที่ออกมา แล้วนำมาประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : 181) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันพบว่า การวัดผลและประเมินผลพิจารณาจากความสนใจในชั้นเรียน ผลงานจากการปฏิบัติงานจริงและกระบวนการแก้ปัญหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เรียนเป็นผู้ต้องขัง ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางเรือนจำ การจะไปศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองตามแหล่งวิชาการภายนอกเรือนจำนั้นไม่สามารถกระทำได้ จะศึกษาค้นคว้าได้ภายในขอบเขตที่กำหนด เฉพาะในห้องสมุด หรือแหล่งความรู้ภายในเรือนจำเท่านั้น ซึ่งห้องสมุดของเรือนจำมีหนังสือให้ค้นคว้าน้อยและยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าอีกด้วย การจัดบริการและส่งเสริมให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง ต้องคำนึงถึงกฎระเบียบของทางเรือนจำ โดยจัดบริการห้องสมุดประจำโรงเรียน และห้องสมุดเคลื่อนที่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า จัดบริการเสียงตามสายเพื่อบริการความรู้ ทักษะอาชีพความบันเทิง สารประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 :

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



3) และสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130-132) กล่าวว่า การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของสถานศึกษา การที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น การจัดห้องเรียน ครูผู้สอน ผู้เรียน การจัดห้องสมุด สิ่งอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าห้องปฏิบัติการ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนวิชาชีพในเรือนจำต้องทำหน้าที่หลาย ๆ อย่างควบคู่กันไป บางครั้งต้องสวมบทบาทของผู้คุม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข บางครั้งต้องสวมบทบาทของครู ทำหน้าที่ให้ความรู้ อบรม แก่ใจและพร้อมที่จะกลับเข้าสู่สังคม ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงให้ความสนใจผู้ต้องขังได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของ ธนู แสงศักดิ์ (2521 : 16) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาวิชาชีพพระยะสันให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ นั้น จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจและความสำคัญกับกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อส่งผลให้ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนภาคปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ผ่านปัญหาต่าง ๆ มากมาย คู่ขนานกับวิธีการสอนด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ประกอบกับหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนใหญ่กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เน้นการแก้ปัญหาเป็นสำคัญกล่าวคือ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : 212) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันพบว่า ครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ควรจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านทฤษฎี และมีทักษะในการปฏิบัติเป็นอย่างดี ทั้งต้องมีความเข้าใจในจิตวิทยาผู้ใหญ่ และมีความสามารถในการสอนเป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130-132) กล่าวว่า การเรียนการสอนจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ครูได้ให้ความรู้แก่ผู้เรียน เอาใจใส่ต่อการสอน จัดเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือใช้วิธีที่เหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เป็นเพราะเรือนจำขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เนื่องจากปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นจนเกินกว่ามาตรฐานอัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ต้องทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนด้วย และต้องเข้าเวรยามตามคำสั่งของเรือนจำอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของสกล มีชูโชติ (2543 : 143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษานอกระบบในเรือนจำพบว่า เรือนจำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ผู้บัญชาการเรือนจำไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่เป็นครูผู้สอนไว้โดยเฉพาะ ครูผู้สอนต้องปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ ครูผู้สอนจึงไม่มีเวลาจัดเตรียมการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

ด้านผู้ต้องขัง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังที่มีอยู่จำนวนมากมีความหลากหลาย ในด้านพื้นฐานและภูมิหลังชีวิต ตลอดจนมีลักษณะนิสัยระดับการเรียนรู้ และพฤติกรรมในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ต้องขังไม่มีความพร้อมในการเรียน แต่ก็ป็นหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อให้เขาเป็นคนดี มีความรู้ ออกไปสู่สังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิจิตร ทองคำ (2536 : 69) กล่าวว่า ผู้ต้องโทษซึ่งต้องคุมขังอยู่ในเรือนจำมีหลายประเภท และหลายระดับการศึกษา เริ่มตั้งแต่พวกไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ บ้างก็เป็นชาวไร่ ชาวนา ชาวบ้านธรรมดา พ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ ฯลฯ แต่พื้นฐานของใครจะมาอย่างไรก็ตาม กรมราชทัณฑ์ให้ความเสมอภาคเหมือนกันหมด ให้การศึกษาสายสามัญ และวิชาชีพตามที่ตลาดแรงงานต้องการทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ คอยช่วยเหลือและประทับประคองให้พวกเขาเป็นพลเมืองดีให้ได้ จะได้เป็นกำลังที่มีคุณค่าแก่ชาติบ้านเมืองต่อไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความเหมาะสมของการคัดเลือก ผู้ต้องขังในการเข้าศึกษาวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดให้มีการเรียนการสอนสายวิชาชีพ ตามความถนัดและความสนใจของผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ต้องขังมีความรู้ และเจตคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นพื้นฐานแก่การดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพของกรมราชทัณฑ์ (กรมราชทัณฑ์. 2532 : 27) คือ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เลือก เข้าศึกษาอบรมวิชาชีพตามความสนใจและความสามารถของตนทั้งยังสามารถนำไปประกอบอาชีพ เลี้ยงตน และครอบครัวหลังจากที่พ้นโทษแล้ว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้ต้องขังมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ต้องขังนั้นเป็นผู้ที่มีปมด้อย เป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางศีลธรรม ไร้การศึกษา ประสบปัญหาทางครอบครัว ทำให้เกิดความวิตกกังวล มีทัศนคติไม่คิดต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการประชุมการจัดดำเนินการให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน (กรมราชทัณฑ์. 2537 : 4) คือ ผู้ต้องขังมีจิตใจไม่สงบที่จะรับการสอน วิตกกังวลเรื่องคดีความ กำหนดโทษ ห่วงใยครอบครัว ปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำไม่ได้ ซึ่งมักจะมีผลปิดกั้นทางด้านจิตใจ มองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา คิดว่าตนเองแก่เกินไปที่จะเรียน สำหรับในด้านศาสนา ผู้ต้องขังมักจะมีความรู้สึกลดต่ำ มีทัศนคติต่อสิ่งเหล่านี้ว่าไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตของตนเอง ไม่คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงาน เรือนจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันประเทศชาติประสบ ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ประชาชนตกงานเป็นจำนวนมาก ใจผู้ร้ายชุกชุม เป็นเหตุให้จำนวนผู้ต้องขัง เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินอัตราความจุของเรือนจำทุกแห่งทั่วประเทศ เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกที่มี อยู่เดิมก็มีจำนวนจำกัด การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาของกรมราชทัณฑ์จึงไม่เพียงพอ กับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากสถิติของงบประมาณปี พ.ศ. 2543 (หนังสือกรมราชทัณฑ์ ค่วนที่สุด ที่ มท 0904/1995 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2542 เรื่อง การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อ การศึกษาและพัฒนาจิตใจ) กรมราชทัณฑ์จัดสรรเงินงบประมาณการศึกษาและพัฒนาจิตใจให้กับ ผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก 9 แห่ง รวมเป็นเงิน 305,500 บาท ต่อจำนวนผู้ต้องขัง 13,121 คน เฉลี่ยจะได้ประมาณคนละ 23-24 บาท ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุ วัตถุประสงค์ที่แน่นอน จึงต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณล่วงหน้าให้ถูกต้องเหมาะสมกับ สถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2529 : 128) ที่กล่าวว่า การบริหารงานการเงินงบประมาณที่ดีจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้คุ้มกับการลงทุน กระทำ ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วัสดุในการฝึกและทดสอบ ภาคปฏิบัติ สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้เป็นเพราะกรมราชทัณฑ์ขาดแคลน งบประมาณ จึงไม่สามารถจัดหาวัสดุในการฝึกและทดสอบภาคปฏิบัติได้มากพอ จึงต้องมีการ คิดแปลงเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดการประหยัดตาม นโยบายของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบการจ่ายเงินสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาสายอาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพพระยศชั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 4) คือ การเบิกจ่ายค่าวัสดุการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้เบิกจ่ายตามความจำเป็นและประหยัดเท่าที่ จำเป็น โดยการจัดซื้อวัสดุให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และระดับความคิดเห็นน้อยคือ ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินเพื่อ สนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ต้องขังนั้นถูกสังคมตราว่าเป็นคนชั่วถูก ขีดตาราง สังคมไม่เชื่อว่าจะกลับตนเป็นคนดีได้ เป็นบุคคลที่สมควรได้รับการลงโทษให้สาสมกับ ความผิดที่ได้กระทำลงไป ไม่ควรได้รับการเหลียวแลจากสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ นัทธี จิตสว่าง (2536 : 41-42) กล่าวว่า พวกผู้ร้ายโดยอาชีพ พวกนี้จะมีปัญหาในการกลับเข้าสู่สังคม อย่างมาก คนกลุ่มนี้จะเป็นเหมือนกับแก้วที่มันร้าว ที่สังคมของคนดีไม่ยอมรับและพวกนี้ก็ไม่ ยอมรับสังคมของคนดีเท่าใดนัก และไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของปัญจะ เกสรทอง และคณะ (2541 : 1) กล่าวว่า “การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น พึ่งตนเองได้ รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างสรรค์สังคมที่สงบสุข มีความรัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรอบรู้ มีความสามารถที่เป็นสากล ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย” และจากตารางที่ 4.17 ได้แจกแจงความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ซึ่งด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำได้เสนอแนะดังนี้ ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพจากภาครัฐอย่างจริงจัง ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน และควรจัดให้มีวัสดุที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติให้เพียงพอ ทั้งนี้เป็นเพราะจากสภาพที่เป็นจริง การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำยังขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณอยู่เป็นจำนวนมาก

**ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด**  
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ ทั้งผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด ต่างก็ยึดนโยบายของกรมราชทัณฑ์เป็นหลัก ที่ให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ เพื่อเสริมสร้างทักษะความชำนาญ โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้ต้องขังทุกคนที่จะได้รับการปลดปล่อยก่อนพ้นโทษ ได้รับการประกอบอาชีพอย่างน้อยคนละ 1 ใบ สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพสุจริต เลี้ยงตนเองและครอบครัวภายหลังการพ้นโทษ ซึ่งสอดคล้องกับแผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2536-2545 (กรมราชทัณฑ์. 2537 : 47-66) คือ แก่ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้ เมื่อพ้นโทษแล้ว โดยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพตามความถนัดและความต้องการให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและจัดให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพมาดำเนินการ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านดังนี้

ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความเห็นว่าหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอนเป็นแนวทางการกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 12) ได้กล่าวว่า “หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือที่แสดงเส้นทางที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ” และสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 3) ได้กล่าวว่า “หลักสูตรนั้นเปรียบได้กับบรรดาวิธีที่จะนำความมุ่งหมายไปสู่ผลสำเร็จ” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 2 ข้อ คือ หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และการวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ได้เรียนโดยผู้บริหารเรือนจำกลาง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารเรือนจำจังหวัด มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เรือนจำกลางการบริหารงานขึ้นกับส่วนกลาง รับนโยบายจากกรมราชทัณฑ์ โดยตรง เป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงกว่า มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน และมีความเด่นชัดในเรื่องการจัดการศึกษาผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เจ้าพนักงานและครูผู้สอนมีจำนวนมากกว่า ส่วนเรือนจำจังหวัดการบริหารงานขึ้นกับจังหวัด การดำเนินงานต่าง ๆ ต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน ทำให้เกิดความล่าช้า ความพร้อมในด้านการจัดการศึกษามีน้อยกว่า เรือนจำกลาง การปรับหรือพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล เรือนจำกลางสามารถกระทำได้ดีสมบูรณ์กว่า ซึ่งสอดคล้องกับวิถีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 7) คือ การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น จะต้องให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวิทยาการ จะต้องเป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน หรือสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ตามสภาพเศรษฐกิจ และมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามความต้องการของผู้เรียน และหลักสูตรนั้นจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง

ด้านครูผู้สอนวิชาชีพผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เกินไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า จากข้อเท็จจริงไม่ว่าจะเป็นเรือนจำกลางหรือเรือนจำจังหวัด บทบาทของเจ้าพนักงานเรือนจำนอกจากจะทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนหนังสือแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เข้าเวรยาม คอยควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนและเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม จึงมีความคิดเห็นออกมาแนวเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของ เชียรศรี วิวัชร (2530 : 107-108) กล่าวว่า ครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่มีความจำเป็นจะต้องจัดการในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แตกต่างกัน 4 ข้อ คือ ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน และครูผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี โดยผู้บริหารเรือนจำกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 2 ข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เรือนจำกลางเป็นเรือนจำที่มีขนาดใหญ่ และมีจำนวนเจ้าพนักงานมากกว่าเรือนจำจังหวัด ทำให้มีโอกาสในการคัดเลือกครูผู้สอนวิชาชีพได้ตรงตามสาขาวิชาที่สอนได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา ไชยนาวงศ์ และคณะ (2535 : 2) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ และสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถานพบว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ครูผู้สอนควรมีวุฒิตรงกับสาขาวิชาที่สอนและควรกำหนดตำแหน่งเป็นครูผู้สอนหรือนักการศึกษาเป็นการเฉพาะ และอีก 2 ข้อ คือ ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดีกับครูผู้สอนมีการพัฒนา ศึกษาความรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ผู้บริหารเรือนจำกลาง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเรือนจำกลางนั้นมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงกว่าเรือนจำจังหวัด และนักโทษคดีอุกฉกรรจ์ ที่มีกำหนดโทษสูง ๆ พวกนี้ก็จะคิดแหกหักหลบหนีเรือนจำอยู่ตลอดเวลา ถ้ามีโอกาสทำให้ต้องคอยระมัดระวังในการควบคุมเป็นพิเศษ ครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่หลายอย่างจึงไม่ค่อยมีเวลาเตรียมการสอน หรือพัฒนาตนเองและศึกษาความรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ มากนัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของเชิรศรี วิวิธศิริ (2530 : 107-108) กล่าวว่า ครูสอนผู้ใหญ่จะต้องมีความสนใจจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาทันโลก ทันเหตุการณ์ และมีทักษะความชำนาญในวิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ

ด้านผู้ต้องขังผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะจากนโยบายของกรมราชทัณฑ์ให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพให้กับผู้ต้องขัง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง ได้มีโอกาสเข้าเรียนวิชาชีพระยะสั้นตามหลักสูตรสาขาต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษออกไปแล้ว ทำให้เกิดความสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อสังคม ตลอดจนไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่ปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงไม่สามารถจัดบริการการศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับทั้งผู้บริหารเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัดมีความเห็นพ้องต้องกันว่าจากสภาพความแออัดยัดเยียดของผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ยาก และผู้ต้องขังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ถวิล มาตรฐาน (2541 : 52) กล่าวว่า การศึกษาในโรงเรียนจำเป็นจะต้องทำให้เกิดความขัดแย้งในตัวครู-อาจารย์ นักเรียนโดยตรง นั่นก็คือ เกี่ยวกับบุคลิกภาพทางด้านอารมณ์ ซึ่งจะประกอบไปด้วย การตระหนักในตนเอง และการควบคุมการตอบสนองความมุ่งมั่น ความกระตือรือร้น การจูงใจตนเอง ความเห็นอกเห็นใจและห่วงใยสังคม คุณลักษณะเหล่านี้เป็นส่วนทำให้เกิดสติปัญญาสมบูรณ์และแสดงให้เห็นประสิทธิภาพแต่ละบุคคล และเป็นที่น่าสังเกตว่าในข้อ 11 จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าศึกษาวิชาชีพเหมาะสมกับขนาดของชั้นเรียนผู้บริหารเรือนจำกลาง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 8 แต่ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เรือนจำกลางเป็นเรือนจำที่มีจำนวนผู้ต้องขังมากกว่าเรือนจำจังหวัด ผู้บริหารเรือนจำกลางอาจมองว่าการรับสมัครผู้ต้องขังเข้าศึกษาวิชาชีพจำนวนมาก ๆ ทำให้เกิดความแออัดยัดเยียดกันในชั้นเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ขาดบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ส่วนผู้บริหารเรือนจำจังหวัดนั้นอาจมองว่า เรือนจำจังหวัดมีจำนวนผู้ต้องขังไม่มากนัก ความเหมาะสมของผู้ต้องขังที่เข้าศึกษาวิชาชีพจึงเหมาะสมกับขนาดของชั้นเรียนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 149-151) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ใช่แค่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณพบว่า ผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ ทั้งผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำนั้นยังขาดแคลนงบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์การฝึกที่ทันสมัย เรือนจำยังไม่มีสถานที่เรียนเป็นเอกเทศ ต้องอาศัยส่วนหนึ่งของใต้ถุนเรือนนอนเป็นสถานที่เรียน ตลอดจนยังขาดการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนที่ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของประเสริฐ เมฆมณี (2527 : 150-151) กล่าวว่า การจัดการศึกษา อบรมและฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังภายใต้โครงการจัดการศึกษา ผู้ต้องขังยังไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร มีเรือนจำและทัณฑสถานหลายแห่งที่ไม่ได้ส่งเสริมการศึกษา ผู้ต้องขังให้เป็นไปตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ อันเนื่องจากการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาอยู่อย่างจำกัดและไม่เพียงพอ การขาดเจ้าหน้าที่และครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน การขาดความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภายในของเรือนจำและหน่วยงานภายนอก และข้อที่มีความเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับน้อยคือ ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดเข้าใจถึงความรู้สึกรังเกียจของสังคมที่มีต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้เสียหาย ญาติผู้เสียหาย หรือผู้ที่มีส่วนรู้เห็นการกระทำของผู้ต้องขัง จะมีความเกลียดชังซึ่งผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก สมควรได้รับการลงโทษ หรือกำจัดออกไปจากสังคม ไม่ควรได้รับการอภัยและไม่ควรได้รับการช่วยเหลือใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนันทิ จิตสว่าง (2536 : 42) กล่าวว่า พวกผู้ร้ายโดยอาชีพพวกนี้จะมีปัญหาในการกลับเข้าสู่สังคมอย่างมาก คนกลุ่มนี้จะเป็นเหมือนกับแก้วที่มันร้าว ที่สังคมของคนดีไม่ยอมรับ และพวกนี้ก็ไม่ยอมรับสังคมของคนดีเท่าใดนัก และเป็นที่น่าสังเกตว่าในข้อ 6 โຕะเรียน แก้อี้มีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ผู้บริหารเรือนจำกลาง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 แต่ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดมีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเรือนจำกลางมีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โຕะเรียน แก้อี้ที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง แต่ก็สามารถผลิตเพิ่มเองได้ ส่วนเรือนจำจังหวัดถ้าจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น ก็สามารถย้ายระบายนผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง ๆ ไปเรือนจำกลางได้ จึงไม่มีปัญหาในเรื่องของโຕะเรียน และแก้อี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สมบูรณ์ ประสพเนตร (2539 : 71-72) กล่าวว่า งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



การศึกษามักมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เรียน โต๊ะเรียน เก้าอี้ และวัสดุ อุปกรณ์การเรียน การแก้ปัญหาเรื่องนี้จะต้องพยายามจัดให้มีสถานที่สำหรับการศึกษาลำเรียนโดยเฉพาะ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์การเรียน ซึ่งควรจะให้มีลักษณะใกล้เคียงกับโรงเรียน ภายนอกให้มากที่สุด โดยอาจใช้เงินนอกงบประมาณประเภทใดประเภทหนึ่งของเรือนจำดำเนินการ

**ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากผู้บังคับบัญชามาปฏิบัติโดยยึดกฎ ระเบียบ คำสั่ง ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้เรือนจำจะมีขนาด และอำนาจควบคุมแตกต่างกัน ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเจ้าพนักงานเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัดในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของประเสริฐ เมฆมณี (2527 : 106) กล่าวว่า: ในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลดีแก่ทางราชการจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

**ด้านหลักสูตรวิชาชีพ และกระบวนการเรียนการสอน** ผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า กรมราชทัณฑ์และกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนมาเป็นตัวกำหนดการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพตามความถนัด ความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในแต่ละเรือนจำ และความต้องการของตลาดแรงงาน โดยให้เกิดทักษะความชำนาญ สามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ ซึ่งทั้งเจ้าพนักงานเรือนจำกลาง และเรือนจำจังหวัดมีความเห็นพ้องต้องกันว่าหลักสูตรวิชาชีพที่ใช้อยู่นี้แม้จะยังไม่ถึงกับดีมากแต่ก็สามารถสนองความต้องการของผู้ต้องขังให้บรรลุตามจุดหมายที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสุมิตร คุณานุการ (2523 : 3) กล่าวว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวสำหรับสร้างอาคาร บ้านเรือน ซึ่งจะระบุว่า จะต้องทำอะไรบ้าง มีรายละเอียดเป็นอย่างไร เพื่อยึดเป็นแนวทางไปสู่ผลสำเร็จ

**ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ** ผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการทำหน้าที่ครูผู้สอนวิชาชีพในเรือนจำนั้นสามารถกระทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น อาจไม่มีความชำนาญ หรือความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้ดีเท่ากับครูโดยอาชีพ เพราะบางคนไม่มีวุฒิกู และไม่ว่าจะเป็นเรือนจำกลางหรือเรือนจำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



จังหวัดก็ตาม ครูผู้สอนวิชาชีพจะต้องทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังควบคุมไปด้วยเช่นกัน ซึ่งมีผลกระทบกับการทำหน้าที่ของครูในเรือนจำ จึงทำให้ความคิดเห็นออกมาแนวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ธนู แสงศักดิ์ (2521 : 16) กล่าวว่า ปัจจุบันครูได้รับการกล่าวขวัญมากกว่ามีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม อารมณ์ ให้ได้รับการศึกษา 4 ประการคือ พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา ทุกคนเชื่อว่าครูคือ พ่อพิมพ์และแม่พิมพ์ของชาติครูมีลักษณะอย่างไร เด็กก็จะมีลักษณะอย่างนั้น

ด้านผู้ต้องขังผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ต้องขังที่เข้ามาในเรือนจำนั้น ส่วนใหญ่จะยังมีความกังวลใจในเรื่องของคดี ในขั้นตอนของตำรวจ อัยการ และศาล หรือมีความกังวลใจในกำหนดโทษที่ได้รับ มีความเป็นห่วงครอบครัว ญาติพี่น้อง ทำให้ขาดความสนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน กว่าจะทำใจให้ยอมรับได้ต้องใช้เวลาในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของเรือนจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเริญ จันทรงาม (2536 : 152) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นในเรือนจำและพัฒนาสถานพบว่า ผู้เรียนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับครอบครัว ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนบางคนเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องรับผิดชอบครอบครัวโดยตรง ขาดแรงจูงใจ ไม่มีสมาธิในการเรียน สภาพแวดล้อมทั่วไปไม่อำนวย

ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เรือนจำกลางเป็นเรือนจำที่มีขนาดใหญ่กว่าเรือนจำจังหวัด ย่อมมีความพร้อมในเรื่องของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมากกว่าเรือนจำจังหวัด อย่างเห็นได้เด่นชัด รวมทั้งงบประมาณก็ได้มากกว่า ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสมบูรณ์ ประสพเนตร (2539 : 71) กล่าวว่า ด้านการศึกษาวิชาชีพผู้ต้องขังเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณว่าเป็นสิ่งจำเป็นอันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของการศึกษา



## 5.6 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

### 5.6.1 ข้อเสนอแนะต่อกรมราชทัณฑ์

1. กรมราชทัณฑ์ควรให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ วิธีดำเนินการ กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม และประเมินผลการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังอย่างจริงจัง
2. กรมราชทัณฑ์ควรให้การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง และควรมีการสนับสนุนให้ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินและเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึก ตลอดจนสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้ต้องขังว่าผู้ต้องขังมิได้มีสันดานเป็นผู้ร้ายเสมอไป
3. ควรมีนโยบายให้ความสำคัญในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการศึกษาวิชาชีพ โดยเฉพาะ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังมีความกระตือรือร้นในการศึกษาวิชาชีพและเห็นความสำคัญของการศึกษาวิชาชีพ

### 5.6.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารเรือนจำ

1. ควรมีการบริหารและจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพต่อเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ รวมทั้งหาแหล่งเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและเงินบริจาคภายในท้องถิ่น จากผู้มีจิตศรัทธาหรือหน่วยงานของรัฐที่พอจะสนับสนุนได้
2. จัดการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการศึกษาวิชาชีพอย่างจริงจัง นอกจากนี้ จะต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อการกระตุ้นความสนใจให้ผู้ต้องขังเข้ารับการศึกษาศึกษาวิชาชีพอย่างเต็มใจ

### 5.6.3 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ

1. ควรมีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณโดยถือหลักประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด ตลอดจนให้ความเห็นอกเห็นใจผู้ต้องขังว่ามีสันดานเป็นผู้ร้ายเสมอไป เพื่อการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษออกไป
2. จัดการศึกษาวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับลักษณะความสนใจ ความต้องการ และพื้นฐานของการศึกษา



## 5.7 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่อง การใช้เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ในเรื่องจำว่าปริมาณและจำนวนเท่าไรจึงจะเหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขังเป็นรายหัว
2. ควรทำการวิจัยเรื่อง แนวทางในการหาแหล่งเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ ในท้องถิ่นจากผู้มีจิตศรัทธา
3. ควรทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขังได้มีความสนใจและกระตือรือร้นในการศึกษาวิชาชีพ



## บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. 2525. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พุทธศักราช 2525. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเกษยา.
- \_\_\_\_\_. 2527. ประกาศกรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน.
- \_\_\_\_\_. 2535. “ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียนว่าด้วยการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ พ.ศ. 2535.” กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. เอกสารอัดสำเนา.
- \_\_\_\_\_. 2536. เกณฑ์การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. เอกสารอัดสำเนา.
- \_\_\_\_\_. 2538. ข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับกรมราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. เอกสารอัดสำเนา.
- จำเนียร จันทรงาม. 2536. “การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันในเรือนจำและทัณฑสถาน.” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. การพัฒนาหลักสูตร : หลักสูตรแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อติเนเพรส.
- เชียรศรี วิวิธศิริ. 2530. “การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนเทคโนโลยีทางการศึกษา.” กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. เอกสารอัดสำเนา.
- ณัฐ จุลสุวรรณ. 2537. “ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน.” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ถวิล มาตรฐาน. 2541. “ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21.” วารสารวิชาการ. 50 (3) : 52-57.
- ธนู แสงศักดิ์. 2521. การศึกษาเพื่องานและอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์. 2529. หลักการบริหารและนิเทศการศึกษา. สงขลา : เทมการพิมพ์.
- นัทธี จิตสว่าง. 2536. “เลิกสงเคราะห์ผู้พ้นโทษกันเสียที.....แล้วหันมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหลังปล่อย.” วารสารราชทัณฑ์. 41 (1) : 40-43.
- ประเสริฐ เมฆมณี. 2522. ราชทัณฑ์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. 2527. หลักการบริหารและพัฒนาเรือนจำ. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



- ปัญญา เกสรทอง และคณะ. 2541. วิสัยทัศน์การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไพรัตน์ ขมินทกุล. 2542. “พฤติกรรมเหนียวแน่นของข้าราชการราชทัณฑ์.” วารสารราชทัณฑ์. 47 (1) : 38.
- ราชทัณฑ์, กรม. 2530. การฝึกวิชาชีพตามหลักสูตรกรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์. เอกสารอัดสำเนา.
- \_\_\_\_\_. 2535. รายงานประจำปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. 2535. “ทิศทางการฝึกวิชาชีพ.” วารสารราชทัณฑ์. 40 (2).
- \_\_\_\_\_. 2537. แผนทิศทางการราชทัณฑ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2536-2545). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. 2537. “การประชุมสัมมนาวิชาการโรงเรียนผู้ใหญ่ในเรือนจำและทัณฑสถาน.” กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์. เอกสารอัดสำเนา.
- \_\_\_\_\_. 2538. แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในเรือนจำและทัณฑสถาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. 2539. การบริหารงานในเรือนจำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. 2540. การบริหารงานราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. 2542. คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- วิจิตร ทองคำ. 2536. “เขาก็เป็นคนไทยคนหนึ่ง.” วารสารราชทัณฑ์. 41 (3-4) : 69.
- สกล มีชูโชติ. 2543. การจัดการศึกษานอกระบบในเรือนจำ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. 2542 ก. “ผลการปฏิบัติงานการก่อสร้างอาคารโรงเรียนในเรือนจำและทัณฑสถาน.” กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. เอกสารอัดสำเนา.
- \_\_\_\_\_. 2542 ข. การนิเทศและติดตามผลการศึกษาผู้ต้องขัง. กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. 2526. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- สมิทร คุณานุกร. 2523. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สมบูรณ์ ประสพเนตร. 2539. คู่มือการบริหารเรือนจำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- อาทิตย์ โพนทอง. 2535. “การศึกษากิจกรรมเพื่อการพัฒนาผู้ต้องขังตามแผนงานอบรมฟื้นฟูผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



อารียา ไชยานุวงศ์ และคณะ. 2535. รายงานผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถาน. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์. เอกสารอัดสำเนา.

Knowles, M.S. 1978. **The Adult Learner : Aneglected Species.** Houston : Gulf Publishing.

Verduin, John R. Jr. and Others. 1977. **Adults Teaching Adult : Principles and Strategies.** Austin : Learning Concepts.

Krejcie, R.V. and R.W. Morgan. 1970. "Determining Sample Size for Research Activities." n.p. Educational and Psychological Measurement.



## ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## ภาคผนวก ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้





คำสั่งคณะกรรมการคุศาสตรียุทธสาทรกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่ 149/2543

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อ  
และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของ นายราชนิ โนรี

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นายราชนิ โนรี เป็นไปด้วยความเรียบร้อย  
และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์  
ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

|             |       |                          |
|-------------|-------|--------------------------|
| รศ.ดร.สมพร  | ไชยะ  | ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์     |
| นางสาวรัตมี | อินดู | ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม |

2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

|                 |                  |               |
|-----------------|------------------|---------------|
| อาจารย์อัฉรา    | สืบสินธุ์สกุลไชย | ประธานกรรมการ |
| ดร.ณรงค์        | พิมพ์สาร         | กรรมการ       |
| ผศ.ดร.เนาวรัตน์ | วิไลชนม์         | กรรมการ       |
| รศ.ดร.สมพร      | ไชยะ             | กรรมการ       |
| นางสาวรัตมี     | อินดู            | กรรมการ       |

สั่ง ณ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2543

( รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล )

คณบดี





ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมเทคโนโลยี สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2543

1. นายราชิน โบริ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังใน เรือนจำภาคตะวันออก" โดยมี รศ.ดร.สมพร ไชยะ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ นางสาวรัศมี อินดู เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษากันคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2543

(รศ.ดร.มนัส สังวรศิลป์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้





## บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. โทร. 3679

ที่ ทม 1504/ **2573**

วันที่ 12 มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออก"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับ  
แบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด  
ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายราชิน โนรี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ  
เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร )

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี





ที่ ทม 1504/ 2573

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๒ มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ทวีศักดิ์ ทิพยมรินทร์

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออก"

คณะกรรมการอุดมศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับ  
แบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด  
ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายราชิน โนรี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ  
เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร )

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040





ที่ ทม 1504/ 2573

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๙ มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายวันชัย หริการบัญชา

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออก"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับ  
แบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด  
ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายราชิน โนรี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ  
เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040





ที่ ทม 1504/ 2573

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายบรรลือศักดิ์ สิตานนท์

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออก"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับ  
แบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด  
ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายราชิน โนรี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ  
เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้





ที่ ทม 1504/ 2573

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายณรงค์ จุนเจริญวงศา

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออก”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับ  
แบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด  
ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายราชิน โนรี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ  
เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร )

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้





ที่ ทม 1504/ 2573

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๒ มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวไศรยา ฤทธิ์อร่าม

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางภาคตะวันออก"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ  
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับ  
แบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด  
ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายราชิน โนรี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ  
เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040





ที่ ทม 1504/ ๕566

คณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก" คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาต ให้นักศึกษาได้ทดลองใช้แบบสอบถาม เพื่อการวิจัยในหน่วยงานของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ในโอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040





ที่ ทม 1504/ 2566

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒ มิถุนายน 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้บัญชาการเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก" คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองใช้แบบสอบถาม เพื่อการวิจัยในหน่วยงานของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน  
มา ในโอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร 3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้





ที่ ทม 1504/ 3317

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมราชทัณฑ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการวิทยานิพนธ์

2. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์

3. รายชื่อหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย นายราชิน โนรี นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์  
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์  
เรื่อง "การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก" และได้รับอนุมัติหัวข้อและคำโครง  
วิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ  
การวิจัยในหน่วยงานของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณา  
อนุญาต ให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในหน่วยงานของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ใน  
โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร.3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



รายชื่อหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย  
ของ นายราชิน โนรี

1. เรือนจำกลางชลบุรี
  2. เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา
  3. เรือนจำกลางระยอง
  4. เรือนจำจังหวัดจันทบุรี
  5. เรือนจำจังหวัดตราด
  6. เรือนจำจังหวัดนครนายก
  7. เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี
  8. เรือนจำจังหวัดสระแก้ว
  9. เรือนจำจังหวัดกบินทร์บุรี
-



ที่ มท 0905/ 2259

กรมราชทัณฑ์

222 ถ. นนทบุรี 1 ต. สวนใหญ่

อ. เมือง จ. นนทบุรี 11000

31 กรกฎาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

อ้างถึง หนังสือสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ ทม 1504/3317

ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขอให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาอนุญาตให้ นายนารินทร์ นนรี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา เก็บข้อมูลจากผู้บริหารเรือนจำ และเจ้าพนักงานเรือนจำจำนวน 9 แห่ง เพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความแจ้งแล้ว นั้น

กรมราชทัณฑ์ ขอให้ให้นักศึกษา ติดต่อประสานงานกับเรือนจำ ทั้ง 9 แห่ง โดยตรงต่อไป ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด และเมื่อจัดทำวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ ขอได้จัดส่งให้แก่สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ จำนวน 1 เล่ม เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้แจ้งให้นักศึกษาทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ



(นายรักษ์ สิกขมัต)

ผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

28 ก.ค. 2543

สำนักทัณฑวิทยา

ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง

โทร 9673380 โทรสาร 9673377

|                         |        |              |
|-------------------------|--------|--------------|
| รองอธิบดี.....          | วันที่ | / /          |
| ผู้อำนวยการสำนัก.....   | วันที่ | / /          |
| ผู้อำนวยการส่วน.....    | วันที่ | 28 / 07 / 43 |
| หัวหน้าฝ่าย/กองงาน..... | วันที่ | 28 / 07 / 43 |
| เจ้าหน้าที่.....        | วันที่ | 28 / 07 / 43 |
| เจ้าหน้าที่พิมพ์.....   | วันที่ | 28 / 07 / 43 |

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ



ที่ มท 0905/ 271

กรมราชทัณฑ์

222 ถ. นนทบุรี 1 ต. สวนใหญ่

อ. เมือง จ. นนทบุรี 11000

31 กรกฎาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้บัญชาการเรือนจำ 9 แห่ง

ด้วยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความประสงค์ขออนุญาตให้นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา เก็บข้อมูลจากผู้บริหารเรือนจำ และเจ้าพนักงานในเรือนจำแห่งนี้ เพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก ซึ่งกรมราชทัณฑ์ พิจารณาประเด็นคำถามแล้ว อนุญาตให้ใช้เก็บข้อมูลได้

ในการนี้ นายราชินฯ จะติดต่อประสานงานเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ กับเรือนจำ โดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และให้ความร่วมมือต่อไปด้วย จักขอบคุนยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ



(นายรักษ์ สิกขมัต)

ผู้อำนวยการสำนักทัณฑ์หาพิทยา ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักทัณฑ์หาพิทยา

ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง

โทร 9673380 โทรสาร 9673378

28 ก.ค. 2543

รอก.ชลบุรี รอก.ละเชิงเทรา รอก.ระยอง

รอก.จันทบุรี รอก.ตราด รอก.นครนายก

รอก.ปราจีนบุรี รอก.สระแก้ว รอก.กบินทร์บุรี

|                        |        |    |         |
|------------------------|--------|----|---------|
| รองอธิบดี.....         | วันที่ | /  | /       |
| ผู้อำนวยการสำนัก.....  | วันที่ | /  | /       |
| อธิบดีกรมราชทัณฑ์..... | วันที่ | /  | /       |
| เจ้าพนักงาน.....       | วันที่ | 28 | 1กค.143 |
| เจ้าพนักงาน.....       | วันที่ | 28 | 1กค.143 |
| เจ้าพนักงาน.....       | วันที่ | 28 | 1กค.143 |



## ภาคผนวก ข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## แบบสอบถาม

### การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำภาคตะวันออก

.....

#### คำชี้แจง

#### 1. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง  
ในเรือนจำภาคตะวันออก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด

2. ในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน ขอความกรุณาท่านตอบทุกข้อ และขอให้ตอบตาม  
สภาพความเป็นจริง จึงจะทำให้ได้ผลสรุปที่เที่ยงตรงอย่างแท้จริงอันจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อ  
การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำในโอกาสต่อไป

3. คำตอบของท่าน ไม่มีผลกระทบต่อตัวท่าน และเรือนจำของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัย  
จะรักษาไว้เป็นความลับ และจะนำข้อมูลไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ครั้งนี้

(นายราชิน โนรี)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง



## ตอนที่ 1

## แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริง

## 1. ตำแหน่งหน้าที่ทำงานในปัจจุบัน

( ) ผู้บริหาร (ผู้บัญชาการเรือนจำ หัวหน้าฝ่าย)

( ) เจ้าหน้าที่งาน

## 2. ประสบการณ์การทำงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์

( ) ต่ำกว่า 10 ปี

( ) ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

## 3. สถานที่ทำงาน

( ) เรือนจำกลาง

( ) เรือนจำจังหวัด

## 4. อายุ

( ) ต่ำกว่า 30 ปี

( ) ระหว่าง 30-45 ปี

( ) ตั้งแต่ 45 ปี ขึ้นไป



ตอนที่ 2

คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ  
ภาคตะวันออก

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำของท่าน  
ในแต่ละข้อ แล้วกาเครื่องหมาย ✓ เพื่อแสดงระดับการประเมิน ทางขวามือที่ตรงกับ  
ความคิดเห็นท้ายแบบสอบถามนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

| ข้อที่ | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง                                                   | ระดับความคิดเห็น |       |       |       |       |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------|-------|-------|-------|
|        |                                                                                      | 5                | 4     | 3     | 2     | 1     |
|        | ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน                                           |                  |       |       |       |       |
| 1.     | หลักสูตรมีความทันสมัย มีคุณภาพ ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี                   | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 2.     | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ภายหลังพ้นโทษ | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 3.     | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อภายนอกได้                     | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 4.     | หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและท้องถิ่น                               | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 5.     | หลักสูตรกำหนดเวลาเรียนภาคทฤษฎีไว้เพียงพอ                                             | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 6.     | หลักสูตรกำหนดระยะเวลาภาคปฏิบัติไว้เพียงพอ                                            | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 7.     | หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเหมาะสม                    | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 8.     | เนื้อหาวิชาในหลักสูตรช่วยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีโลกทัศน์ด้านอาชีพกว้างขึ้น           | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



| ข้อที่ | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง                                                | ระดับความคิดเห็น |       |       |       |       |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------|-------|-------|-------|
|        |                                                                                   | 5                | 4     | 3     | 2     | 1     |
| 9.     | ควรมีหลักสูตรวิชาชีพเป็นของตนเอง                                                  | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 10.    | หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 11.    | กิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้ต้องขัง                              | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 12.    | มีการวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง                                        | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 13.    | มีการวัดผลและประเมินผลทุกระยะในระหว่างการเรียนการสอน                              | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 14.    | การวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ได้เรียน                                                | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 15.    | เกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลกำหนดขึ้นโดยครูผู้สอนร่วมกับผู้ต้องขัง                 | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
|        | <b>ด้านครูผู้สอนวิชาชีพ</b>                                                       |                  |       |       |       |       |
| 1.     | ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน                                        | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 2.     | ครูผู้สอนมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนภาคปฏิบัติ                                   | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 3.     | ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี                        | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 4.     | ครูผู้สอนมีการพัฒนา ศึกษาความรู้ต่อสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ                             | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 5.     | ครูผู้สอนนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อยู่เสมอ                                    | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 6.     | ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน                                          | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 7.     | ครูผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม                  | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 8.     | ครูผู้สอนสามารถยกตัวอย่างประกอบการสอนภาคปฏิบัติให้เห็นได้อย่างชัดเจน              | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 9.     | ครูผู้สอนให้ความสนใจผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง                                        | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 10.    | ครูผู้สอนมีเพียงพอกับจำนวนของผู้ต้องขัง                                           | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



| ข้อที่ | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง                                                                  | ระดับความคิดเห็น |       |       |       |       |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------|-------|-------|-------|
|        |                                                                                                     | 5                | 4     | 3     | 2     | 1     |
| 11.    | ครูผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี                                                          | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 12.    | ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้ชำนาญการในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 13.    | ครูมีจิตวิทยาในการนำเสนอบทเรียนได้อย่างเหมาะสม                                                      | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
|        | <b>ด้านผู้ต้องขัง</b>                                                                               |                  |       |       |       |       |
| 1.     | ผู้ต้องขังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา                                                               | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 2.     | ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดี                                                            | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 3.     | ความเหมาะสมของการคัดเลือกผู้ต้องขังในการเข้าศึกษาวิชาชีพ                                            | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 4.     | ผู้ต้องขังได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึงทุกคน                                               | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 5.     | ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติ                                                             | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 6.     | ผู้ต้องขังมีความพร้อมในการเรียนภาคทฤษฎี                                                             | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 7.     | ผู้ต้องขังมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน                                                   | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 8.     | ผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการเรียน                                                                      | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 9.     | ผู้ต้องขังไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน                                                                 | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 10.    | ผู้ต้องขังคิดว่าตัวเองแก่เกินเรียน                                                                  | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 11.    | จำนวนผู้ต้องขังที่เข้าศึกษาวิชาชีพเหมาะสมกับขนาดของชั้นเรียน                                        | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 12.    | ผู้ต้องขังที่จบหลักสูตรวิชาชีพมีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงาน                                       | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
|        | <b>ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึก และงบประมาณ</b>                                                     |                  |       |       |       |       |
| 1.     | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีจำนวนเพียงพอ                                                       | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 2.     | วัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติมีเพียงพอ                                                               | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



| ข้อที่ | การจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขัง                                           | ระดับความคิดเห็น |       |       |       |       |
|--------|------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------|-------|-------|-------|
|        |                                                                              | 5                | 4     | 3     | 2     | 1     |
| 3.     | เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีมาตรฐาน<br>ใช้การได้ดี                      | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 4.     | ขนาดห้องเรียนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม                                           | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 5.     | สื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัยและเพียงพอ                                    | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 6.     | โต๊ะเรียน เก้าอี้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง                                | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 7.     | วัสดุในการฝึกและทดสอบภาคปฏิบัติ<br>สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีก อย่างคุ้มค่า   | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 8.     | มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ถาวร<br>ถูกหลักวิชาการ                   | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 9.     | งบประมาณในการจัดการศึกษาวิชาชีพมีเพียงพอ<br>ต่อการจัดการเรียนการสอน          | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 10.    | องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนให้การสนับสนุน<br>ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |
| 11.    | ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัด<br>การศึกษาวิชาชีพ              | .....            | ..... | ..... | ..... | ..... |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



### ตอนที่ 3

#### แบบสอบถามปลายเปิด

คำชี้แจง โปรดให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ

1. ด้านหลักสูตรวิชาชีพและกระบวนการเรียนการสอน.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านครูสอนวิชาชีพ.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านผู้ต้องขัง.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและงบประมาณ.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## ประวัติผู้เขียน

นายราชิน โนรี เกิดวันที่ 26 ตุลาคม 2499 สถานที่เกิด 119 ถนนริมคลองประตูน้ำท่าไข่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ปวช. (ช่างยนต์) จากโรงเรียนการช่างฉะเชิงเทรา ปวส. (ช่างยนต์) จากวิทยาลัยเทคนิค ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ นครราชสีมา ปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา ปัจจุบันรับราชการ ที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา